

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΛΙΜΝΗ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΜΕΣΩ «ΘΑΛΑΣΣΟΛΥΚΟΥ» ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΣΗΚΩΝΟΝΤΑΙ ΚΥΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΑΛΟ ΚΛΙΜΑ

από τη Ρόδο ως την Καρπασία

Η παγίδα για να γίνει αποδεκτός ο Αττίλας μέσω ΕΦ
και η σημασία των όρων του Ερχιουρμάν για το Κυπριακό

ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

ΓΚΡΙΖΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ ΤΗΣ ΠΟΡΝΕΙΑΣ

Το κοινωνικό και
οικονομικό στοίχημα
για την επάρκεια
των συντάξεων

ΣΕΛΙΔΕΣ 24-25

Οι «αόρατες»
παγίδες
του Black Friday

ΣΕΛΙΔΕΣ 18-19

Οι προοπτικές και οι
κίνδυνοι της Τεχνη-
τής Νοημοσύνης

ΣΕΛΙΔΑ 23

Σελίδες στο διαδίκτυο γε-
μάτες αγγελίες συνοδών.
«Ανεξάρτητες» escorts
με φωτογραφίες, ψευδώ-
νυμα και κωδικοποιημένες
περιγραφές «υπηρεσιών»,
ταξινομημένες ανά πόλη και...
ανά προϋπολογισμό. Από την
άλλη, κρατικά στατιστικά που
δεν αναφέρουν πουθενά τη
λέξη «πορνεία» και διεθνείς
εκθέσεις που χαρακτηρίζουν
την Κύπρο χώρα προορισμού
για σεξουαλική εκμετάλλευση.
Ανάμεσα στις δύο αυτές εικό-
νες παρεμβάλλεται ένα νομικό

Πακτωλός
μαύρου
χρήματος
με την
Πολιτεία
να ποιεί
την νήσαν

γκρίζο πεδίο και μια πραγματι-
κότητα, που όλοι βλέπουν στο
κινητό τους, αλλά ελάχιστοι
τολμούν ν' αγγίξουν θεσμικά.
Το ερώτημα είναι ωμό: η πορ-
νεία στην Κύπρο είναι νόμιμη
ή παράνομη; Η απάντηση δεν
χωρά σ' ένα απλό «ναι» ή ένα
«όχι». Ο Ποινικός Κώδικας δεν
ποινικοποιεί ρητά την πώληση
σεξουαλικών υπηρεσιών από
ενήλικο άτομο που ενεργεί με
δική του βούληση. Αντίθετα, ο
νόμος είναι αυστηρός απέναν-
τι σε οτιδήποτε οργανωμένο
γύρω από αυτήν. ΣΕΛΙΔΕΣ 4-5

Η Κύπρος ως ενεργεια-
κή πύλη του Ισραήλ
προς την Ευρώπη

ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Η Γερμανία μπορεί να παρέμβει στο
Κυπριακό με τον τουρκικό ελέφαντα
μέσα στο δωμάτιο;

ΣΕΛΙΔΑ 7

ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ

Ο εγωισμός της θυματοποίησης
των Τούρκων της Κύπρου

ΣΕΛΙΔΑ 3

ΘΕΣΗ

Μιθριδατισμός...

Είναι καλό να ελπίζει
ο κόσμος ότι κάτι
μπορεί να συμβεί
στο Κυπριακό μετά
την «εκλογή» του
Ερχιουρμάν στην
ηγεσία του κατοχικού καθε-
στώτος. Εκείνο, όμως, που θα
πρέπει να προσέξουμε είναι τι
συμβαίνει στην πράξη. Ακόμη
και αν θέλει, μπορεί ο νέος
Τουρκοκύπριος ηγέτης να
ξεφύγει από τα πλοκάμια του
Ερντογάν; Τονίζονται αυτά,
διότι, όταν ο ασυγκράτητος
ενθουσιασμός πεθαίνει, γεν-
νιέται αυτόματα η απογοή-
τευση. Και εμφανίζεται ακόμη
πιο έντονος ο εφιάλτης της
διχοτόμησης.

Συνέχεια στη σελίδα 2

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΕ ΡΟΛΟ ΑΤΥΠΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Η «μάχη» για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Οι κρίσιμες διαφωνίες, ο ρόλος της Βουλής και η ελπίδα για συμφωνία

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

ΘΕΣΗ

Η αγωνία για τη λύση δημιουργεί στην ηγεσία μας άγχος και υποχωρήσεις. Δίνει καλόπιστα, χωρίς να παίρνει. Τώρα εμφανίζεται ο Τ. Ερχιουρμάν και οι Ελληνοκύπριοι, διψώντας για θετικές εξελίξεις, θέλουν να πιστεύουν στην αλλαγή της τουρκικής στάσης. Για να συμβεί, όμως, αυτό θα πρέπει να το θέλει και η Άγκυρα. Το θέλει; Ως τώρα ο Ερντογάν είναι σαφής: Η μόνη ρεαλιστική λύση στο Κυπριακό είναι αυτή των δύο κρατών. Ακόμη λοιπόν και αν ο νέος κατοχικός ηγέτης επιδιώκει νέα ουσιαστική προσέγγιση, είναι δεμένος στην τουρκική ισχύ. Οι 10 προτάσεις που παρέδωσε στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη στην πρώτη τους συνάντηση είναι προϊόν συνεννόησης με την Τουρκία. Και οδηγούν σε νέα τετελεσμένα πριν από τη λύση. Γιατί; Διότι αξιώνει να συνεχιστεί ο σφετερισμός των ελληνοκυπριακών περιουσιών, να νομιμοποιηθεί νέο κύμα εποίκων μέσω των μεικτών γάμων και να συνεχίσει τις σχέσεις του με την ΕΕ, αλλά χωρίς

την Κυπριακή Δημοκρατία στη μέση. Την θεωρεί εκλιπούσα.

Με τις τουρκικές θέσεις και την εμπέδωση τετελεσμένων πριν από την επανέναρξη των συνομιλιών πώς να οικοδομηθεί καλό κλίμα; Εκτός και αν ο στόχος του Ερχιουρμάν και της Τουρκίας δεν είναι μια δημοκρατική λύση, αλλά η δημιουργία δύο χωριστών κρατικών συνειδήσεων στη λογική του «Μιθριδαισμού». Να παίρνουμε δηλαδή μέσω των ΜΟΕ λίγο-λίγο το δηλητήριο της διχοτόμησης, για να μη μας ενοχλήσει η τελική μορφή της διευθέτησης του Κυπριακού. Αυτή, όμως, και αν είναι η νέα ψευδαίσθηση. Γιατί; Διότι, αν συμβεί κάτι τέτοιο, η κιβωτός της διάσωσης του Ελληνισμού, δηλαδή η Κυπριακή Δημοκρατία, θα διαλυθεί. Και αν δεν ξυπνήσουμε εγκαίρως, θα βρεθούμε μέσω του λεγόμενου καλού κλίματος στις αγκάλες της Τουρκίας, η οποία δεν θα έχει πλέον μόνο ένα προτεκτοράτο στον βορρά, αλλά δύο. Θα προσθέσει στα βιλαέτια της και τον νότο...

Η «μάχη» για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Οι κρίσιμες διαφωνίες, ο ρόλος της Βουλής και η ελπίδα για συμφωνία

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
panagiotou@sig-malive.com

δεν καταφέρνει ν' αναδείξει, ούτε να υποστηρίξει τον εκπαιδευτικό.

Η νέα πρόταση περιλαμβάνει πολλαπλά επίπεδα αξιολόγησης, συμμετοχή τόσο επιθεωρητών όσο και διευθυντών σχολικών μονάδων, καθώς και δημιουργία μιας νέας βαθμίδας «ανώτερου εκπαιδευτικού», που θα επιτρέπει την εξέλιξη χωρίς την ανάγκη μετάβασης στη διοίκηση.

Σύμφωνα με την Υπουργό Παιδείας, Αθηνά Μιχαλίδου, η μεταρρύθμιση δεν στοχεύει πτωρητικά αλλά υποστηρικτικά, δίνοντας κίνητρα, δομές ανάπτυξης και ένα σύστημα πιο δίκαιο για όσους εργά-

κριτήρια και κυρίως στον ρόλο των διευθυντών στη διαδικασία αξιολόγησης, τον οποίο θεωρούν προβληματικό και δυνητικά επικίνδυνο για τις εργασιακές σχέσεις.

Σημειώνουν, επίσης, ότι η μετάβαση σε κλίμακα 100 μονάδων ενισχύει τον γραφειοκρατικό χαρακτήρα, ενώ εκφράζουν ανησυχίες για τον όγκο της δουλειάς που θα χρειαστεί, το εύρος της υποκειμενικότητας και πόσο εφαρμόσιμο θα είναι ένα τόσο εκτενές σύστημα στην καθημερινότητα των σχολείων. Για εκείνους, το νέο μοντέλο δημιουργεί περισσότερα προβλήματα απ' όσα λύνει, αφήνοντας κενά και αντιφάσεις που θα επιβαρύνουν εκπαιδευτικούς και σχολικές μονάδες.

Η ένταση κορυφώθηκε μέσα στην εβδομάδα, με την απεργία των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ν' αποτελεί το πιο ηχηρό μήνυμα προς την Κυβέρνηση. Την Τετάρτη, οι εκπαιδευτικοί προχώρησαν σε στάση εργασίας από τις 7:30 μέχρι τις 11:00 το πρωί, ενώ παράλληλα πραγματοποιήσαν συγκέντρωση έξω από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η συγκυρία δεν ήταν τυχαία, καθώς η Επιτροπή Παιδείας της Βουλής ξεκινούσε την ίδια ώρα τη συζήτηση του νομοσχεδίου, βάζοντας στο τραπέζι τις λεπτομέρειες που μπορούν να καθορίσουν την τελική μορφή του. Οι εκπαιδευτικοί ένωσαν τις φωνές τους μπροστά από το Κοινοβούλιο, κρατώντας πανό και υποστηρίζοντας ότι ζητούν ένα δίκαιο και εφαρμόσιμο σύστημα κι όχι μια μεταρρύθμιση που θα τους αποδυναμώσει.

Η συζήτηση γύρω από το νέο σχέδιο αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στην Κύπρο έχει μετατραπεί την τελευταία εβδομάδα σε ένα από τα πιο έντονα πολιτικοκοινωνικά ζητήματα, με αντιπαράθεσεις, κινητοποιήσεις, διαβουλεύσεις και ένα συνεχές παζλ ισορροπιών μεταξύ Υπουργείου Παιδείας, εκπαιδευτικών οργανώσεων και Βουλής. Το ζήτημα, αν και τεχνικό στη βάση του, έχει αποκτήσει βαθιά πολιτική διάσταση, καθώς αγγίζει όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο αξιολογείται ο εκπαιδευτικός, αλλά και τη συνολική κατεύθυνση του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας.

Οι επιδιώξεις της μεταρρύθμισης

Το βασικό πρόβλημα που επιχειρεί να επιλύσει το νομοσχέδιο είναι η απαρχαιωμένη και ανεπαρκής λειτουργία του υφιστάμενου συστήματος αξιολόγησης, το οποίο δεν έχει υποστεί ουσιαστική αναθεώρηση εδώ και δεκαετίες.

Το Υπουργείο Παιδείας υποστηρίζει ότι ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να στηρίζεται σε ασαφή κριτήρια, αποσπασματική εποπτεία και ένα μοντέλο που

“
Η Επιτροπή Παιδείας αναλαμβάνει τον ρόλο του άτυπου διαμεσολαβητή, για να βρεθεί κοινό έδαφος

ζονται με συνέπεια και προσφορά.

Σκληραίνει η αντιπαράθεση

Οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, ωστόσο, βλέπουν τα πράγματα πολύ διαφορετικά. Η ΟΕΛΜΕΚ και η ΠΟΕΔ υποστηρίζουν ότι είναι υπέρ της αξιολόγησης κατ' αρχήν, αλλά όχι με τη συγκεκριμένη μορφή που προωθείται. Όπως ανέφεραν στη «Σ», εστιάζουν στις ασάφειες του σχεδίου, στα διφορούμενα

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Έτος 46ο – 1η Έκδοση 3 Φεβρουαρίου 1976

Εκδότης και Συνιδρυτής: Κώστας Ν. Χατζηκωστής

Διατελέσας Διευθύνων Σύμβουλος: Άντης Χατζηκωστής (2002-2010)

Διευθυντής Εκδοτικού Οίκου Δίας: Χρυσάνθος Τσουρούλλης

Βοηθός Αρχισυντάκτης: Ανδρέας Κόκκινος

Advertising Specialist: Καρολίνα Νεοκλέους

Λειτουργός Εμπορικού: Ελισάβετ Ηρακλέους

Brand Manager: Σωτήρης Κυριάκου

Δημιουργικό: Χάρης Κασιάμης

Ιδιοκτησία: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ

Κεντρικό Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 22580580,

Φαξ: 22580518

Εμπορικό Τμήμα: 22580513, 22580491, 22580487, Φαξ: 22580455

Ιστοσελίδα: www.simerini.com

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: sintaxi@simerini.com

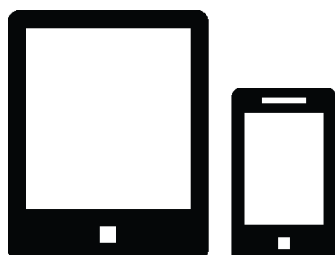
Λεωφόρος Άντη Χατζηκωστή 31 και Αρχαγγέλου Γωνία, 2059 Στρόβολος, Λευκωσία.

Εκτύπωση: MILKRO DIGITAL CYPRUS LTD

Διανομή: Kronos Public Ltd

Copyright © Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

PDF EDITION

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΗ «Σ» ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ
SMARTPHONES
ΚΑΙ TABLETS

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

Για έγκυρη και αξιόπιστη ενημέρωση στο
www.simerini.com.cy

Αναλαμβάνει ρόλο διαμεσολαβητή η Επιτροπή Παιδείας

Στο εσωτερικό της Βουλής, η συζήτηση ήταν έντονη. Η Επιτροπή Παιδείας αναλαμβάνει πλέον ρόλο διαμεσολαβητή, καθώς, όπως ανακοίνωσε ο πρόεδρος της Επιτροπής, Παύλος Μυλωνάς, ανέλαβε πρωτοβουλία για άτυπο διάλογο μεταξύ Υπουργείου, εκπαιδευτικών και βουλευτών, με στόχο να υπάρξουν συγκλίσεις πέρα από κομματικές γραμμές.

Η Υπουργός Παιδείας, παρότι συμμετείχε μέσω τηλεδιάσκεψης λόγω ανάρρωσης από ατύχημα, εμφανίστηκε πρόθυμη να συζητήσει βελιώσεις, επιμένοντας, όμως, ότι η φιλοσοφία του σχεδίου δεν μπορεί ν' αλλοιωθεί.

Οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, με τη σειρά τους, επανέλαβαν ότι το νομοσχέδιο έχει κενά και ότι δεν διασφαλίζει τον ρόλο του εκπαιδευτικού, ζητώντας πιο σαφείς, δίκαιες και λειτουργικές ρυθμίσεις. Συνεπώς, παρά τα όσα διαδραματίστηκαν, παραμένει αβέβαιο ποια στάση θα υιοθετήσουν οι εκπαιδευτικές οργανώσεις το αμέσως επόμενο διάστημα.

Τα συλλογικά όργανα της ΟΕΛΜΕΚ και της ΠΟΕΔ αναμένεται να συνεδριάσουν μέσα στις επόμενες ημέρες, προκειμένου να καθορίσουν τα επόμενα βήματά τους. Υπενθυμίζεται ότι οι δύο οργανώσεις είχαν αφήσει ανοικτό ακόμη

και το ενδεχόμενο κλιμάκωσης των κινητοποιήσεων, σε περίπτωση που προχωρούσε η κατ' άρθρον συζήτηση του νομοσχεδίου.

Το διακύβευμα και η πίεση των προθεσμιών

Η Υπουργός Παιδείας, πάντως, φαίνεται να βλέπει την κατάσταση με αισιόδοξη ματιά. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Σ», η Αθηνά Μιχαηλίδου βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με την Επιτροπή Παιδείας, παρακολουθώντας από κοντά όλες τις διαμορφώσεις και επισημαίνοντας πως στόχος είναι να υπάρξει τελικό κείμενο που να συγκεντρώνει όσο το δυνατόν πε-

Ο ρόλος των διευθυντών το πιο «καυτό» σημείο της αντιπαράθεσης

ρισσότερη συναίνεση. Η ίδια, ωστόσο, δεν αναμένει ομοφωνία, κάτι άλλωστε δύσκολο να συμβεί σε μια τόσο πολυδιάστατη μεταρρύθμιση, αλλά θεωρεί εφικτή μια ευρεία συμφωνία εντός του Δεκεμβρίου, όταν το νομοσχέδιο αναμένεται να οδηγηθεί στην Ολομέλεια.

Παράλληλα, υπογραμμίζει την

κρισιμότητα της μεταρρύθμισης για τη χώρα, καθώς η μη ψήφισή της θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλεια 60 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το επιχείρημα αυτό φαίνεται να ασκεί σημαντική πίεση στη Βουλή, καθώς αφορά όχι μόνο την Παιδεία αλλά και τη δημοσιονομική πορεία της Κύπρου. Η Υπουργός υποστηρίζει ότι το Υπουργείο έχει ήδη ενσωματώσει ορισμένες επισημάνσεις των εκπαιδευτικών και δηλώνει έτοιμη να στηρίξει περαιτέρω τεχνικές βελιώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα αλλοιωθεί η ουσία της μεταρρύθμισης.

Ένα κρίσιμο σταυροδρόμι για την Παιδεία

Η επόμενη μέρα της συζήτησης φαίνεται να κινείται πλέον γύρω από δύο άξονες: από τη μια, την αναζήτηση μιας πολιτικής συμφωνίας που θα επιτρέψει την εφαρμογή ενός σύγχρονου συστήματος αξιολόγησης· από την άλλη, την προσπάθεια αποφυγής μιας παρατεταμένης κρίσης στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η εικόνα που διαμορφώνεται, δείχνει ότι οι εκπαιδευτικές οργανώσεις παραμένουν επιφυλακτικές, αλλά όχι τελείως αρνητικές, ενώ η Κυβέρνηση διατηρεί σταθερή τη θέση ότι η αξιολόγηση πρέπει να γίνει και μάλιστα σύντομα. Η Βουλή βρίσκεται στη μέση, καλούμενη να εξισορροπήσει ανάγκες, αντιδράσεις, τεχνικές λεπτομέρειες και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις.

Το μόνο βέβαιο είναι ότι οι επόμενες εβδομάδες θα είναι καθοριστικές. Αν επιτευχθεί συμφωνία, η Κύπρος θα προχωρήσει σε μια από τις σημαντικότερες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις των τελευταίων δεκαετιών. Αν όχι, η αντιπαράθεση κινδυνεύει να βαθύνει, με άγνωστες συνέπειες για το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Σε κάθε περίπτωση, η συζήτηση για την αξιολόγηση έχει πλέον ξεπεράσει τα στενά πλαίσια ενός τεχνικού νομοσχεδίου. Έχει γίνει πεδίο διεκδίκησης και πολιτικής ευθύνης, καθορίζοντας την πορεία της Παιδείας για τα επόμενα χρόνια.

Νέα θέση εργασίας Chief Executive Officer

Η νέα εποχή στη Cyta χρειάζεται ηγεσία με όραμα.

Αν έχεις το όραμα, την εμπειρία και την ηγετική πυξίδα για να καθοδηγήσεις τον Οργανισμό στη νέα ψηφιακή εποχή, αυτή είναι η ευκαιρία σου.

Προθεσμία υποβολής αίτησης:
8 Δεκεμβρίου 2025 και ώρα 14:00

Για περισσότερες πληροφορίες
και υποβολή αιτήσεων:
<https://www.cyta.com.cy/ceo-position>

Πακτωλός μαύρου χρήματος στον «βωμό» της πορνείας

Γκρίζο νομικό πλαίσιο και στρουθοκαμηλισμός της Πολιτείας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Σελίδες στο διαδίκτυο γεμάτες αγγελίες συνοδών. «Ανεξάρτητες» escorts με φωτογραφίες, ψευδώνυμα και κωδικοποιημένες περιγραφές «υπηρεσιών», ταξινομημένες ανά πόλη και... ανά προϋπολογισμό. Από την άλλη, κρατικά στατιστικά που δεν αναφέρουν πούθενά τη λέξη «πορνεία» και διεθνείς εκθέσεις που χαρακτηρίζουν την Κύπρο χώρα προορισμού για σεξουαλική εκμετάλλευση. Ανάμεσα στις δύο αυτές εικόνες παρεμβάλλεται ένα νομικό γκρίζο πεδίο και μια πραγματικότητα που όλοι βλέπουν στο κινητό τους, αλλά ελάχιστοι τολμούν ν' αγγίξουν θεσμικά.

Το νομικό γκρίζο πεδίο: επιτρέπεται, απαγορεύεται ή απλώς «ανεκτή»;

Το πρώτο ερώτημα είναι ωμό: η πορνεία στην Κύπρο είναι νόμιμη ή παράνομη; Η απάντηση δεν χωρά σε ένα απλό «ναι» ή ένα «όχι».

Ο Ποινικός Κώδικας δεν ποινικοποιεί ρητά την πώληση σεξουαλικών υπηρεσιών από ενήλικο άτομο που ενεργεί με δική του βούληση. Μια ενήλικη γυναίκα ή ένας άνδρας που «εκδίδεται» μόνος του, χωρίς μαστροπό και σε δικό του χώρο ή κατ' οίκον, δεν διώκεται ευθέως για την ίδια την πράξη της πορνείας.

Αντίθετα, ο νόμος είναι αυστηρός απέναντι σε οπδήποτε οργανωμένο γύρω από αυτήν:

- λειτουργία οίκων ανοχής, στούντιο «μασάζ» που στην ουσία λειτουργούν ως πορνεία,
- μαστροπεία, προαγωγή, διαχείριση δικτύων και δακτυλίων πορνείας,
- το να ζεις από τα έσοδα της πορνείας άλλου προσώπου,
- εξαναγκασμός σε πορνεία, εμπορία προσώπων για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Με τους νεότερους νόμους για την εμπορία προσώπων, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει προχωρήσει ακόμη παραπέρα: ποινικοποιεί την αγορά υπηρεσιών από θύμα εμπορίας, καθιστώντας τον πελάτη συνένοχο, εάν το πρόσωπο είναι θύμα εκμετάλλευσης. Θεωρητικά, πρόκειται για μία από τις πιο προχωρημένες προσεγγίσεις στην Ευρώπη.

Στην πράξη, όμως, το αποτέλεσμα είναι παράδοξο: η «ατομική» πορνεία παραμένει σε γκρίζα ζώνη, η οργανωμένη πορνεία και η εμπορία τιμωρούνται σε επίπεδο νομοθεσίας, αλλά η καθημερινότητα δείχνει μιαν αγορά που λειτουργεί μαζικά και αόρατα, χωρίς κανόνες, χωρίς επαγγελματική υπόσταση και με τις πιο ευάλωτες γυναίκες και άνδρες εντελώς εκτεθειμένους.

Αόρατη αγορά, ορατές αγγελίες: το διαδίκτυο ως βιτρίνα

Μια γρήγορη αναζήτηση στο διαδίκτυο, με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, αρκεί για να εμφανιστούν στην οθόνη δεκάδες -αν όχι εκατοντάδες- αγγελίες συνοδών για Λευκωσία, Λεμεσό, Πάφο, Λάρνακα, Αμμόχωστο.

Οι ιστοσελίδες ειδικεύονται στην «προώθηση συνοδών». Τα προφίλ είναι τυποποιημένα:

- πλασματικό όνομα, ηλικία, ύψος, αναφερόμενη εθνικότητα,
- φωτογραφίες επεξεργασμένες ή «θολωμένες» ώστε να κρύβουν χαρακτηριστικά,
- αναφορά σε «outcall» σε ξενοδοχεία ή διαμερίσματα, με ή χωρίς δυνατότητα «incall»,
- λεξιλόγιο προσεκτικά φιλτραρισμένο: “GFE”, “company”, “relax massage”, «διακριτική συντροφιά».

Πουθενά η λέξη «σεξ», πουθενά η λέξη «πορνεία». Και, όμως, κανείς δεν έχει πραγματική αμφιβολία για την ουσία της συναλλαγής.

Παρά την ορατή αυτή «βιτρίνα», δεν υπάρχει ούτε ένας επίσημος αριθμός για το πόσα άτομα εργάζονται στην πορνεία στην Κύπρο. Δεν υπάρχει ειδική κατηγορία στις στατιστικές της Στατιστικής Υπηρεσίας, ούτε συστηματική καταγραφή σε κοινωνικοοικονομικές μελέτες.

Ακόμη και διεθνείς Οργανισμοί, που επιχειρούν να εκτιμήσουν τον αριθμό εργαζομένων στο σεξ ανά χώρα, για την Κύπρο συχνά περιορίζονται στη φράση «δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα».

Η εικόνα είναι οξύμωρη: η αγορά είναι «φωναχτή» στο διαδίκτυο, αλλά σιωπηλή στα κρατικά χαρτιά.

Από πού έρχονται - βίζες, άδειες, μονοπάτια

Τα πιο συγκεκριμένα στοιχεία για τα πρόσωπα πίσω από τις αγγελίες προκύπτουν κυρίως από τις εκθέσεις για την εμπορία προσώπων. Αυτές δεν καταγράφουν «εργαζόμενες/ους στο σεξ» γενικά, αλλά αναγνωρισμένα θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Οι εκθέσεις περιγράφουν την Κύπρο ως χώρα προορισμού για γυναίκες -και, σε μικρότερο βαθμό, άνδρες- από την Ανατολική Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, που στρατολογούνται με υποσχέσεις για εργασία σε εστίαση, οικιακή εργασία, μπαρ ή καμπαρέ, και καταλήγουν σε καθεστώς σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Οι διαδρομές είναι γνωστές:

- τουριστικές βίζες για χώρες με χαλαρότερο έλεγχο,
- άδειες εργασίας σε νόμιμους κλάδους που, μετά τη λήξη τους, μετατρέπονται σε εργαλείο εκβιασμού,
- φοιτητικές άδειες που χρησιμοποιούνται ως «κάλυψη» για παράλληλη δραστηριότητα.

Στον αντίποδα, υπάρχουν Κύπριες και Ευρωπαϊκές πολίτισσες που δραστηριοποιούνται ως συνοδοί με δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και διαμονής. Γι' αυτές η δραστηριότητα εμφανίζεται ως «ατομική», χωρίς εμφανή μαστροπό.

Καμία από τις δύο κατηγορίες, ωστόσο, δεν αναγνωρίζεται θεσμικά:

δεν υπάρχει επαγγελματικός κωδικός, δεν καταβάλλονται εισφορές, δεν εκδίδονται άδειες, δεν τίθενται ελάχιστα όρια προστασίας. Από τη στιγμή που κάποιος μπαίνει στον χώρο του σεξ έναντι αμοιβής, βγαίνει αυτομάτως από το πεδίο θεσμικής ορατότητας.

Ανεξάρτητες ή με μαστροπό; Η βιτρίνα και το πίσω δωμάτιο

Στις περισσότερες αγγελίες, οι συνοδοί παρουσιάζονται ως “independent escorts”. Η εικόνα: μια γυναίκα που «δουλεύει για τον εαυτό της», καθορίζει η ίδια τον χρόνο, τον χώρο και τις τιμές της.

Οι διεθνείς εκθέσεις και αστυνομικές έρευνες, όμως, περιγράφουν μια πολύ πιο σύνθετη πραγματικότητα:

- Πίσω από πολλά προφίλ κρύβονται «αιζεντδες» και οργανωμένα δίκτυα, που διαχειρίζονται τα τηλεφωνικά ραντεβού, κλείνουν δωμάτια, ελέγχουν μετακινήσεις και κρατούν σημαντικό ποσοστό των εσόδων.
- Διαμερίσματα σε πολυκατοικίες, «μασάζ» και στούντιο λειτουργούν de facto ως οίκοι ανοχής, με γυναίκες να εναλλάσσονται εβδομαδιαία ή μηνιαία, ανάλογα με τις αφίξεις πτήσεων.
- Σε πολλές περιπτώσεις, σύμφωνα με μαρτυρίες θυμάτων, κατακρατούνται διαβατήρια, επιβάλλονται «χρέη» για εισιτήρια και διαμονή, ενώ η άρνηση «δουλειάς» απαντάται με βία, απειλές ή απειλή καταγγελίας στις Αρχές για απέλωση.

Η γραμμή ανάμεσα στην «ανεξάρτητη συνοδό» και το θύμα εμπορίας είναι συχνά αόρατη για τον πελάτη -όχι όμως για εκείνον που ελέγχει το τηλέφωνο, το διαμέρισμα και το εισιτήριο επιστροφής.

Τα λεφτά του σεξ: χρεώσεις, ροές, σιωπηλές οικονομίες

Επίσημοι «ημοκατάλογοι» δεν υπάρχουν - ούτε θα μπορούσαν. Ωστόσο, από τις αναρτημένες χρεώσεις σε αντίστοιχες ιστοσελίδες άλλων χωρών και τις συγκρίσεις με ευρωπαϊκές αγορές, διαμορφώνεται ένα ενδεικτικό πλαίσιο:

- Βασικό ραντεβού μίας ώρας: συνήθως 100-150 ευρώ, με διαφοροποιήσεις ανά πόλη, χώρο, ηλικία και «προφίλ» της συνοδού.
- Ολονύκτια συνοδεία ή μετακίνηση σε άλλη πόλη/ξενοδοχείο υψηλής κατηγορίας: πολλαπλάσια χρέωση.

• Επιπλέον «υπηρεσίες» διαπραγματεύονται ιδιωτικά και σπάνια αναφέρονται δημόσια.

Παράλληλα, η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΟΚΑΣ) έχει εντοπίσει σε διάφορες υποθέσεις ύποπτες ροές: επαναλαμβανόμενες πληρωμές σε ιστοσελίδες αγγελιών ενηλίκων, εμβάσματα προς λογαριασμούς στο εξωτερικό, καταθέσεις χωρίς εμφανή επαγγελματική βάση. Το σεξ επί πληρωμή δεν είναι μόνο ζήτημα δικαιωμάτων και εκμετάλλευσης, αλλά και πεδίο για ξέπλυμα χρήματος.

Και όλα αυτά σε ένα περιβάλλον όπου:

- δεν αποδίδεται ΦΠΑ,
- δεν καταβάλλονται κοινωνικές ασφαλίσεις,
- δεν υπάρχει κανένα δίκτυο ασφαλείας για το πρόσωπο που εργάζεται στο σεξ - ούτε ως προς την υγεία, ούτε ως προς τη σύνταξη, ούτε ως προς την προστασία από βία.

Τι κάνει -και κυρίως τι δεν κάνει- η Αστυνομία

Στο επίπεδο των εγγράφων, η Κύπρος βρίσκεται εδώ και χρόνια στην «καλή» κατηγορία των διεθνών εκθέσεων για την εμπορία προσώπων. Διαθέτει Εθνική Στρατηγική, Εθνικό Μηχανισμό Παραπομπής Θυμάτων και εξειδικευμένες μονάδες στην Αστυνομία.

Κατά διαστήματα δημοσιοποιούνται επιχειρήσεις σε «στούντιο μασάζ», διαμερίσματα και μπαρ σε Λευκωσία και Λεμεσό, όπου εντοπίζονται γυναίκες χωρίς χαρτιά, πιθανά θύματα εμπορίας, και ιδιοκτήτες που κατηγορούνται για κέρδη από πορνεία.

Όταν, όμως, τα περιστατικά αυτά συγκριθούν με τον όγκο των διαδικτυακών αγγελιών, αναδεικνύεται ένα κενό:

• λίγες δεκάδες υποθέσεις εμπορίας και μαστροπείας φτάνουν στα

δικαστήρια ετησίως,

- οι καταδίκες παραμένουν περιορισμένες,
- η σύλληψη πελατών για αγορά υπηρεσιών από θύμα εμπορίας αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα.

Η Αστυνομία απαντά ότι:

- στοχεύει τους μαστροπούς και τα δίκτυα, όχι την ατομική πορνεία,
- για να στοιχειοθετηθεί εμπορία απαιτούνται μαρτυρίες, συνεργασία θυμάτων, παρακολούθησεις και διεθνής συνεργασία,
- οι ιστοσελίδες αγγελιών φιλοξενούνται συχνά στο εξωτερικό, εκτός άμεσης δικαιοδοσίας.

Το αποτέλεσμα, όμως, είναι ένα πεδίο στα όρια της ανοχής: η αστυνομική δράση εστιάζει εκεί όπου μπορεί ν' αποδείξει εκμετάλλευση, αφήνοντας ένα μεγάλο κομμάτι της αγοράς να λειτουργεί ουσιαστικά ανεμπόδιστα – όσο παραμένει διακριτικό και δεν μετατρέπεται σε δημόσιο σκάνδαλο.

Η άλλη όψη του νησιού: το «μοντέλο» των κατεχομένων

Για να κατανοηθεί πλήρως η κυπριακή εικόνα, πρέπει να κοιτάξει κανείς και βόρεια της Πράσινης Γραμμής. Στα κατεχόμενα, διεθνείς εκθέσεις περιγράφουν εδώ και χρόνια ένα ημι-θεομοποιημένο μοντέλο «νυχτερινών κέντρων» και «clubs» που λειτουργούν στην πράξη ως οίκοι ανοχής με άδειες hostess.

Γυναίκες -κυρίως από τρίτες χώρες- εισέρχονται με ειδικού τύπου άδειες, διαμένουν σε συγκεκριμένους χώρους και εργάζονται σε κέντρα που ελέγχονται και φορολογούνται από το κατοχικό καθεστώς. Οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων καταγγέλλουν συστηματικά παραβιάσεις, κατακράτηση διαβατηρίων, σεξουαλική εκμετάλλευση και βία.

Η αντίθεση είναι χαρακτηριστική:

- στα κατεχόμενα, ένα θεομοποιημένο αλλά βαθιά καταγγελλόμενο σύστημα πορνείας,
- στις ελεύθερες περιοχές μια ανεπίσημη, αόρατη, διαδικτυακή αγορά, όπου όλοι υποψιάζονται τι συμβαίνει, αλλά η Πολιτεία αποφεύγει να λάβει καθαρές αποφάσεις – είτε προς την απαγόρευση είτε προς τη ρύθμιση.

Θύματα, ΜΚΟ, ειδικοί: η σιωπηλή πλευρά της ιστορίας

Πίσω από τους αριθμούς, τους νόμους και τις αγγελίες βρίσκονται άνθρωποι. Θύματα εμπορίας που αναγνωρίζονται κάθε χρόνο, φιλοξενούνται σε καταφύγια, δίνουν καταθέσεις και περιμένουν την έκβαση υποθέσεων που συχνά τραβούν σε βάθος χρόνου.

ΜΚΟ και επαγγελματίες πρώτης γραμμής καταγγέλλουν:

- καθυστερήσεις στην αναγνώριση θυμάτων,
- ελλείψεις σε δομές φιλοξενίας και εξειδικευμένη στήριξη,
- θεσμικά κενά στην επανένταξη - επαγγελματική, κοινωνική, ψυχολογική.

Ειδικοί σε θέματα φύλου και σεξουαλικότητας υπογραμμίζουν το βαρύ στίγμα που συνοδεύει κάθε πρόσωπο που εργάζεται στο σεξ, ανεξαρτήτως αν είναι θύμα εκμετάλλευσης ή όχι. Η συλλήβδην ταύτιση της πορνείας με «παραβατικότητα» ή «ηθική κατάπτωση» καθιστά ακόμη δυσκολότερη την καταγγελία εκβιασμών, κατακράτησης εγγράφων ή κακοποίησης.

Έτσι, το κράτος κινείται σε δύο παράλληλες λογικές: από τη μια, νόμοι και στρατηγικές κατά της εμπορίας· από την άλλη, σιωπή για την ύπαρξη μιας σταθερής, δομικής αγοράς σεξ στο νησί.

Το πολιτικό κενό και τα ερωτήματα που μένουν αναπάντητα

Η Κύπρος δεν έχει ανοίξει ποτέ, σοβαρά και θεσμικά, τη συζήτηση για το τι θέλει να κάνει με την πορνεία πέρα από την εμπορία προσώπων. Δεν διαφαίνεται ξεκάθαρη πολιτική κατεύθυνση:

- θα ακολουθηθεί το σκανδιναβικό μοντέλο πλήρους ποινικοποίησης του πελάτη;
- θα επιλέξει ρυθμισμένη πορνεία με άδειες, ελέγχους, ασφάλιση και φορολόγηση;

- ή θα παραμείνει στο σημερινό γκριζο μοντέλο ανοχής, όπου η ατομική πορνεία σιωπηρά γίνεται ανεκτή και η εμπορία καταγγέλλεται, αλλά σπάνια φτάνει μέχρι τέλους στα δικαστήρια;

Όσο αυτή η συζήτηση αποφεύγεται, η πραγματικότητα διαμορφώνεται στο παρασκήνιο: μια βιομηχανία του σεξ που λειτουργεί καθημερινά, με πραγματικά χρήματα και πραγματικά θύματα, χωρίς διαφάνεια, χωρίς δεδομένα, χωρίς σαφείς πολιτικές.

Οι ιστοσελίδες με αγγελίες θα συνεχίσουν να πολλαπλασιάζονται. Οι διεθνείς εκθέσεις θα συνεχίσουν να καταγράφουν την Κύπρο ως χώρα προορισμού για σεξουαλική εκμετάλλευση. Και η κοινωνία θα συνεχίσει να προσποιείται ότι δεν βλέπει – μέχρι τη στιγμή που ένα σκάνδαλο, μια δολοφονία ή μια μεγάλη υπόθεση εμπορίας θα φέρει το θέμα βίαια στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας.

Το ερώτημα, όμως, παραμένει απλό και βαθιά πολιτικό: Θέλει η Κυπριακή Δημοκρατία να συνεχίσει να μη βλέπει την αθέατη βιομηχανία του σεξ; Ή θα αποφασίσει, επιτέλους, να την αντιμετωπίσει με ειλικρίνεια – προστατεύοντας τα θύματα, ρυθμίζοντας την πραγματικότητα και βάζοντας τέλος στην υποκρισία;

ΔΡΟΜΟΙ ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ

Ο εγωισμός της θυματοποίησης των Τούρκων της Κύπρου

Το 1976 ο Αμερικανός καθηγητής ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, Τζον Μακ (1929 – 2004), στο κλασικό του σύγγραμμα «Η Ζωή του Τ.Ε. Λώρενς» (A Prince of Our Disorder: The Life of T. E. Lawrence), πρωτοχρησιμοποίησε τον όρο «εγωισμός της θυματοποίησης» (egoism of victimization). Ο όρος αυτός μεταπήδησε με μεγάλη ευκολία στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών, γενόμενος βάση ερμηνείας συλλογικών συμπεριφορών στο πλαίσιο εθνικών συγκρούσεων.

Σύμφωνα με τον Μακ, ο εγωισμός της θυματοποίησης είναι η συμπεριφορά σε συλλογικό επίπεδο, κατά την οποία οι αξίες και οι διεκδικήσεις μίας εθνικής ομάδας είναι και υπεράνω οτιδήποτε άλλου, ενώ οι αξίες και οι διεκδικήσεις της άλλης εθνικής ομάδας είναι παράλογες και κατ'επέκτασιν επικίνδυνες ή καταστροφικές. Συνεπώς ο εγωισμός της θυματοποίησης έχει δύο αλληλοσχετιζόμενες όψεις: Την νομιμοποίηση της συνεχιζόμενης καχυποψίας και εχθρότητας στη βάση του ότι έχει θυματοποιηθεί από τον άλλο και τη ναρκισσοειδή υπερπροβολή της δικής της δυσχέρειας και του δικού της προβλήματος με την ταυτόχρονη διανοητική ανικανότητα να κατανοήσει ή να ταυτιστεί με το πρόβλημα του άλλου. Με αυτόν τον τρόπο η μνήμη παραμένει ασφυκτικά δεμένη στις αδικίες ή τις βαναυσότητες που διέπραξαν οι άλλοι σε βάρος της συγκεκριμένης ομάδας και η σκιά των πράξεων τού εγώ παραμένει αδιόρατη, έστω κι αν αυτή παραβλέπει ή υποκινεί τη θυματοποίηση των άλλων.

Η θυματοποίηση λαμβάνει τέτοιο κυριολεκτικό χαρακτήρα, που ο εγωισμός μετατρέπεται σε αμετάβλητο γεγονός μέσα στην ιστορία. Όταν δηλαδή η ομάδα είναι θύμα των ιστορικών γεγονότων είναι απλώς θύμα. Όταν θυματοποιούνται οι άλλοι μέσα από τη σχέση τους με τη συγκεκριμένη ομάδα, τότε στην αντίληψή της συνεχίζει να παραμένει η ίδια θύμα και οι άλλοι οι εκτελεστές-βάρβαροι. Διότι η μνήμη είναι δύσκολο να πάει πίσω και ν' αλλάξει, ενώ σε ιδεολογικό επίπεδο είναι δύσκολο ν' ακυρώσει τα ερείσματα που την δικαιώνουν στα ίδια της τα μάτια. Σε οποιαδήποτε μορφή συγκρούσε η ομάδα έχει πάντα το ηθικό πλεονέκτημα, σε οποιαδήποτε μορφή συγκρούσε θα είναι αυτή πάντοτε το θύμα. Ο εγωισμός της θυματοποίησης παράγει ιστορίες και μύθους

από βιαιοπραγίες που διεπράχθησαν από άλλες ομάδες και τρέφεται με ηρωικές πράξεις που έλαβαν χώραν στο πλαίσιο της αμυντικής συμπεριφοράς εν ονόματι του έθνους και των αξιών του.

Η άνωθεν θεωρητική διαιτύωση εξηγεί και την εν γένει πολιτική συμπεριφορά των Τούρκων της Κύπρου στην εξέλιξη της ιστορίας της νήσου από τη δεκαετία του 1950. Μέσω του εγωισμού της θυματοποίησης, η ηγεσία τους διαμόρφωσε και επέβαλε παραστάσεις και αντιλήψεις που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο εκλαμβάνουν συλλογικώς τις σχέσεις τους με την ελληνική πλειονότητα του νησιού. Σε αυτήν τη μορφή συλλογικής μνήμης οποιαδήποτε αφήγηση ή ανάλυση γεγονότων προσαρμόζεται ταυτοχρόνως στους χαρακτηριστικούς ρόλους του θύματος και του εκτελεστή. Αυτή η μορφή μνήμης

“

Στο αφήγημα των Τούρκων, η Ιστορία είναι ένα διαρκές δικαστήριο που τους δικαιώνει πολιτικά και νομιμοποιεί ιδεολογικά το τουρκικό ιδεώδες για την Κύπρο

αποτυπώνεται στα ιστορικά μνημεία, στην αφήγηση της προφορικής Ιστορίας και στα εγχειρίδια Ιστορίας. Το αποτέλεσμα είναι προδιαγεγραμμένο. Η τουρκική προπαγάνδα αναπαράγει ναρκισσοειδώς με μεγάλη ευκολία στη λογική της πολιτικής του αίματος, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για τον εγωισμό της θυματοποίησης. Πότε η ελληνική πλευρά έκανε πολιτική χρήση των θυμάτων της TMT κατά τη δεκαετία του 1960; Πότε μετέτρεψε την εθνική βία σε κεντρικό σημείο της πολιτικής της; Πόσοι σήμερα ξέρουν για τη σφαγή των Ελλήνων στο Κιόνελλι από τον τουρκικό όχλο το 1958, με την κάλυψη των βρετανικών αποικιακών Αρχών; Πόσοι σήμερα ξέρουν για την απεχθή σφαγή των μοναχών στο μοναστήρι της Γαλακτοτροφούσας την 1η Ιανουαρίου 1964;

Αντιθέτως, ο τουρκικός εγωισμός της θυματοποίησης υπερπροβάλλει με τον γνωστό

αυτοματισμό τις ατελείωτες «βιαιοπραγίες» των Ελλήνων σε βάρος των «καλών» και «ανυπεράσπιστων» Τούρκων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το γνωστό «περιστατικό της μπανιέρας». Η φωτογραφία των τριών παιδιών και της μητέρας τους, από τα Χριστούγεννα του 1963, είχε κάνει τον γύρο του κόσμου από τους Τούρκους, ως δείγμα της βαρβαρότητας των Ελλήνων. Το σπίτι εκείνο μετετράπη αργότερα σε «μουσείο βαρβαρότητας», από το οποίο περνούν όλοι οι μαθητές αλλά και τουρίστες για να κατανοήσουν ότι οι Τούρκοι στην Κύπρο υπήρξαν τα τραγικά θύματα της ελληνικής Ιστορίας. Παρά το ότι απεδείχθη μέσω τουρκικών μαρτυριών ότι το γεγονός εκείνο ήταν κατασκευασμένο και η επίσημη τουρκική εκδοχή ήταν ένα ψέμα, εντούτοις η τουρκική προπαγάνδα συνεχίζει τον ίδιο αμανέ. Οι χρήσιμοι νεκροί είναι πάντοτε αναγκαίοι πολιτικό εργαλείο για να νομιμοποιεί τον εγωισμό της θυματοποίησης.

Στο αφήγημα των Τούρκων, η Ιστορία είναι ένα διαρκές δικαστήριο που τους δικαιώνει πολιτικά και νομιμοποιεί ιδεολογικά το τουρκικό ιδεώδες για την Κύπρο. Το αίτημα της συντριπτικής πλειονότητας του νησιού, δηλαδή των Ελλήνων, για Ένωση με την Ελλάδα, παρυσιάζεται ως αδικαιολόγητο, ως παράνομο, ως λανθασμένο και κατ'επέκτασιν ως παράλογο. Ενώ το εξώθεν επιβεβλημένο αίτημα της διχοτόμησης γίνεται αποδεκτό ως λογική και φυσιολογική αντίδραση ως προς την «ομαδική ενωπική παράκρουση» των Ελλήνων.

Στη δε ελληνική πλευρά, ο τουρκικός εγωισμός της θυματοποίησης γίνεται αποδεκτός από κάποιους κύκλους, οι οποίοι πιστεύουν ακόμη ότι το νησί δεν είναι ημικατεχόμενο αλλά διαιρεμένο (sic) και αυτή η αποδοχή συντελείται στον βωμό ενός πηγαίου ανθελληνισμού και άλλων πνών ιδεολογικοπολιτικών αγκυλώσεων. Όταν η οπτική του νικητή γίνεται οπτική του νικημένου, τότε είναι πολύ εύκολο ν' αποδεχθείς τέτοιου είδους στρεβλώσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο εγωισμός της θυματοποίησης των Τούρκων είναι αναγκαίος για κάποιους εντός της ελληνικής πλευράς μόνο και μόνο για να δώσει καταφύγιο στη νεοκυπριακή ιδεολογικοποίηση της Ιστορίας, στην προσπάθεια προσαρμογής της στις πολιτικές σκοπιμότητες του παρόντος και τέλος στη νευρωτική σύγχυση που προκαλεί η άρνηση της εθνικής ταυτότητας.

Λησμονημένος λαός και «πακέτο Ερχιουρμάν»...

ΛΑΖΑΡΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΣ

ΑΝΑΓΚΑΙΑ μοιάζει, χρήσιμη ίσως και υπό τις σημερινές περιστάσεις, μία υπενθύμιση. Η οποία αναφέρεται στον λαό. Τον εν πολλοίς λησμονημένον και σπανίως λαμβανόμενον σοβαρά υπ' όψιν ως... κυρίαρχον στο ισχύον πολίτευμα. Η υπενθύμιση είναι η εξής:

- Μετά που ο λαός, στο Δημοψήφισμα της 24ης Απριλίου 2004, με πλειοψηφία 76% ψηφίζοντας το ΟΧΙ, απέρριψε το προταθέν από το 2002 είδος «λύσης Ανάν», ουδέποτε κλήθηκε έκτοτε κι ούτε βεβαίως ενέκρινε οποιοδήποτε «κεκτημένο των διαπραγματεύσεων», ή «πλαίσιο», ή «συγκλίσεις», ή «κοινό ανακρινθέν», ή «συμφωνηθέντα» κ.ο.κ. των οιωνδήποτε «διακοινοτικών» ή «πενταμερών» συνομιλιών, οι οποίες διεξήχθησαν κατά σειράν από τους διαδοχικούς Προέδρους της Κυπριακής Δημοκρατίας, Τάσσο Παπαδόπουλο μέχρι το 2008, Δημήτρη Χριστόφια μέχρι το 2013 και Νίκο Αναστασιάδη μέχρι το 2023, με τους διαδοχικούς επικεφαλής από το 2005 έως σήμερα του τουρκικού κατοχικού καθεστώτος, Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, Ντενκφίς Έρογλου, Μουσταφά Ακιντζι και Ερσίν Τατάρ. Συνάμα ισχύει ανέκαθεν, ακόμη και για τους ίδιους τους μετέχοντες στις διαπραγματεύσεις ότι: «Τίποτε δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα».

ΑΥΤΗ η υπενθύμιση επισημαίνει πως ούτε βεβαίως τα αποτελέσματα των εκάστοτε εκλογών - προεδρικών, βουλευτικών, δημοτικών, ή ευρωεκλογών, με την διακυμάνση των πτωτικών ή μη ποσοστών των διαφόρων κομματικών σχηματισμών - αποτελούν είτε τεκμήριο είτε έστω ένδειξη αποδοχής ή έγκρισης από τους ψηφοφόρους, των επιλογών της καθεμιάς από τις κομματικές ηγεσίες για το περιεχόμενο της «λύσης» που εκάστη διατείνεται ότι αποδέχεται.

- Σημαντικά συναφές είναι, επίσης, ως αμείνων τεκμήριο, μάλιστα, και το γεγονός ότι, όταν οι πολίτες κλήθηκαν να αποφανθούν έκαστος αυτοπροσώπως και ιδιοχείρως, ΝΑΙ ή ΟΧΙ για το προταθέν είδος «λύσης», η πλειοψηφία των ψηφοφόρων στο Δημοψήφισμα δεν πειθάρχησαν και δεν ενέκριναν τις αποφάσεις των δικών τους στις εκάστοτε εκλογές κομματικών ηγεσιών.

Κατά συνέπεια, με τα διακνηρυσόμενα περί της επικείμενης επανέναρξης των διαπραγματεύσεων ότι «θα συνεχίσουμε απ' εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά τον Ιούλιο 2017», ουδόλως συνάγεται ότι ο λαός έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο εγκρίνει οποιοδήποτε από τα «πεπραγμένα», ή τα προταθέντα,

Στην ελεγχόμενη από την UNFICYP περιοχή του αεροστυγεύματος από το 1974 αεροδρομίου Λευκωσίας, στο σπίτι του εκπροσώπου του ΟΗΕ, Πέμπτη 20 τρέχοντος, η πρώτη συνάντηση των Νίκου Χριστοδουλίδη και Τουφάν Ερχιουρμάν, με οικοδεσπότη τον εκπρόσωπο των Ηνωμένων Εθνών, Khassim Diagne, στο κέντρο της φωτογραφίας.

ή τα «πλησιασθέντα», μέχρι και το Κραν Μοντανά.

- Ούτε την Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία με το όποιο περιεχόμενο, ούτε την ούτω καλούμενη πολιτική ισοτιμία, ούτε την εκ περιτροπής τουρκική προεδρία, ούτε τα δύο συνιστώσα ή εξίσου συγκυριαρχικά, ίσου πολιτικού καθεστώτος σε συνεταιρισμό, ή εντελώς ξεχωριστά κράτη, ούτε το συνεχιζόμενο κατοχικό στάτους κβο της διχοτόμησης.

ΟΛ' ΑΥΤΑ αποτελούν τα κέρδη και τα διαπραγματευτικά «κεκτημένα» που φέτα-φέτα έχει αποταμιεύσει διαδοχικά από τις επάλληλες ελληνικές υποχωρήσεις, αργά και σταθερά στη διαδρομή των επί δεκαετίες συνεχιζόμενων διαδικασιών των συνομιλιών, από το 1977 μέχρι σήμερα, η Τουρκία - Κατακτητής. Χωρίς να επιδείξει

λίξει» ολόκληρη σε δικό της οιονεί προτεκτοράτο.

ΣΥΝΕΒΗ την παρελθούσα Πέμπτη, 20.11.2025, η πρώτη συνάντηση του ΠτΔ Νίκου Χριστοδουλίδη με τον νέον επικεφαλής του τουρκικού κατοχικού καθεστώτος, Τουφάν Ερχιουρμάν, στο σπίτι όπου διαμένει ο αντιπρόσωπος του ΟΗΕ, Khassim Diagne, στην περιοχή του ελεγχόμενου από την UNFICYP αεροστυγεύματος από το 1974 αεροδρομίου Λευκωσίας. Ως πρώτο βήμα για την επανέναρξη των διαπραγματευτικών διαδικασιών. Στη συνάντηση ο Ερχιουρμάν πρότεινε «πακέτο δέκα μέτρων οικοδόμησης ατμόσφαιρας λύσης και εμπιστοσύνης», όπως ο ίδιος ανακοίνωσε.

ΑΞΙΖΕΙ ν' αναλυθούν ένα προς ένα, ώστε να φωτιστούν επαρκέστερα οι επιδιώξεις αυτής της

Κυπριακή Δημοκρατία (ως «Ελληνοκυπριακή Διοίκηση Νότιας Κύπρου») του παράνομου τουρκικού εποικισμού που συντελείται στα σκλαβωμένα εδάφη του βορρά.

- Τρίτη επιδίωξη, η παύση δικαστικής δίωξης του παράνομου σφετερισμού και της κλεπταποδοχής των υπό τουρκική κατοχή ελληνοκυπριακών περιουσιών ακίνητης ιδιοκτησίας, ως περαιτέρω πράξη νομιμοποίησης και αυτού του διρκούς τουρκικού εγκλήματος.

- Τέταρτη, η διευκόλυνση και επαύξηση των ροών διείσδυσης, διακίνησης τουρκικού πληθυσμού στα ελεύθερα εδάφη της Κύπρου και των εμπορευσιμών προϊόντων από τις τουρκοκρατούμενες προς τις ελεύθερες περιοχές.

- Πέμπτη στόχευση, η αποδοχή - νομιμοποίηση ισότιμης συνεργασίας των αστυνομικών δυνάμεων του κατοχικού καθεστώτος με την Αστυνομία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

- Έκτος στόχος, η συμφωνημένη επιβολή φήμωσης και απαγόρευσης των αντικατοχικών εκδηλώσεων των πολιτών στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου.

ΙΔΟΥ και το λεκτικό με το οποίο δημοσιεύθηκαν τα σχετικά, στο «πακέτο των 10 μέτρων» Ερχιουρμάν:

- Τερματισμό συλλήψεων ή νομικών ενεργειών για ζητήματα περιουσίας που, όπως υποστηρίζει, επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα.

- Καταδίκη ενεργειών που υπονομεύουν το κλίμα, όπως καύσεις σημαιών.

- Ζητήματα καταχώρησης ιθαγένειας για τέκνα μεικτών γάμων Τουρκοκυπρίων - εποίκων. Δυνατότητα στους εποίκους που είναι παντρεμένοι με Τ/κ, να έχουν άδεια οδήγησης και όχημα στις ελεύθερες περιοχές. Επίλυση του προβλήματος όσων γεννήθηκαν στα κατεχόμενα και δεν μπορούν να περάσουν στις ελεύθερες περιοχές.

- Νέα διάταξη τριών θυρίδων στο οδόφραγμα Αγίου Δομετίου

και διευκολύνσεις στα οδοφράγματα Αστρομερίτη - Ζώδιας και Δερύνειας.

- Επίλυση προβλημάτων στο εμπόριο μέσω της «Πράσινης Γραμμής». Ολοκλήρωση της διαδικασίας για το χαλλούμι «hellim» στη βάση των όσων συμφωνήθηκαν.

ΠΡΟΦΑΝΕΣΤΑΤΗ αποτύπωση, δηλαδή, της αταλάντευτης τουρκικής μεθοδικότητας για την επίτευξη και άλλων, επιπλέον υποχωρήσεων της ελληνικής «πλευράς», του ίδιου του κράτους της Κυπριακής Δημοκρατίας, για την αποδοχή - κανονικοποίηση - νομιμοποίηση επί του πρακτικού πεδίου και άλλων στοιχείων επαλήθευσης των επί του εδάφους «πραγματικοτήτων» της κυριαρχικής ιδιότητας δύο ξεχωριστών κρατικών οντοτήτων. Αρμονικά συνεταιριζόμενων, πολιτικά ισότιμων καθεστώτων, σε «ατμόσφαιρα» αναζήτησης ομοσύνης και παρόμοιου με τις τουρκικές κατοχικές «πραγματικότητες» περιεχομένου «λύσης» του Κυπριακού, στις επικείμενες υπό την αιγίδα του Γ.Γρ. του ΟΗΕ διαδικασίες.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ χρόνια, όταν η απόφαση του 76% του λαού απέρριψε τη «λύση Ανάν» και απέτρεψε την μετατροπή ολόκληρης της Κύπρου σε προτεκτοράτο, η Τουρκία είχε μεθοδεύσει τον εκβιασμό ότι θα προχωρούσε σε προσάρτηση των σκλαβωμένων εδαφών. Απέτυχε. Ύστερα δεν κατόρθωσε ούτε στο Κραν Μοντανά, το 2017, να θέσει υπό τον έλεγχό της, μέσω της ισότιμης κυριαρχίας και της τουρκικής εκ περιτροπής προεδρίας, την Κυπριακή Δημοκρατία. Αναπέτασε τον εκβιασμό των «δύο κρατών» απαιτώντας το διεθνές ισότιμο καθεστώς. Τώρα μεθοδεύει τον ίδιο στρατηγικό της στόχο με την δοκιμασμένη αποδοτικότητα συνταγή του γνωστότατου «φέτα-φέτα» που προσφέρει η ελληνική υποχωρητικότητα...

ΠΡΙΝ ΑΠΟ χρόνια, όταν η απόφαση του 76% του λαού απέρριψε τη «λύση Ανάν» και απέτρεψε την μετατροπή ολόκληρης της Κύπρου σε προτεκτοράτο, η Τουρκία είχε μεθοδεύσει τον εκβιασμό ότι θα προχωρούσε σε προσάρτηση των σκλαβωμένων εδαφών. Απέτυχε

η ίδια την παραμικρή απόκλιση από την επεκτατική της στρατηγική.

- Εδραιώνοντας συν τω χρόνω και μονιμοποιώντας, ατιμώρητη και ανεμπόδιση και διεθνώς θωπευόμενη, τα «τετελεσμένα» της εισβολής του Απύλα 1974 και της συνεχιζόμενης έκτοτε στρατιωτικής κατοχής, εθνοκάθαρσης, εποικισμού και τουρκοποίησης - ισλαμοποίησης των σκλαβωμένων βορείων ελληνικών εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Την οποία, όμως, δεν πέτυχε ακόμη η Τουρκία να την καταστήσει εκλιπούσα, ούτε να την «μετεξε-

τουρκικής τακτικής, στην παρούσα φάση εξυπηρέτησης της πάγιας στρατηγικής της Τουρκίας στην Κύπρο.

- Πρώτο κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα στο διαδικαστικό βάθος: Αποτελούν προτάσεις για «διακρατική συμφωνία» επί των συγκεκριμένων προταθέντων μέτρων. Περαιτέρω δηλαδή βήματα αποδοχής και οιονεί νομιμοποίησης δύο ξεχωριστών, κυριαρχικά ισοτίμων κρατικών οντοτήτων.

- Δεύτερο και εμφανέστερο, η επιδίωξη αποταμίευσης μέτρων νομιμοποίησης από την ίδια την

Η Γερμανία μπορεί να παρέμβει στο Κυπριακό με τον τουρκικό ελέφαντα μέσα στο δωμάτιο;

“

ΣΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Ν. Χριστοδουλίδης, ασκεί μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική με στόχο, πέραν άλλων, την εμπλοκή ξένων δυνάμεων και δρώντων, ώστε να καμφθεί η Τουρκία και να επαναρχίσουν συνομιλίες για την επίλυση του Κυπριακού. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με αφορμή την ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κυπριακή Δημοκρατία, επισκέφθηκε τη Γερμανία (14/11/2025).

Μετά από συνάντησή του με τον Γερμανό Καγκελάριο, Φρίντριχ Μερτς, ο Ν. Χριστοδουλίδης δήλωσε ότι συζήτησε μαζί του πρόταση του για τον ρόλο που η Γερμανία πιθανόν να διαδραματίσει στο Κυπριακό. Η πρόταση Χριστοδουλίδη αφορά το ενδεχόμενο φιλελευθροποίησης θεωρήσεων εισόδου για Τούρκους επιχειρηματίες, που θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν στην ΕΕ, με ταυτόχρονη αναθεώρηση της προσέγγισης τουρκικών λιμανιών από πλοία υπό κυπριακή σημαία. Πρόκειται για μία από τις σημαντικές κυπριογενείς υποχρεώσεις που η Τουρκία αρνείται μέχρι σήμερα να εκπληρώσει.

Ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης επιδιώκει ξανά να διασυνδέσει το Κυπριακό με τα ευρωτουρκικά. Ουσιαστικά, έστειλε ευκρινές μήνυμα στην Τουρκία ότι η όποια εξέλιξη ή πρόοδος στην ενιασιακή πορεία της περνά από την Κύπρο και εξαρτάται από τη συμμόρφωσή της προς τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Επίσης, ο Κύπριος Πρόεδρος φέρεται έτοιμος να προσκαλέσει τον Τούρκο ΥΠΕΞ, Φιντάν, ή ακόμα και τον Ερντογάν στο προσεχές Gymnich (ανεπίσημη συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών των 27).

Όπως ο Ν. Χριστοδουλίδης είπε: «Προτιμούμε μια Τουρκία όσο πιο κοντά στην ΕΕ και στις αρχές της», υπό την αίρεση, φυσικά, αυτή ν' ανταποκριθεί, επιτέλους, στις ενταξιακές υποχρεώσεις της. Να σημειωθεί πως στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Απριλίου 2024 καθορίζεται με σαφή τρόπο η διασύνδεση της προόδου στα Ευρωτουρκικά με αντίστοιχη ουσιαστική πρόοδο στο Κυπριακό, που να χαρακτηρίζεται από «σταδιακή, αναλογική και αναστρέψιμη προσέγγιση».

Απαντώντας σε δήλωσή του Τούρκου Προέδρου, ο Ν. Χριστοδουλίδης είπε: «Αν ο κ. Ερντογάν επιμένει σε θέσεις περί λύσης δύο κρατών στην Κύπρο, σίγουρα η Τουρκία δεν θα έρθει κοντά στην ΕΕ. Άρα, από την Τουρκία εξαρτάται αν θα έρθει κοντά στην ΕΕ.

Το σημαντικό είναι ότι και η ΕΕ και η διεθνής κοινότητα, ό,τι και αν λέει ο κ. Ερντογάν, σε σχέση με τη λύση του Κυπριακού, είναι η λύση στη βάση των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, των αρχών και αξιών της ΕΕ».

Με αφορμή και την ανάληψη της Προεδρίας της ΕΕ, ο Κύπριος Πρόεδρος επιχειρεί να κεφαλαιοποιήσει και να αξιοποιήσει οποιαδήποτε προοπτική υπάρχει με έναν στόχο: Διασυνδέοντας τα Ευρωτουρκικά με το Κυπριακό, να εξαναγκάσει

Τουρκία δεν μπορεί, δεν πρέπει να μείνει εκτός. Ταυτόχρονα, είμαστε πολύ στενοί σύμμαχοι στο ΝΑΤΟ. Η Τουρκία είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας σε όλα σχεδόν τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας που μας απασχολούν». Ο Τούρκος Πρόεδρος, όμως, δεν μάσησε τα λόγια του.

Ερωτηθείς πώς συνάδει η ενταξιακή πορεία της χώρας του με απηνείς διώξεις στο εσωτερικό, την ανυπαρξία κράτους δικαίου και παραβιάσεις ανθρωπίνων δι-

στο δωμάτιο βρίσκεται ο ανεξέλεγκτος και απρόβλεπτος αλλά αδιάσπαστος τουρκικός ελέφαντας, που τα έκανε γης Μαδιάμ; Πέρα από απλές παραινήσεις και προτροπές, η απάντηση θα εξαρτηθεί από τους εξής λόγους:

Πρώτον, ο Καγκελάριος Μερτς γνωρίζει ότι στη χώρα του διαβιούν πάνω από 4 εκ. Τούρκοι. Αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες από αυτούς ψηφίζουν, άρα υπολογίζονται από τα γερμανικά κόμματα. Επίσης, οι μισοί υποστηρίζουν το κόμμα Ερντογάν.

Δεύτερον, ο Τούρκος Πρόεδρος χρησιμοποιεί το Ισλάμ ως πολιτικό όπλο για διείσδυση στη Γερμανία και στην Ευρώπη. Πάνω από 2000 τουρκικά ιζαμιά, ελεγχόμενα από το κόμμα του Ερντογάν, διαχέουν τον ισλαμικό τρόπο σκέψης και ζωής. Όπως είπε Ευρωπαίος διπλωμάτης: «Η Τουρκία, έχοντας επί δεκαετίες προσπαθήσει και αποτύχει να μπει στην ΕΕ, τώρα προσπαθεί να μπει στη Δύση μέσω των ιζαμιών της». Η Γερμανία είναι η μεγάλη δίοδος.

Τρίτον, η Γερμανία επιθυμεί μεν να παίξει έναν ανανεωμένο ρόλο στην Αν. Μεσόγειο, με ενθάρρυνση και των ΗΠΑ, αλλά δεν θα ενοχλήσει ούτε και θέλει να πιέσει την αναθεωρητική Τουρκία. Χιλιάδες γερμανικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει δισεκατομμύρια στην Τουρκία και γερμανικές τράπεζες έχουν χρηματοδοτήσει χιλιάδες τουρκικές επιχειρήσεις.

Τέταρτον, η Γερμανία συναίνεσε ασμένως στην πώληση 40 eurofighter στην Τουρκία. Ο Γερμανός ΥΠΕΞ, σε δηλώσεις του, υπογράμμισε με έμφαση

ότι η πώληση των αεροπλάνων αυτών «είναι προς το συμφέρον όλων». Ποιων... «όλων»; Πάντως όχι της Ελλάδας και της Κύπρου, που υφίστανται την τουρκική επιθετικότητα και κατοχή.

Πέμπτον, οι γεωπολιτικές, οικονομικές και επιχειρηματικές σχέσεις Γερμανίας-Τουρκίας ανάγονται στην εποχή των αυτοκρατοριών, Γερμανικής και Οθωμανικής. Οι Γερμανοί υπέβαλαν στους Νεοτούρκους την εθνοκάθαρση ώστε η Τουρκία να απαλλαγεί από μειονότητες - Έλληνες, Αρμένιους, Κούρδους, Ασσυρίους, κλπ - με αποτέλεσμα τις γενοκτονίες εναντίον των Αρμενίων, των Ελλήνων και των Κούρδων.

Μετά την εμφανή αποδυνάμωση του γαλλογερμανικού άξονα, η Γερμανία φιλοδοξεί να διαδραματίσει ενεργότερο ηγετικό ρόλο όχι μόνο στα ζητήματα μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης, παίγνιο και υποχείριο στον Αμερικανό Πρόεδρο, Τραμπ, αλλά και στην Αν. Μεσόγειο.

Η Τουρκία, ως στενός, δύσκολος μεν αλλά διαχρονικός σύμμαχος και ιδεολογικός εταίρος (το γερμανικό lebensraum - ζωτικός χώρος - εκφράζει την πολιτική των δύο χωρών) με ανεξάρτητη, πλεον, επιθετική εξωτερική πολιτική και νεο-οθωμανικές φιλοδοξίες, δεν θα ανεχθεί καμία παρέμβαση ή προτροπή από τον Γερμανό Καγκελάριο. Συνεπώς, ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ασκράτά πολύ μικρό καλάθι, επειδή στην πλάστιγγα των τεράσιων γερμανο-τουρκικών γεωπολιτικών συμφερόντων η Τουρκία μετρά πολύ περισσότερο για τη Γερμανία παρά η δεδομένη, μικρή Κύπρος.

“ Η Τουρκία, ως στενός, δύσκολος μεν αλλά διαχρονικός σύμμαχος και ιδεολογικός εταίρος (το γερμανικό lebensraum - ζωτικός χώρος - εκφράζει την πολιτική των δύο χωρών) με ανεξάρτητη, πλεον, επιθετική εξωτερική πολιτική και νεο-οθωμανικές φιλοδοξίες, δεν θα ανεχθεί καμία παρέμβαση ή προτροπή από τον Γερμανό Καγκελάριο

την Τουρκία να συναινέσει σε επανέναρξη συνομιλιών βάσει του συμφωνημένου πλαισίου, το οποίο, όμως, απορρίπτεται διαρρήδην από την κατοχική χώρα, που επιμένει ανένδοτα σε λύση δύο κρατών. Στις 30 Οκτωβρίου 2025, ο Γερμανός Καγκελάριος επισκέφθηκε την Τουρκία. Σε δηλώσεις του υπογράμμισε:

«Ως Γερμανοί και Ευρωπαίοι πρέπει ν' αναπτύξουμε τις στρατηγικές μας συνεργασίες και η

καιωμάτων, απάντησε αλαζονικά: «Αν η Τουρκία προσεγγίζεται με βάση τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, τότε έχουμε κι εμείς τα κριτήρια της Άγκυρας. Με τα κριτήρια της Άγκυρας ανοιγόμαστε προς την Ευρώπη και τον κόσμο. Γιατί η Τουρκία δεν είναι μια συνηθισμένη χώρα της Ευρώπης ή της Ασίας». Τίθεται ευθύς το ερώτημα:

Η Γερμανία μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά σε νέες προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού όταν

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΛΙΜΝΗ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΜΕΣΩ «ΘΑΛΑΣΣΟΛΥΚΟΥ» ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Σηκώνονται κύματα στο καλό κλίμα από τη Ρόδο ως την Καρπασία

Η παγίδα για να γίνει αποδεκτός ο Αττίλας μέσω ΕΦ και η σημασία των όρων του Ερχιουρμάν για το Κυπριακό

ΓΙΑΝΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ,
Δρ των Διεθνών
Σχέσεων

Ενώ οι προσπάθειες δημιουργίας θετικού κλίματος στο Κυπριακό αποτελούν το ζητούμενο, όπως ισχυρίζονται ο κατοχικός ηγέτης Τουφάν Ερχιουρμάν και ο Πρόεδρος Νίκος Χριστοδουλίδης, η Τουρκία φροντίζει να υπενθυμίζει τη γεωπολιτική διάσταση του προβλήματος και τις επεκτατικές της προθέσεις, που αποτυπώνονται στην αντίληψη ότι: Από τη Ρόδο ως την Αλεξανδρέττα υπάρχει μια τουρκική λίμνη. Και το αναδεικνύει αυτό με την άσκηση «Θαλασσόλυκος 2025» (22 Νοεμβρίου με 3 Δεκεμβρίου), που εκτείνεται στην Ανατολική Μεσόγειο από τη Ρόδο ως τα βόρεια κατεχόμενα χωρικά ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Από τις 19 ως τις 21 Νοεμβρίου διεξήχθη αντιαεροπορική άσκηση στην κατεχόμενη Κύπρο, στην περιοχή Άγιου Επικτήτου. Την ίδια στιγμή δέσμευσαν περιοχή στ' ανοικτά της Καρπασίας για τη διεξαγωγή αεροναυτικών ασκήσεων από τις 24 ως τις 28 Νοεμβρίου.

Όροι, εκλιπούσα και αδιέξοδο...

Το Κυπριακό δεν είναι μόνο δικονομικό ζήτημα, αλλά εισβολής - κατοχής και δη γεωπολιτικό με τα ισοζύγια και τα ανισοζύγια δυνάμεων να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις. Αυτές οι διαστάσεις είναι συναφείς με το διεθνές δίκαιο και την ίδια τη νομική υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας και των νόμων της, καθώς και εκείνων της ΕΕ, που έχουν εκ των πραγμάτων ενσωματωθεί στην εγχώρια νομοθεσία. Βεβαίως, με τους όρους που έθεσε για την επανέναξη των συνομιλιών και τα δέκα σημεία δημιουργίας καλού κλίματος, ο Ερχιουρμάν αναζητά το ροκάκι της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας και

την εκ των προτέρων κατάργησή της, επιβεβαιώνοντας την αντίληψη της Άγκυρας ότι είναι εκλιπούσα. Όχι μόνο δεν θέλει να υπάρχει η Κυπριακή Δημοκρατία στο τραπέζι, αλλά, ταυτοχρόνως, προβάλλει τον εξής όρο: Εάν πάμε σε συνομιλίες και δεν υπάρξει αποτέλεσμα, θα πρέπει να αρθεί π.χ. το λεγόμενο εμπάργκο σε βάρος των Τουρκοκυπρίων, εξέλιξη που κατ' ελάχιστον θ' ανοίξει τις πύλες της αναγνώρισης στο ψευδοκράτος. Και εφόσον θα υπάρχει μια τέτοια δέσμευση, γιατί να μην οδηγήσει - όπως πολλὰς το έπραξε η τουρκική πλευρά στο παρελθόν - τη διαδικασία σε αδιέξοδο, εάν δεν πάρει αυτό που θέλει, για να επιτύχει άλμα στην αναγνώριση;

Έξωθεν καλή μαρτυρία

Υπό αυτές τις συνθήκες επισημαίνονται τα ακόλουθα:

1. Η Άγκυρα χρησιμοποιεί την υφιστάμενη διαδικασία στο Κυπριακό για να έχει έξωθεν καλή μαρτυρία, ενώ επί της ουσίας δεν υπάρχει αλλαγή της πολιτικής της ως προς

“

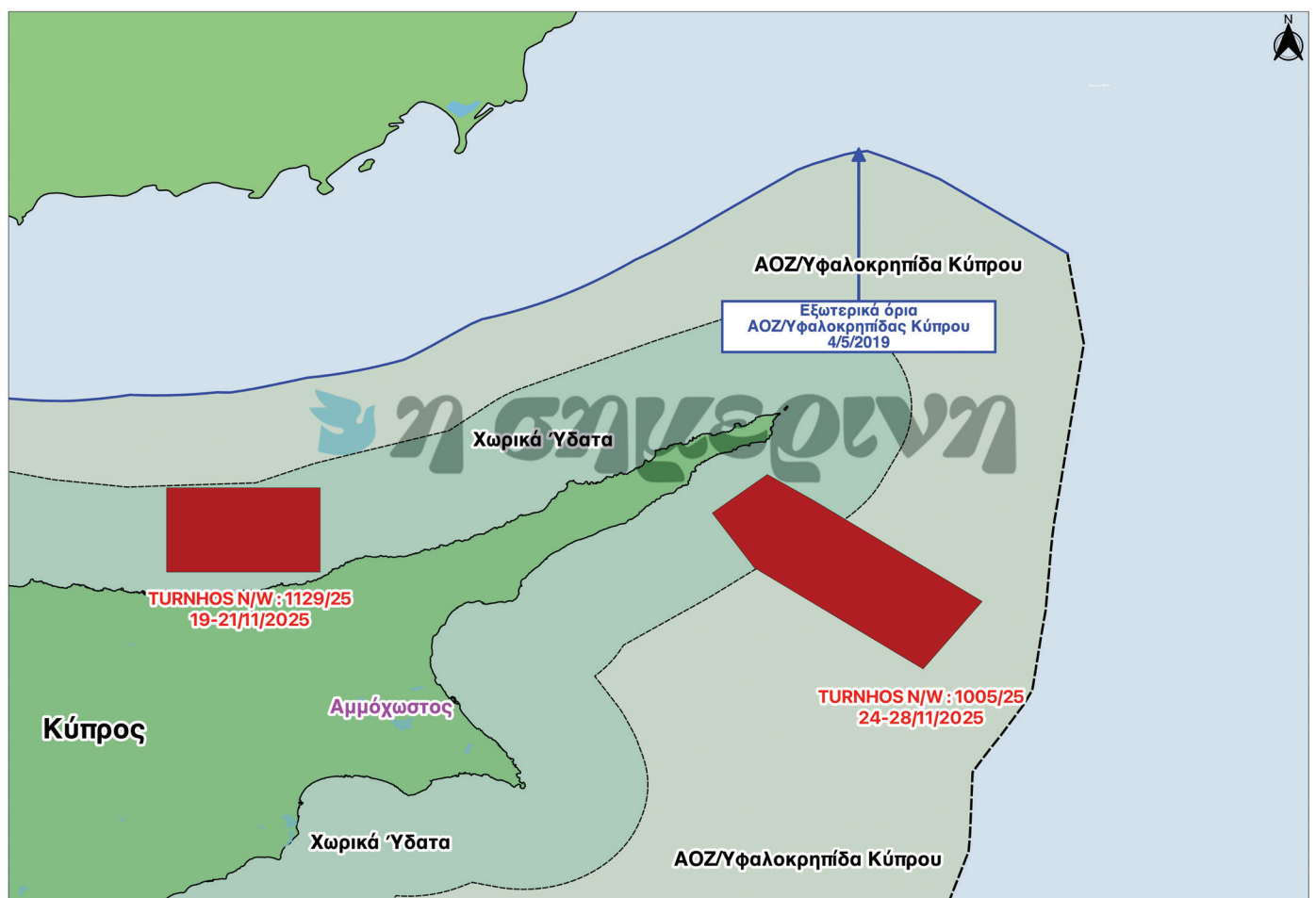
Τι σημαίνει η επιμονή Ερχιουρμάν σε σφετερισμό και μεικτούς γάμους, αλλά και η σημασία των ΜΟΕ μέσω Αμμοχώστου

τους διχοτομικούς της στόχους και την εφαρμογή της Γαλάζιας Πατρίδας, της οποίας αναπόδοτο τμήμα είναι η Κύπρος στο σύνολό της. Εξ ου και οι στρατιωτικές ασκήσεις όπως η «Θαλασσόλυκος 2025».

Μεικτοί γάμοι και εποίκισμός

2. Από τον τρόπο διεξαγωγής των τουρκικών ασκήσεων είναι πρόδηλος ο χαρακτήρας της επεκτατικής πολιτικής της Άγκυρας, που σημαίνει τον πλήρη έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου και τη συνεχή αναβάθμιση της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής της σημασίας εντός και εκτός NATO ως απαραίτητου και σημαντικού συμμάχου. Η Τουρκία ωφελείται από την αδυναμία της Εθνικής Φρουράς και την έλλειψη ελληνικής στρατιωτικής παρουσίας στο πλαίσιο των Εγγυητικών της Δικαιωμάτων. Το γεγονός αυτό έχει αντίκτυπο και στην επίλυση του Κυπριακού, διότι η τελική πολιτειακή μορφή καθορίζεται από τα ανισοζύγια δυνάμεων, που επιτρέπουν στην Τουρκία να συμπεριφέρεται αλαζονικά και

εκβιαστικά. Καθόλου τυχαίες δεν είναι και οι αξιώσεις που θέτει ο Ερχιουρμάν: Α) Για τους μεικτούς γάμους και τη νομιμοποίηση των καπνόντων τους (παιδιών - απογόνων). Στόχος είναι η νομιμοποίηση και άλλων εποίκων για ν' αφαιρεθεί άλλος ένας μπελάς για τους Τουρκοκύπριους και την Άγκυρα στο πλαίσιο της λύσης. Με τον τρόπο αυτό η τουρκική πλευρά αποκτά πλεονέκτημα και αποφεύγεται ή μειώνεται σημαντικά η σύνδεση των όποιων εποίκων με οποιαδήποτε άλλο θέμα στη διαπραγμάτευση. Το ζήτημα αυτό έχει, με βάση το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο, ως εξής: Πρώτο, η Τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης (1949) και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο Ι (1977) απαγορεύει στο άρθρο 49(6) τον εποίκισμό, τονίζοντας ότι: «Η Κατοχική Δύναμη δεν θα εκτοπίζει ή μεταφέρει τμήματα του δικού της

Ο χάρτης αποτυπώνει τις δύο περιοχές στις οποίες οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις διενεργούν σε συνεργασία με το ψευδοκράτος ασκήσεις στον Άγιο Επικτήτο και πλησίον της Καρπασίας προς τον κόλπο της Αμμοχώστου.

άμαχου πληθυσμού στο έδαφος που έχει καταλάβει». Δεύτερο: Το Πρωτόκολλο Ι, άρθρο 85(4) χαρακτηρίζει τέτοιες πρακτικές ως σοβαρή παραβίαση (grave breach), του διεθνούς δικαίου, αφού ο εποικισμός συνιστά έγκλημα πολέμου. Οι διατάξεις αυτές έχουν ως στόχο να απαγορεύσουν τον οργανωμένο εποικισμό και να προστατεύσουν τον γηγενή πληθυσμό, αποτρέποντας έτσι τη δημογραφική αλλοίωση ως τμήμα της εποικιστικής πολιτικής. Τόσο οι κατιόντες όσο και οι μεικτοί γάμοι των εποίκων με Τουρκοκυπρίους είναι τμήμα αυτής της εποικιστικής πολιτικής, που απαγορεύει το διεθνές δίκαιο, και προστατεύει τους Ελληνοκύπριους εκτοπισθέντες. Συναφώς, δε, ζητά και κάτι άλλο παράνομο ο Ερχιουρμάν: Να επιτρέπεται στους εποίκους που είναι παντρεμένοι με Τ/κ να έρχονται στις ελεύθερες περιοχές.

Σφτερερισμός και δικαιοδοσία

Β) Για το θέμα του σφετερισμού των ελληνοκυπριακών περιουσιών στα κατεχόμενα. Επί τούτου είναι ζήτημα που αφορά στην αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας και των τριών εξουσιών της, δηλαδή της Εκτελεστικής, της Νομοθετικής και της Δικαστικής. Το θέμα είναι πολλαπλό. Δηλαδή, οι αποφάσεις για τον σφετερισμό στηρίζονται στη δικαιοδοσία των κυπριακών δικαστηρίων και στα κατεχόμενα, γεγονός που ενοχλεί τον Ερχιουρμάν, ο οποίος δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία, αφού θεωρεί τον εαυτό του ως Πρόεδρο του ψευδοκράτους. Το θέμα δεν είναι μόνο νομικό, που ως τέτοιο λαμβάνει διεθνείς διαστάσεις, αλλά και ουσιαστικό. Γιατί; Διότι τα εντάλματα είναι εκτελεστά σε όλην την ΕΕ σε βάρος Ευρωπαίων, Τούρκων, Τουρκοκυπρίων και άλλων εμπλεκομένων πολιτών εντός ή εκτός της ΕΕ. Ως εκ τούτου δημιουργούνται συνθήκες αποτροπής για τους ξένους επενδυτές, αλλά, ταυτοχρόνως, προκύπτει πρόβλημα στη χρηματοδότηση του ψευδοκράτους. Και, ως εκ τούτου, ασκούνται εσωτερικές πιέσεις, συν του γεγονότος ότι η Άγκυρα επιβαρύνεται με τα κενά του προϋπολογισμού των κατεχομένων.

Η ασφάλεια και ο κατακτητής

Γ) Οι επαφές μεταξύ των κατοχικών ενόπλων δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς σε ποιο επίπεδο θα ήταν δυνατό να γίνουν; Η Εθνική Φρουρά είναι στρατός της Κυπριακής Δημοκρατίας και δη των Ελλήνων, που προστατεύει το κράτος από το 1964 από τις εξωτερικές απειλές, και σήμερα από μια νέα τουρκική προέλαση. Έχει ουσιαστεί κάτω από το Δίκαιο της Ανάγκης και το άρθρο 51 του Χάρτη του ΟΗΕ περί αυτοάμυνας. Αντιθέτως, ο λεγόμενος Τουρκοκυπριακός Στρατός είναι αποσχιστικός και μαζί με τον τουρκικό είναι κατοχικό, με στόχο τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συνεπώς, εάν

θα συζητήσει ο Αρχηγός π.χ. της Εθνικής Φρουράς αυτό θα πρέπει να γίνει μόνο με τον Αρχηγό των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, δηλαδή κράτος με κράτος και όχι με τον επικεφαλής των κατοχικών δυνάμεων, που είναι π.χ. Σωματάρχης, ή με τον επικεφαλής του λεγόμενου «Τ/κ Στρατού», που δεν υπάρχει νομικά. Είναι παράνομος. Υπηρετεί μίαν αποσχιστική οντότητα.

Η μοίρα της Καρπασίας

3. Ο γεωπολιτικός και γεωστρατηγικός χαρακτήρας δράσης των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων από τη Ρόδο ως την Κύπρο επιβεβαιώνει την προσπάθεια για την εμπέδωση της τουρκικής λίμνης, που διευρύνεται προς το Αιγαίο. Τόσο η Κύπρος όσο και η Ελλάδα οφείλουν ν' απαντήσουν ενιαία στη βάση αμυντικής συμμαχίας, όπως για παράδειγμα είναι το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου, εάν δεν επιθυμούν να είναι όμηροι της τουρκικής υπεροπλίας, η οποία μεταφέρεται οπουδήποτε στο διπλωματικό πεδίο και στις συνομιλίες είτε στο Αιγαίο είτε στην Κύπρο. Διότι, πώς αναλύ-

νται οι τουρκικές ασκήσεις αυτές; Ως προβολή ισχύος της Τουρκίας και εμπέδωση της αντίληψης από πλευράς Ερντογάν ότι αυτός κάνει κουμάντο! Το ότι διεξάγονται επί μακρόν ασκήσεις στην Καρπασία και στα βόρεια της Κύπρου, αποτυπώνεται η ακόλουθη πολιτική, νομική και ενεργειακή αντίληψη: Α) Ο χώρος Κύπρου - Τουρκίας είναι ενιαίος και ελεγχόμενος από

τον Αττίλα. Β) Η Καρπασία είναι εκ της φύσεώς της σημαντική: i) Για τους θαλάσσιους και ενεργειακούς δρόμους από και προς το Τσεϊχάν και το Σουέζ ii) Για τους μελλοντικούς αγωγούς, που θα ήταν δυνατό να περάσουν μέσω της Συρίας προς τη Μεσόγειο. Γίνεται κατανοητή η στρατηγική σημασία της Αμμοχώστου ως λιμα-

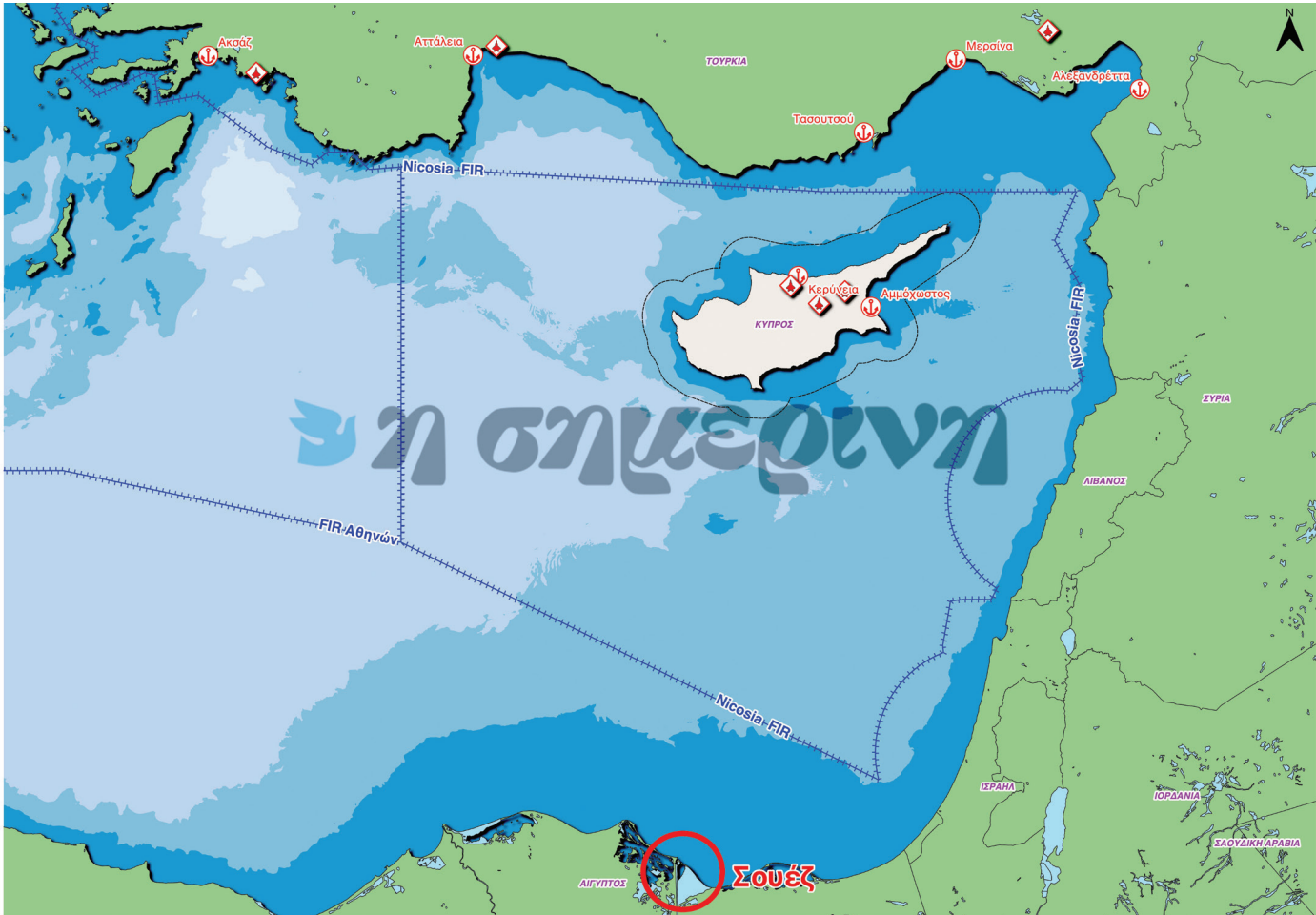
Πώς η τουρκική πλευρά θέλει να περάσει τον εποικισμό από τον βορρά στον νότο

νιού, που είναι ήδη αναβαθμισμένο για στρατιωτικούς σκοπούς και ως τουρκικό ορμητήριο στην περιοχή. Όσο, δε, για την Καρπασία είναι πρόδηλον πως οι πιθανότητες επιστροφής της σε περίπτωση λύσης και δη ομοσπονδιακής είναι περιορισμένες.

Ο πνεύμονας του Ισραήλ και τα ΜΟΕ

Επειδή η τουρκική πλευρά εξακολουθεί να ενισχύεται γεωπολιτικά και επειδή θα πρέπει να δοθούν απαντήσεις λογικό είναι να επισημανθούν τα εξής: 1. Ανεξαρτήτως λύσης, η ΕΦ θα πρέπει να συνεχίσει την ενίσχυσή της και τις καλές της σχέσεις με τις ΗΠΑ και κράτη της περιοχής, όπως είναι το Ισραήλ, το οποίο βρίσκεται σε διαρκή αντιπαράθεση με την Τουρκία και έχει κοινά συμφέροντα με την Κύπρο. Αυτά τα συμφέροντα αφορούν στα ενεργειακά και αμυντικά ζητήματα, αφού: α) Η περιοχή της Κύπρου προς την Ελλάδα είναι ο πνεύμονας του Ισραήλ λόγω του περιορισμένου στρατηγικού του βάθους. Και συμβαίνει αυτό διότι έχει μεν κερδίσει το Ισραήλ τους αντιπάλους του, αλλά η κατάστα-

ση δεν είναι ομαλή. β) Το Ισραήλ δεν θέλει να πέσει η Κύπρος στον έλεγχο της Τουρκίας και να του κοπεί ο πνεύμονας του ζωπικού χώρου. Ούτε επιθυμεί την εδραίωση και την ενίσχυση της τουρκικής απειλής μέσω Κύπρου. 2. Εφόσον ο Ερχιουρμάν επιθυμεί, όπως ισχυρίζεται, να επαναρχίσουν οι σχέσεις του με την ΕΕ, που διακόπηκαν μετά το Κραν Μοντανά, γιατί να μην αποδεχθεί κάτι άλλο συναφές: Να δημιουργηθεί στην Αμμοχώστο μια ζώνη συμβίωσης και κοινών εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων κάτω από τους νόμους της ΕΕ που είναι ενσωματωμένοι στην Κυπριακή Δημοκρατία. Γιατί να μη δεχθεί μια τέτοια πρόταση στη βάση του αμοιβαίου οφέλους και της μερικής αποκατάστασης του Κεκτημένου στο βόρειο κατεχόμενο τμήμα με προοπτική επέκτασής του; Για να έχει οποιαδήποτε σχέση με την ΕΕ, και δη αυτήν που αφορά το Κεκτημένο στον βορρά, θα πρέπει ο Ερχιουρμάν να δεχθεί την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Γιατί; Διότι, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο ΙΟ, η Κύπρος εντάχθηκε ολόκληρη στην ΕΕ με αναστολή του Κεκτημένου, λόγω κατοχής. Για την όποια εφαρμογή του χρειάζεται η λήψη απόφασης με ομοφωνία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Διαθέτουμε, δηλαδή, βέτο! Ή να το θέσουμε αλλιώς: Χρειάζεται η σύμφωνη γνώμη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, ο Ερχιουρμάν φέρει το βάρος της ευθύνης για το πόσο Ευρωπαϊστής είναι και πόσο θέλει σχέσεις με την ΕΕ για εφαρμογή του Κεκτημένου και Ευρωπαϊκή λύση ή όχι. Και αυτή η πολιτική πρακτική περνά μέσω της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το ίδιο ισχύει και για τη λύση.

Ο χάρτης αυτός φωτογραφίζει την περιοχή από τη Ρόδο ως την Αλεξανδρέττα εντός της οποίας διενεργείται η αεροναυτική άσκηση «ΘΑΛΑΣΣΟΛΥΚΟΣ 2025». Η εν λόγω περιοχή και δη στα βόρεια της Κύπρου χαρακτηρίζεται από την Άγκυρα ως τουρκική λίμνη και είναι ενταγμένη στο πλαίσιο της Γαλάζιας Πατρίδας.

Η Κύπρος ως ενεργειακή πύλη του Ισραήλ προς την Ευρώπη

Η στρατηγική σημασία του προτεινόμενου αγωγού της ENERGEAN

- Τα τουρκικά εμπόδια στον IMEC και η Κεφαλή του Δράκου στον Πειραιά

ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΥΛΛΑΔΟΣ

Η Κυπριακή Δημοκρατία βρίσκεται ενώπιον μιας ιστορικής ενεργειακής συγκυρίας. Από τη μια πλευρά η οριστικοποίηση της διακρατικής συμφωνίας με το Ισραήλ για το κοίτασμα Αφροδίτη-Ισάι και κατέπекτασιν της προώθησης του υποθαλάσσιου αγωγού που προτείνει η Energean από ΑΟΖ του Ισραήλ προς την Κύπρο. Συνδυαστικά οι δυο πιο πάνω εξελίξεις μπορούν να επιταχύνουν τις ενεργειακές εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Το τελικό κείμενο της συμφωνίας για το Αφροδίτη έχει ήδη αποσταλεί στο Τελ Αβίβ, με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη, να δηλώνει ότι το φυσικό αέριο που έχει εντοπιστεί στην Κυπριακή ΑΟΖ μπορεί να τροφοδοτήσει τις ευρωπαϊκές αγορές ήδη από το 2027. Το πρώτο διαθέσιμο «πακέτο» -περίπου 20 τρις. κυβικά πόδια- αφορά το κοίτασμα Cronos, το οποίο αναπτύσσεται από κοινοπραξία των Eni και TotalEnergies. Η τελική επενδυτική απόφαση αναμένεται εντός του 2026.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το αέριο του Cronos θα μπορούσε να μεταφερθεί για υδροποίηση στο τερματικό της Δαμιέτας στην Αίγυπτο και από εκεί να εξαχθεί διά θαλάσσης προς την Ευρώπη το 2027. Ο Πρόεδρος τόνισε ότι η Κύπρος «είναι μέρος της ενεργειακής λύσης στην Ανατολική Μεσόγειο» και ότι στόχος της Λευκωσίας είναι να λειτουργήσει ως εναλλακτικός διάδρομος ενέργειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Την ίδια ώρα, η ΕΕ προωθεί το σχέδιο REPowerEU, που στοχεύει να τερματίσει τις εισαγωγές ρωσικού φυσικού αερίου και πετρελαίου μέχρι το 2027, μέσα από διαφοροποίηση προμηθειών και νέους μηχανισμούς κοινών αγορών.

Ο αγωγός Energean-Κύπρου

Στο 13ο Ενεργειακό Συμπόσιο, που διεξήχθη στη Λευκωσία αυτήν την εβδομάδα, ο διευθύνων σύμβουλος της Energean, Μαθιός Ρήγας, παρουσίασε μια πρόταση που έχει ήδη προκαλέσει έντονο ενδιαφέρον σε Λευκωσία και Ιε-

ρουσαλήμ. Ο σχεδιασμός αφορά έναν αγωγό μήκους περίπου 200 χιλιομέτρων, που θα μεταφέρει φυσικό αέριο από το FPSO Energean Power, το οποίο παράγει από τα κοιτάσματα Karis και Karis North, απευθείας στην Κύπρο. Το έργο διαθέτει χαρακτηριστικά που το καθιστούν στρατηγικό, αφού ενισχύει την ενεργειακή ασφάλεια με μια δεύτερη, σταθερή και σαφώς φθηνότερη πηγή αερίου, δημιουργεί πραγματικό ανταγωνισμό στην αγορά και προοιωνίζεται ουσιαστική μείωση στις τιμές ηλεκτρισμού, ενώ παράλληλα θα λειτουργεί συμπληρωματικά με το FSRU στον Βασιλικό, ενισχύοντας και όχι ακυρώνοντας τον υφιστάμενο ενεργειακό σχεδιασμό. Επιπλέον, η ταχεία δυνατότητα υλοποίησης του έργου -με λειτουργία εντός 12 μηνών από τις αδειοδοτήσεις- δύναται να αναβαθμίσει την Κύπρο σε διαμετακομιστικό κόμβο και όχι απλώς σε καταναλωτή ενέργειας.

Ένα καθοριστικό στοιχείο, που περνά συχνά απαρατήρητο, αλλά έχει καθοριστική σημασία, είναι η προοπτική αντιστροφής της ροής. Ο ίδιος αγωγός, που σήμερα σχεδιάζεται για να μεταφέρει αέριο από το Ισραήλ προς την Κύπρο, μπορεί στο μέλλον να χρησιμοποιηθεί για εξαγωγές κυπριακού αερίου προς το Ισραήλ, είτε από την παραγωγή της Αφροδίτης είτε από εισαγόμενο LNG στο Βασιλικό. Για ένα Ισραήλ

που σκέφτεται με ορίζοντα 20-25 ετών, όπου η ανάγκη εισαγωγών δεν αποκλείεται, η Κύπρος μετατρέπεται από περιφερειακό παρατηρητή σε εναλλακτικό πυλώνα ενεργειακής ασφάλειας.

ευρωπαϊκές αγορές και ενισχύει τη θέση του σε μια αναδυόμενη περιφερειακή αγορά φυσικού αερίου, όπου φιλοδοξεί να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο. Τέλος, η δυνατότητα μελλοντικών εισαγωγών

Εάν προχωρήσουν η διακρατική συμφωνία Αφροδίτη-Ισάι, ο αγωγός Energean-Κύπρου, το FSRU στο Βασιλικό και η λεκτική διασύνδεση GSI, τότε η Κύπρος αποκτά για πρώτη φορά ένα συνολικό ενεργειακό οικοσύστημα

Γιατί το Ισραήλ υποστηρίζει τον αγωγό

Η Energean, που σήμερα καλύπτει σχεδόν το 50% της ισραηλινής ζήτησης μέσω του κοιτάσματος Karis, απολαμβάνει ήδη την πολιτική στήριξη του Τελ Αβίβ. Η υποστήριξη αυτή δεν περιορίζεται σε εμπορικούς λόγους, αλλά εντάσσεται σε ένα ευρύτερο στρατηγικό πλαίσιο. Το Ισραήλ επιδιώκει να μειώσει την εξάρτησή του από τα αιγυπτιακά τερματικά, τα οποία παρουσιάζουν τόσο λειτουργικούς περιορισμούς όσο και πολιτικό ρίσκο. Παράλληλα, μια σταθερή ενεργειακή σύνδεση με κράτος μέλος της ΕΕ του προσφέρει μεγαλύτερη πρόσβαση στις

μέσω του ίδιου αγωγού θωρακίζει τη μακροπρόθεσμη ενεργειακή του ασφάλεια. Σε ένα περιβάλλον όπου η ενέργεια μεταφράζεται σε επιρροή, η ισραηλινή στρατηγική είναι ξεκάθαρη: όποιος ελέγχει τις ροές, αποκτά και την ισχύ.

Πόσο φθινό θα είναι το αέριο;

Οι διαθέσιμες τιμές δείχνουν ότι το ισραηλινό αέριο κοστολογείται περίπου στο ένα τρίτο της τιμής του LNG και στα δύο πέμπτα της τιμής του TTF. Ακόμη και αν προστεθούν το μεταφορικό κόστος και η απόδοση της επένδυσης, το αποτέλεσμα παραμένει σημαντικά φθηνότερο από το πετρέλαιο και απαλλάσσει την ηλεκτροπαρα-

γωγή από τα υψηλά κόστη CO₂ που σήμερα επιβαρύνουν τους λογαριασμούς των καίναλωτων. Η άμεση επίδραση θα είναι μείωση του κόστους ηλεκτροπαραγωγής, σταθεροποίηση του ενεργειακού κόστους στην οικονομία και απελευθέρωση πόρων που μπορούν να κατευθυνθούν σε επενδύσεις, ανάπτυξη και πράσινη μετάβαση.

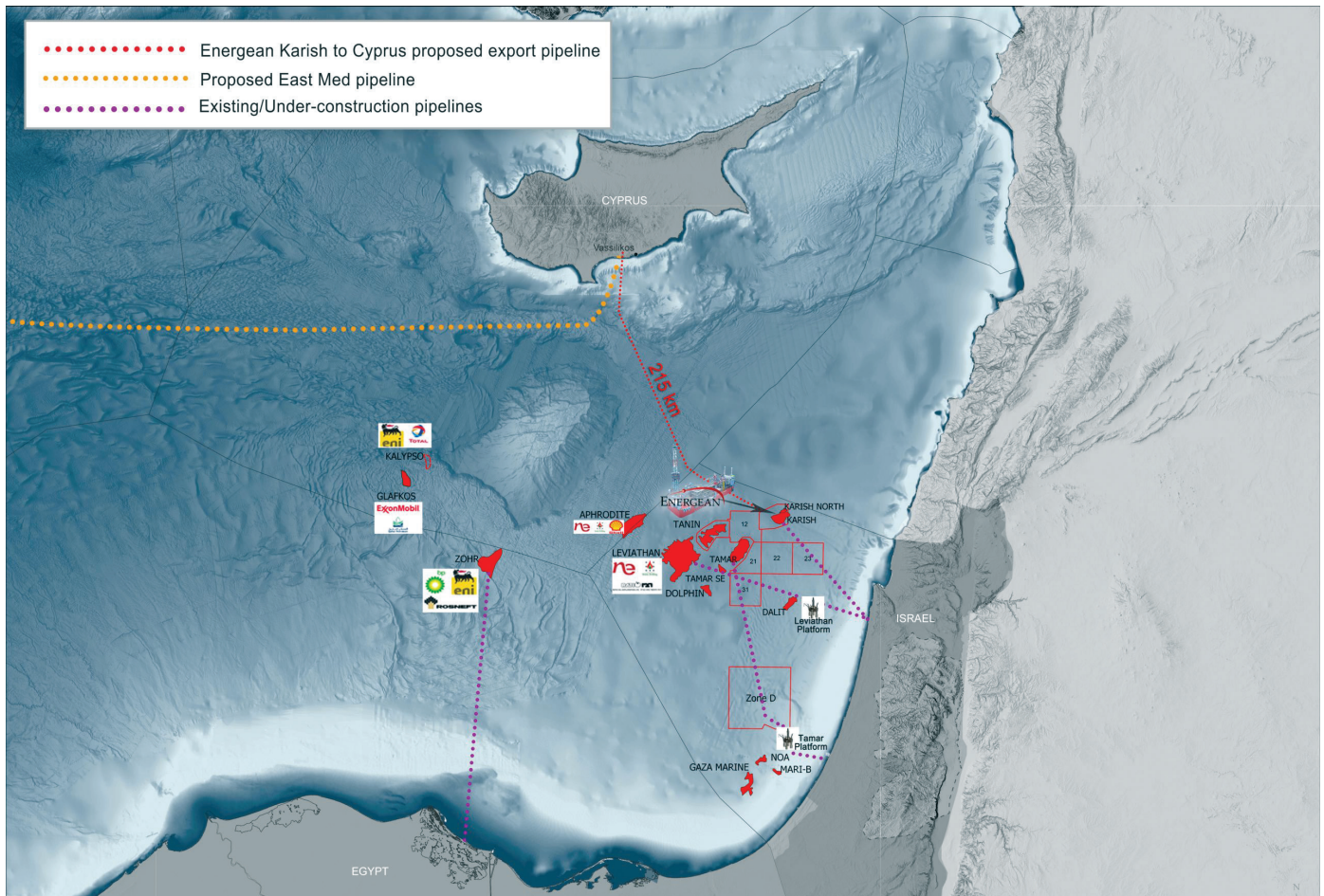
Το ενεργειακό δίκτυο

Εάν προχωρήσουν η διακρατική συμφωνία Αφροδίτη-Ισάι, ο αγωγός Energean-Κύπρου, το FSRU στο Βασιλικό και η λεκτική διασύνδεση GSI, τότε η Κύπρος αποκτά για πρώτη φορά ένα συνολικό ενεργειακό οικοσύστημα. Ένα σύστημα που θα μπορεί όχι μόνο να εισάγει, αλλά και να εξαγει, να αποθηκεύει και να διαμετακομίζει ενέργεια. Αυτό μεταφράζεται σε γεωπολιτική αναβάθμιση, αυξημένο διαπραγματευτικό βάρος και συμμετοχή σε νέους ενεργειακούς διαδρόμους της Ανατολικής Μεσογείου.

Ένα σημαντικό ορόσημο για τη βιομηχανία άμυνας της Τουρκίας -η επιτυχής παραγωγή και δοκιμή κάννης ναυτικού πυροβόλου 127 χιλιοστών- δείχνει την προσπάθεια της Άγκυρας για αυτάρκεια και μεγαλύτερη στρατηγική επιρροή στη Μεσόγειο.

Η Κεφαλή του Δράκου

Η ενεργειακή συνδεσιμότητα

της Κύπρου θα πρέπει να εξεταστεί μέσα σε έναν ευρύτερο γεωπολιτικό σχεδιασμό, ο οποίος περιλαμβάνει τον IMEC που θα συνδέεται με τον Κάθετο Ενεργειακό Διάδρομο της Ελλάδας προς την Ανατολική Ευρώπη και θα καταλήγει στην Ουκρανία. Είναι πλέον ξεκάθαρο πως ο IMEC λειτουργεί ανταγωνιστικά προς τον Δρόμο του Μεταξίου της Κίνας, τον οποίο ευνοεί η στάση της Ρωσίας.

Δεν είναι πάντως τυχαίο το γεγονός ότι η Κίνα αντέδρασε σφοδρά στις δηλώσεις της νέας Αμερικανίδας πρέσβευς στην Ελλάδα, Κίμπερλι Γκίλφοϊλ, η οποία χαρακτήρισε «αιτυχές» το γεγονός ότι το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας, ο Πειραιάς, βρίσκεται υπό κινεζικό κρατικό έλεγχο και άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο να «ξεπεραστεί» αυτό μέσω νέων αμερικανικών επενδύσεων ή ακόμη και ενδεχόμενης πώλησης του λιμανιού.

Η κινεζική πρεσβεία στην Αθήνα μίλησε για «κακόβουλη συκοφαντία» και για «σοβαρή παρέμβαση στα εσωτερικά της Ελλάδας», τονίζοντας ότι το λιμάνι «ανήκει στον ελληνικό λαό» και «δεν πρέπει να γίνει θύμα γεωπολιτικών αντιπαραθέσεων». Κατηγόρησε μάλιστα τις ΗΠΑ ότι επιδιώκουν να ωθήσουν την Ελλάδα να «ακυρώσει συμβατικές δεσμεύσεις με την COSCO, παρουσιάζοντας την αμερικανική στάση ως προσπάθεια επιβολής της δικής της ατζέντας.

Η Αθήνα, μέσω του ελληνικού ΥΠΕΞ, υπενθύμισε ότι ο Πειραιάς παραχωρήθηκε στην COSCO εν μέσω της οικονομικής κρίσης, όταν καμία άλλη Δυτική εταιρεία δεν ενδιαφερόταν, και ότι η Ελλάδα «σέβεται τις συμφωνίες που έχουν υπογραφεί».

Την ίδια στιγμή, όμως, η αμερικανική πλευρά προωθεί με ταχείς ρυθμούς ένα νέο στρατηγικό project: την ανάπτυξη του λιμανιού της Ελευσίνας ως εναλλακτικού, αμερικανικά υποστηριζόμενου κόμβου logistics, που θα λειτουργεί

ως «αντίβαρο» στην κινεζική παρουσία στον Πειραιά.

Με τον πιο πάνω σχεδιασμό οι ΗΠΑ επιδιώκουν να περιορίσουν το κινεζικό αποτύπωμα, ενώ η Κίνα υπερασπίζεται σθεναρά τον Πειραιά ως «κεφαλή του δράκου» της Πρωτοβουλίας Belt and Road.

Το ρωσικό αφήγημα

Οι φορτώσεις ρωσικού αργού από ελληνόκτητα τάνκερ έχουν μειωθεί δραστικά, φτάνοντας στα χαμηλότερα επίπεδα από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία. Από

τα 65 φορτία που μετακινήθηκαν το πρώτο μισό του Νοεμβρίου, μόλις τρία πραγματοποιήθηκαν από ελληνόκτητα πλοία, εξέλιξη που συνδέεται με την αβεβαιότητα γύρω από τις νέες αμερικανικές κυρώσεις που τίθενται σε ισχύ κατά Rosneft και Lukoil.

Παράλληλα, το ρωσικό αφήγημα επιχειρεί να υπονομεύσει τις ενεργειακές συνεργασίες Ελλάδας-ΗΠΑ-Ουκρανίας. Ρώσοι αναλυτές ισχυρίζονται ότι οι συμφωνίες για μεταφορά αμερικανικού LNG μέσω Ελλάδας προς την Ουκρανία δεν θα υλοποιηθούν λόγω κινδύνων, κόστους, περιορισμένων υποδομών και της απειλής ρωσικών επιθέσεων στη Μαύρη Θάλασσα. Παρουσιάζουν μάλιστα τον Ζελένσκι ως πολιτικά αποδυναμωμένο και την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα ως προσπάθεια εξασφάλισης συστημάτων Patriot.

Στον ενεργειακό τομέα, το ρωσικό αφήγημα χαρακτηρίζει τα υπογεγραμμένα κείμενα ως απλά «μνημόνια προθέσεων» χωρίς δεσμευτική ισχύ και υποστηρίζει ότι η ΕΕ δεν είναι βέβαιη ότι θέλει να διαθέσει αέριο στην Ουκρανία με ευρωπαϊκά κονδύλια. Συνολικά, οι ρωσικές αναλύσεις παρουσιάζουν τις συμφωνίες Ελλάδας-Ουκρανίας-ΗΠΑ ως βραχυβιες και μη ρεαλιστικές, σε μια προσπάθεια να πλήξουν την αξιοπιστία τους και ν' αποκρούσουν την ενεργειακή απομάκρυνση από τη Ρωσία.

Ο παράγοντας Τουρκία

Η αντιπαράθεση γύρω από τον IMEC αναδεικνύει τον νέο γεωπολιτικό χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου, όπου και η Τουρκία επιχειρεί ν' αποτρέψει τη δημιουργία ενός πολυκεντρικού εμπορικού και ενεργειακού διαδρόμου, που παρακάμπτει το έδαφός της. Η Ουάσιγκτον, στηρίζοντας τον άξονα Ινδία-Περσικός Κόλπος-Ισραήλ-Κύπρος-Ελλάδα, επιδιώκει να μειώσει την εξάρτησή της από ασταθείς ενδιάμεσους και να διασφαλίσει «ανθεκτικές» ροές ενέργειας και εμπορίου προς την Ευρώπη. Αντίθετα, η Άγκυρα προωθεί εναλλακτικές κερσαίες διαδρομές μέσω Ιράκ και Συρίας, επιχειρώντας να επαναφέρει τη δική της γεωοικονομική κεντρικότητα και να ξαναγίνει ο αναγκαίος διάδρομος Ανατολής-Δύσης. Η στάση της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, με τις αμφισβητήσεις των θαλάσσιων ζωνών Κύπρου, Ελλάδας και Ισραήλ και τα εμπόδια σε αγωγούς και ηλεκτρικές διασυνδέσεις, υπονομεύει το ευρωπαϊκό σκέλος του IMEC και προσπαθεί να αποθαρρύνει επενδύσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Προεδρία της Κύπρου στην ΕΕ προσφέρει ένα σπάνιο παράθυρο ευκαιρίας, μέσα στο οποίο μπορεί να εδραιωθεί μια ευρωπαϊκή στρατηγική που στηρίζει τον IMEC, να θωρακίσει το διεθνές δίκαιο στη θάλασσα και να ενισχύσει την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ με τρόπο που περιορίζει τις τουρκικές μονομερείς επιρροές.

70

ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α.

1955 - 1959

Έκθεση

Μια έκθεση από το αρχείο εφημερίδων και το φωτογραφικό αρχείο του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου.

23 Νοεμβρίου έως τις 12 Δεκεμβρίου 2025

Παλαιό Δημοτικό Μέγαρο Λευκωσίας (προμαχώνας Νταβίλα)

Ώρες λειτουργίας:
Δευτέρα - Παρασκευή 16:00 - 19:00
Σάββατο και Κυριακή 10:00 - 18:00

Είσοδος Ελεύθερη

Υπό την αιγίδα του Υπουργού Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Ιωάννου.

Υπουργείο Εσωτερικών
Κυπριακή Δημοκρατία

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Κυριάκος Μάτσης: Ο ιδεολόγος και οραματιστής της ΕΟΚΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Πρωτοκορυφαίος ήρωας του Απελευθερωτικού Αγώνα της λεβεντομάνας ΕΟΚΑ δίπλα στον Αιτό του Μαχαιρά, Γρηγόρη Αυξεντίου, στέκεται ο Αιτός του Πενταδακτύλου Κυριάκος Μάτσης. Ο ενσυνείδητος αγωνιστής, ο εθνικός οραματιστής, το στέλεχος της ΕΟΚΑ που ήταν ο μόνος που ομολόγησε μπροστά στον αιμοσταγή κυβερνήτη Χάρντινγκ ότι ήταν μέλος της ΕΟΚΑ και είχε το απύθμενο θάρρος να του πετάξει κατάμουτρα το ιστορικό «ου περί χρημάτων των αγώνα ποιούμεθα αλλά περί αρετής», όταν ο σατραπίσκος προσπάθησε να τον δελεάσει προτείνοντάς του το μυθικό, για την εποχή, ποσό των 500 χιλιάδων λιρών, αν του έλεγε που ήταν ο Γρίβας.

Συμπληρώθηκαν την περασμένη Τετάρτη 67 χρόνια από τη μέρα που ο Κυριάκος Μάτσης, στο κάλεσμα των Βρετανών στρατιωτών να βγει από το κρησφύγετό του και να παραδοθεί, απάντησε σαν άλλος Λεωνίδας: «Οι δύο σύντροφοί μου θα βγουν. Αν ιολμάτε, ελάτε να με πάρετε. Ζωντανός δεν θα βγω από το κρησφύγετο. Αν βγω, θα βγω πυροβολώντας». Τους προειδοποιούσε ο λιονταρόψυχος ότι δεν επρόκειτο να παραδοθεί. Ήταν αποφασισμένος να θυσιάσει, ημώντας τον ιερό του όρκο. Και αφού διέταξε τους συντρόφους του να βγουν, εκείνος έμεινε, από το χρέος μη κινώντας. Έμεινε για να δώσει τρανό μάθημα στους συναγωνιστές του, πώς να πεθαίνουν ηρωικά και να γίνονται θυσία στον πανίερο βωμό της χιλιόκριβης λευτεριάς.

Οι Βρετανοί στρατιώτες, στην υπερήφανη απάντηση του ενσυνείδητου αγωνιστή της ΕΟΚΑ, δεν τόλμησαν να προχωρήσουν και ν' αναμετρηθούν μαζί του. Ήταν περισσότερο από βέβαιοι ότι ο ιδεολόγος αγωνιστής της ΕΟΚΑ ήταν αποφασισμένος να τους απαντήσει με το αυτόματό του. Και δειλοί και άνανδροι, όπως ήταν, έριξαν χειροβομβίδες και διαμέλισαν στο κρησφύγετό του τον Αιτό του Πενταδακτύλου.

Μετά το αποτρόπαιο έγκλημά

τους οι Βρετανοί επέτρεψαν στους δημοσιογράφους να μπουν στο αναπνεύσιμο κρησφύγετο και ν' αντικρίσουν τον διαμελισμένο από τις χειροβομβίδες νεκρό ήρωα.

Όπως έγραψαν τότε: «Το θέαμα που αντίκρισαν ήταν φρικτό. Το δεξί πόδι του Μάτση ήταν αποκομμένο και απανθρακωμένο, νωπό δε αίμα έσταζε στο δάπεδο του κρησφύγετου. Ο νεκρός έφερε στρατιωτικό χιτώνιο και άρβυλα, δίπλα του δε υπήρχαν

δύο οπλοπολυβόλα, από τα οποία το ένα ήταν τύπου "Στέρλινγκ"....».

Στη συνέχεια οι κατακτητές επανέλαβαν την απανθρωπιά τους και στην ταφή του ήρωα. Και νεκρό τον φοβούνταν. Αρνήθηκαν να τον δώσουν στους δικούς του για να τον κηδέψουν και να τον θάψουν με τις τιμές που του άξιζαν. Σαν κλέφτες τον έθαψαν μυστικά, μακριά από τα μάτια του κόσμου, στις Κεντρικές Φυλακές. Ακόμα κι εκεί φοβόντουσαν μήπως αντιλη-

φθούν οι πολιτικοί κατάδικοι το ανοσιούργημά τους και εξεγερθούν. Την κηδεία τέλεσε ο Παπαντώνης Ερωτοκρίτου, στην παρουσία του μουσάρου διευθυντή των Φυλακών και άλλων αξιωματούχων.

Μεγαλοσύνη ψυχής

Τη μεγαλοσύνη της ψυχής του, που την επισφράγισε με την υπέροχη θυσία του, ο Κυριάκος Μάτσης την έδειξε και πολλές φορές κατά τη διάρκεια της αγωνιστικής του δράσης. Την έκανε να λάμψει όταν έμεινε αλύγιστος στα άγρια βασανιστήρια των «Νταχάου» της Ομορφίτας. Όταν κεραυνοβολούσε τον Χάρντινγκ με το ιστορικό του «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα». Την έδειξε έμπρακτα ως στενότερο και πλέον έμπιστο

πήγε να τον δει από κοντά και να μιλήσει μαζί του, για τον αγώνα της ΕΟΚΑ. Στη συνομιλία τους επάνω ο άθλιος κυβερνήτης επιχείρησε να εξαγοράσει τον αγωνιστή. Του πρότεινε το μυθικό, για την εποχή εκείνη, ποσό των 500 χιλιάδων λιρών, για να προδώσει τον Διγενή. Κι εκείνος, χωρίς δεύτερη σκέψη, κτυπώντας με ιερό θυμό το χέρι του στο τραπέζι, βλέποντας κατάματα τον δήμιο της Κύπρου, του ξεφώνισε κατάμουτρα την ιστορική φράση, που μόνο ένας μεγαλόψυχος, ενσυνείδητος αγωνιστής της λευτεριάς μπορούσε να ξεφωνίσει: «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, στρατάρχα μου, αλλά περί αρετής». Η θαρραλέα, αποστομωτική απάντηση του αγέρωχου αγωνιστή έπεσε σαν κεραυνός στον Χάρντινγκ, ο οποίος ενδόμυχα θαύμασε την αγέρωχη στάση του. Και ταπεινωμένος, ντροπιασμένος έφυγε από την Ομορφίτα, αφού πρώτα έδωσε εντολές στους κακούργους βασανιστές να μην ενοχλήσουν ξανά τον αγωνιστή.

Την εντιμότητα, τον άδολο πατριωτισμό και γενικά τον αδαμάντινο χαρακτήρα του υπέροχου ιδεολόγου αγωνιστή, Κυριάκου Μάτση, τα είχε διακρίνει νωρίς με την έναρξη του Αγώνα ο Αρχηγός Διγενής, ο οποίος του έδωσε το ψευδώνυμο «Μιλτιάδης» και τον περιέβαλε με απόλυτη εμπιστοσύνη. Του είχε αναθέσει τις πιο υπεύθυνες αποστολές και πάντοτε τις έφερνε σε πέρας. Ακόμα και όταν ήταν κρατούμενος στην Κοκκινοτριμιθιά, τον είχε εμπιστευτεί να συνομιλεί στο παρασκήνιο με Βρετανούς πράκτορες για ιρόπους εξεύρεσης λύσης του Κυπριακού.

Ο Μάτσης μεταφέρει στον Χάρντινγκ όρους του Διγενή

Ο ίδιος ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ αποκαλύπτει σ' «Απομνημονεύματά» του και στο «Χρονικό Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-59» ότι: «Όταν ο Μάτσης κρατείτο στην Κοκκινοτριμιθιά από τον Γενάρη του 1958 μέχρι την απόδρασή του, επτά μήνες αργότερα, Βρετανοί πράκτορες με οδηγίες του Χάρντινγκ τον πλησίωσαν και άρχισαν να συνομιλούν μαζί του για τις πιθανότητες λύσης του Κυπριακού».

Ο Μάτσης ενημέρωσε σχετικά τον Διγενή μ' επιστολή και του ζητούσε οδηγίες για τον χειρισμό του θέματος. Ήθελε να γνωρίζει κάθε επαφή του ο Αρχηγός. Και την πρώτη Μαΐου 1956 ο Διγενής έγραψε στον «Μιλτιάδη». Αυτό ήταν

το ψευδώνυμο του Μάισον:

«ΜΙΑΤΙΑΔΗΝ

Επί της επιστολής σάς απαντώ
τα εξής:

Ο ένοπλος αγώνας θα λήξει
μόνον όταν επιτευχθεί συμφωνία.

Εκχειρία, με αυτής τις υπο-
χρεώσεις εκατέρωθεν δύναται
να γίνει κατά την διάρκεια των
διαπραγματεύσεων.

Διαπραγματεύσεις μόνον με
τον Μακάριον δύνανται να γίνουν,
αφού ούτος αφεθή ελεύθερος.

Η ΕΟΚΑ θα πειθαρχήσει εις
πάσαν συμφωνίαν, την οποίαν θα
συνάψει ελεύθερος ο Μακάριος
ως εντολοδόχος και ηγέτης των
διεκδικούντων την ελευθερίαν
των Ελλήνων Κυπρίων.

Αυτοί είναι οι όροι μας.

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

Διγενής

1/5/56».

Οι όροι του Διγενή απορρί-
φθηκαν από τους Βρετανούς και
ο Μάισον διέκοψε κάθε άλλη
επαφή μαζί τους.

Απόδραση από τα κρατητήρια Κοκκινο- τριμιθιάς

Εφτά μήνες μετά την κράτη-
σή του στην Κοκκινوترιμιθιά ο
Μάισον απέδρασε με άλλους έξι
συναγωνιστές του και ο Διγενής,
που γνώριζε τις ικανότητες, τα
ον πατριωτισμό και το πάθος
του ν' αγωνιστεί ολόψυχα, όπου
ταχθεί, του ανέθεσε τον Τομέα
Κυρηνείας. Εκεί, γράφει ο Διγε-
νής, «δεν έμενε περιορισμένος
εις το παρά την Καλογραϊάν
αρχηγείον του. Περιήρχεται
ολόκληρον τον τομέα, διακιν-
δυεύων πολλάκις, ίνα συνομι-
λήση μετά των αγωνιστών των
διαφόρων ομάδων, να ακούσει
τα παράπονά των και να επιλύσει
τας διαφοράς των. Τίμιος, ελι-
κρινής, ακραιφνής πατριώτης,
με απεριόριστον πίστιν εις το
δίκαιον του αγώνος, κατέστη
διά την περιοχίν του ζηλευτόν
πρότυπον, το οποίον ώφει-
λον να έχουν προ οφθαλμών
όσοι ερρίπτοντο εις τον υπέρ
ελευθερίας αγώνα. Εργασθείς
εντατικώτατα και με μέθοδον,
αναδιοργάνωσε τον τομέα και
ανέπτυξε πλουσίαν πράγματι
δράσιν μέχρι της ημέρας του
ενδόξου θανάτου του...».

Μέσα από τα γραφτά που
μας άφησε ο ήρωας - ιστορικά
κειμήλια- και τα υπέροχα πα-
ραδείγματά του, ως κοινωνικού
ανθρώπου, ως αγωνιστή και ως
οραματιστή, αναδύεται η ευγενι-
κή, φεγγοβόλα μορφή του. Και 67
χρόνια μετά την υπέροχην θυσία
του εξακολουθεί να μας δείχνει,
αυτές τις δύσκολες μέρες που
περνά η Κύπρος μας, τον δρόμο
της ημής και του καθήκοντος. Τον
δρόμο του αδικαιώτου απελευ-
θερωτικού μας αγώνα. Και μας
επιτάσσει να τον μιμηθούμε. Ν'
αγωνιστούμε και αν παραστεί
ανάγκη να θυσιαστούμε, όπως
εκείνος, για τη λευτεριά της Κύ-
πρου μας. Όσοι πιστοί...

Οι Έλληνες ουδέποτε δέχθηκαν τη Διζωνική...

Μόνο μετρημένοι «ηγέτες» εν αγνοία τους

- γι' αυτό εφηνύραν το 649/90, για να της δοθεί «νομιμότητα»!

ΦΑΝΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΥ,
Ερευνήτρια/
δημοσιογράφος

Επανέρχομαι σε συ-
νέχεια του άρθρου
μου της περασμέ-
νης Κυριακής, για
να εξηγήσω το
παρασκήνιο στο
Φόρεϊν Όφισ για
την απάντηση της κ. Αντζέλα Γκίλον,
1.11.1983, όταν ερωτήθηκε αν οι
Έλληνες της Κύπρου είχαν δεχθεί τη
διζωνική, και απάντησε με ένα ΟΧΙ.
31 Ιουλίου 1979. Κατά τη διάρ-
κεια συνομιλίας μεταξύ της Βρετανί-
δας τότε Πρωθυπουργού Μάργκα-
ρετ Θάτσερ και του Προέδρου της
Κυπριακής Δημοκρατίας, Σπύρου
Κυπριανού, σε συνέδριο των χωρών
μελών της Κοινοπολιτείας:

«...Ο Πρόεδρος Κυπριανού είπε
στην Πρωθυπουργό... ότι οι Τούρ-
κοι μιλούσαν για "διζωνικότητα". Οι
Έλληνες απαντούσαν ότι δεν υπήρχε
τέτοιος όρος σε κανένα σύνταγμα.
Η Πρωθυπουργός συμφώνησε ότι
δεν ήταν όρος που χρησιμοποιείται
στο Διεθνές Δίκαιο».

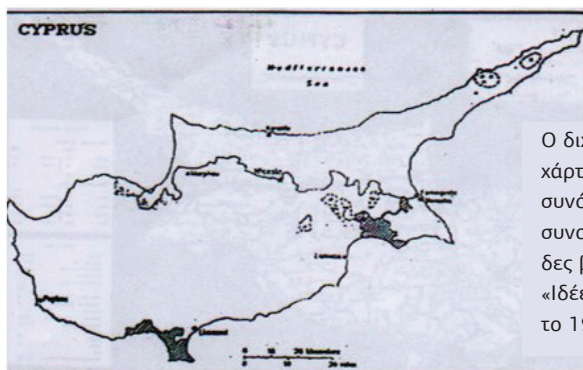
Οκτώβριος 1979 - Η Άγκυρα επιβεβαίωσε

Ο Ε. Karasapan, τότε γενικός
διευθυντής στο τουρκικό Υπουργείο
Εξωτερικών, είπε σε αξιωματού-
χο της βρετανικής πρεσβείας στην
Άγκυρα: «Οι Ελληνοκύπριοι δεν
θα δεχθούν ποτέ διζωνικές διευ-
θετίσεις... Οι Ελληνοκύπριοι το
μόνο που είχαν δεχθεί ήταν τον
δικοινοτισμό...».

«Η πολιτική μας είναι οχιζοφρενική»!

Στις 12 Δεκεμβρίου 1979 στο
Φόρεϊν Όφισ αξιωματούχος πα-
ραδέχθηκε ότι εκείνο που ζητού-
σαν από τους Ελληνοκυπρίους,
για να διασφάλιζαν τα δικά τους
συμφέροντα (στρατιωτικές Βάσεις)
και να ικανοποιούσαν την Τουρ-
κία υιοθετώντας ένα μέτρο ίσων
αποστάσεων, ήταν εντελώς άδικο.
Έγραψε: «Από τότε που διακόπη-
καν οι ενδοκοινοτικές συνομιλίες
τον Ιούνιο, η βρετανική πολιτική
υπήρξε οχιζοφρενική...» (Βέβαια,
«οχιζοφρενική» πάντα ήταν τουλά-
χιστον από το 1954 μέχρι σήμερα).

Ιούλιος 1980 - Ο ειδικός
αντιπρόσωπος του ΓΓ του ΟΗΕ
Yugo Gobbι έγραφε ότι αμφό-

Ο διχοτομικός
χάρτης, που
συνόδευε τις
συννομοσπον-
δες βρετανικές
«Ιδέες Γκάλι»
το 1992.

Ο
χάρτης
Hugo
Gobbι
το
1981.

τερες οι πλευρές υποστήριζαν
μια ομόσπονδη λύση σε σχέση
με το συνταγματικό και διζωνική
σε σχέση με το εδαφικό και πα-
ρουσίασε και διχοτομικό χάρτη.
Είχε ως μουσικό σύμβολο για το
Κυπριακό τον Βρετανό Ύμν. Αρ-
μοστή στη Λευκωσία.

Η Α. Gillon του Φόρεϊν Όφισ: «The answer is no»

Την 1η Νοεμβρίου 1983, και
δεκατέσσερις ημέρες πριν από τη
μονομερή, από τον Ραούφ Ντεν-
κιάς, ανακήρυξη του ψευδοκράτους
(15.11.1983), οι αξιωματούχοι στο
Φόρεϊν Όφισ ζήτησαν από την κ.
Α. Gillon από το τμήμα έρευνάς
τους, αν οι Ελληνοκύπριοι είχαν
δεχθεί την έννοια της διζωνικότη-
τας, σε σχέση με την αναφορά του
Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ στην
πρώτη συνάντηση του νέου γύρου
των συνομιλιών στις 9 Αυγούστου
1980. Η κ. Γκίλον απάντησε ευ-
θαρσώς, με ένα ξεκάθαρο ΟΧΙ.

Πιο αναλυτικά, σε μετάφραση
από το έγγραφο υπό τον τίτλο «Κύ-
προς: Η ιδέα της διζωνικότητας»
στο οποίο αναφέρθηκαν την περα-
σμένη Κυριακή:

«Η απάντηση είναι όχι. Αυτή
η αναφορά στη διζωνικότητα είχε
εμποδίσει την επανέναρξη των
ενδοκοινοτικών συνομιλιών για
περισσότερο από έναν χρόνο. Η
ελληνοκυπριακή πλευρά ήθελε να
εκφράσει τις επιφυλάξεις της για
την τουρκική ερμηνεία του όρου,
θεωρώντας ότι η τουρκική πλευρά
εννοούσε τη διζωνικότητα σε ένα

ομόσπονδο σύνταγμα ως ισοδύνα-
μη με διχοτόμηση. Και η τουρκική
πλευρά δεν ήταν διατεθειμένη να
δεχθεί ελληνικές επιφυλάξεις στην
εναρκτήρια δήλωση.

»Ο Ειδικός Αντιπρόσωπος του
ΟΗΕ, Δρ Gobbι, τελικά κατάφερε
να ξεπεράσει το αδιέξοδο αυτό,
εκμεταλλευόμενος τον συναγερμό
που δημιουργήθηκε και στις δύο
πλευρές, το καλοκαίρι του 1980...
Κατάφερε να πείσει τους Ελληνοκυ-
πρίους να δεχθούν την εναρκτήρια
δήλωση, με την προϋπόθεση ότι
όλα τα σημεία θα ετύχαναν εξα-
ντλητικής συζήτησης...».

Και παρέθεσε δύο τηλεγρα-
φήματα από τη βρετανική Υπ.
Αρμοστεία της Λευκωσίας. Το
πρώτο αναφερόταν στη δήλωση
του Προέδρου Σπύρου Κυπριανού
στις 9 Αυγούστου 1980... Όταν
μίλησε εκτεταμένα για τη διζωνική
και τόνισε ότι ο όρος «διζωνική»
δεν υπάρχει στο σύνταγμα καμιάς
ομοσπονδίας... επανέλαβε ότι η
πλευρά του δεν δεσμεύθηκε με
ουδεμία υποχρέωση και δεν δέ-
χθηκε διζωνική λύση στο κυπριακό
πρόβλημα. Κατά την άποψή του, ο
όρος «διζωνική» δεν ήταν σωστός
ούτε σε σχέση με το εδαφικό. Και το
δεύτερο αναφερόταν στις δηλώσεις
του Προέδρου Κυπριανού, ο οποίος
έβαλε τις θέσεις του on record, σε
δημοσιογραφική διάσκεψη λίγο
μετά την έναρξη των συνομιλιών.

Με βάση αυτά, το Φόρεϊν Όφισ
έγραψε τα ψηφίσματα 541 και 550
(Σύμφωνα δε με δήλωση του τότε
Υπ. Εξωτερικών, Γ. Ιακώβου, στη

διατύπωση του ψηφίσματος 550
συνέεινε με επίμονη επέμβαση του
και ο Πρόεδρος Σπ. Κυπριανού).

15 Νοεμβρίου 1983 - Μονο-
μερής ανακήρυξη ψευδοκράτους.

18 Νοεμβρίου 1983 - Καταδι-
καστικό ψήφισμα 541 Συμβουλίου
Ασφαλείας.

11 Μαΐου 1984 - Δεύτερο
καταδικαστικό ψήφισμα 550 Σ.
Ασφαλείας.

Προς το τέλος του 1979 το Φόρεϊν
Όφισ αποφάσισε ότι ο μόνος τρόπος η
ελληνοκυπριακή πλευρά να δεχόταν
την τουρκική απαίτηση της «διζω-
νικότητας» ήταν με έναν «ευέλικτο»
Πρόεδρο. Κάθισαν στην αναμονή...

Ιούλιος 1987 - Η Επιτροπή
Εξωτερικών Υποθέσεων του βρε-
τανικού Κοινοβουλίου πρότεινε
στο Φόρεϊν Όφισ την υποστήριξη
συννομοσπονδίας και το εμπόριο
των κατεχομένων με τον έξω κόσμο
(«Παροικιακή» Λονδίνου, 27.1987).

Βρήκαν τον «ευέλικτο» τους Γ.
Βασιλείου (υποψήφιο του ΑΚΕΛ).
Τον βοήθησαν να εκλεγεί. Δίχως
τη γνώση ή έγκριση του λαού, δέ-
χθηκε το διζωνικό ψήφισμά τους,
649/90 στο Συμβούλιο Ασφαλεί-
ας, όπως έκανε προφορικώς προς
Βρετανούς και Αμερικανούς εν
αγνοία του λαού και ο Μακάρι-
ος το 1975. Το 1977 έδωσε τον
καταραμένο διζωνικό χάρτη διά
χειρός Τ. Παπαδόπουλου. Με τον
χάρτη στο Εθνικό και Υπουργικό
Συμβούλιο το 1977 διαφώνησαν
Κυπριανού και Λυσσαρίδης... Ο
Κληρίδης πρώτος συμφωνούσε
από 1974, όπως και το ΑΚΕΛ (για
γεωγραφική ομοσπονδία)...

Η βιασύνη για το ψήφισμα 649
ήταν για να δινόταν νομιμότητα
(legitimacy) στη ΔΔΟ εφόσον οι
κατευθυντήριες γραμμές 1977
δεν είχαν...

[https://simerini.sigmalive.com/
article/2020/1/12/ekane-oti-tou-
upedeixan-oi-bretanoi/](https://simerini.sigmalive.com/article/2020/1/12/ekane-oti-tou-upedeixan-oi-bretanoi/)

Και έτσι το 1992 το Φόρεϊν Όφισ
κατάφερε να εισαγάγει τις συννο-
μοσπονδίες του «Ιδέες Γκάλι». Οι οποί-
ες απορρίφθηκαν με διαδηλώσεις
όταν περίπου 20.000 πολίτες (και
μαθητές) βγήκαν στους δρόμους...

Τη ΔΔΟ ο λαός την απέρριψε με
το συντριπτικό ΟΧΙ στις 24.4.2004.

(Από τα βρετανικά έγγραφα
στο Βρετανικό Εθνικό Αρχείο -
βιβλίο γράφουσας «Διζωνική vs
Δημοκρατία»).

Ο νομικός Σίμος Αγγελίδης
για τα 42 χρόνια ψευδοκράτους
- 15/11/2025

[https://www.youtube.com/
watch?v=hVYVOQc6Jtw](https://www.youtube.com/watch?v=hVYVOQc6Jtw)

Τραγωδία στην Πάφο

Υπέκυψε ο 26χρονος Αλέξανδρος

Σε φόνο εκ προμελέτης αναβαθμίστηκε η υπόθεση – Υπό κράτηση 58χρονος

Σε φόνο εκ προμελέτης έχει αναβαθμιστεί η υπόθεση του 26χρονου Αλεξάνδρου Αντωνίου, ο οποίος τραυματίστηκε σοβαρά σε επεισόδιο στα Κονιά της Πάφου και κατέληξε, παρά τις προσπάθειες των γιατρών, σε νοσηλευτήριο όπου νοσηλευόταν διασωληνωμένος. Η Αστυνομία και το ΤΑΕ Πάφου συνεχίζουν τις ανακρίσεις, με επίκεντρο τις συνθήκες υπό τις οποίες εξελίχθηκε το επεισόδιο, καθώς και τη σχέση μεταξύ θύματος και υπόπτου.

Για την υπόθεση τελεί υπό κράτηση 58χρονος, ο οποίος είχε συλληφθεί από την πρώτη στιγμή ως ύποπτος για τον σοβαρό τραυματισμό του 26χρονου. Μετά τον θάνατο του νεαρού εκδόθηκε εναντίον του νέο δικαστικό ένταλμα για φόνο εκ προμελέτης και ο ίδιος επανασυνελήφθη, ενώ αναμένεται να οδηγηθεί εκ νέου ενώπιον Δικαστηρίου για ανανέωση της κράτησής του.

Το επεισόδιο στα Κονιά

Το περιστατικό έλαβεν χώραν σε ανοικτό δημόσιο χώρο στην περιοχή των Κονιών, στην επαρχία

Πάφου. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχουν τεθεί υπό την αξιολόγηση των ανακριτών, προηγήθηκε λεκτική αντιπαράθεση μεταξύ του 26χρονου και του 58χρονου, για λόγους που παραμένουν υπό διερεύνηση. Η αντιπαράθεση φέρεται να κλιμακώθηκε, με αποτέλεσμα τον σοβαρό τραυματισμό του νεαρού.

Ο 26χρονος διακομίστηκε αρχικά στο Γενικό Νοσοκομείο Πάφου και στη συνέχεια σε ιδιωτικό νοσηλευτήριο, όπου υπεβλήθη σε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα και νοσηλευόταν σε κρίσιμη κατάσταση. Παρά την ιατρική παρέμβαση ο νεαρός υπέκυψε στα τραύματά του, γεγονός που διαφοροποίησε ουσιαστικά τα δεδομένα της ποινικής διερεύνησης και οδήγησε στην αναβάθμιση της υπόθεσης από απόπειρα σε φόνο.

Από την πρώτη στιγμή, η σκηνή του επεισοδίου αποκλείστηκε από μέλη του ΤΑΕ Πάφου, τα οποία προχώρησαν σε εξερεύνηση του χώρου, εντοπισμό και περισυλλογή τεκμηρίων, καθώς και καταγραφή οπτικού υλικού, όπου αυτό ήταν διαθέσιμο.

Οι ανακριτικές διαδικασίες

Στο πλαίσιο της διερεύνησης,

Σύμφωνα με πληροφορίες προηγήθηκε λεκτική αντιπαράθεση μεταξύ του 26χρονου και του 58χρονου, για λόγους που παραμένουν υπό διερεύνηση

οι ανακριτές του ΤΑΕ Πάφου προχωρούν σε λήψη καταθέσεων από

μάρτυρες που βρίσκονταν στην ευρύτερη περιοχή, καθώς και από άτομα του περιβάλλοντος του θύματος και του υπόπτου. Στόχος είναι η διασταύρωση στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν τόσο τα ακριβή γεγονότα της ημέρας του επεισοδίου όσο και την προϊστορία των σχέσεων μεταξύ των δύο προσώπων.

Παράλληλα, εξετάζεται κατά πόσον προηγήθηκαν άλλα περιστατικά ή διαφορές, οι οποίες πιθανώς να συνδέονται με το συγκεκριμένο συμβάν. Ερευνάται, επίσης, αν η

συνάντηση των δύο ανδρών στο σημείο ήταν τυχαία ή είχε προηγηθεί συνεννόηση.

Καθοριστικής σημασίας για την πορεία της υπόθεσης αναμένεται να είναι και τα ευρήματα της νεκροτομής, τα οποία θ' αποτυπωθούν στην ιατροδικαστική έκθεση. Η έκθεση θα ενσωματωθεί στον ανακριτικό φάκελο, ο οποίος, με τη συμπλήρωση των αστυνομικών εξετάσεων, θα αποσταλεί στη Νομική Υπηρεσία για οδηγίες ως προς την τελική μορφή του κατηγορητηρίου και τα επόμενα βήματα σε δικαστικό επίπεδο.

Η δικαστική συνέχεια

Ο 58χρονος που τελεί υπό κράτηση αναμένεται να παρουσιαστεί ενώπιον του αρμόδιου Επαρχιακού Δικαστηρίου για σκοπούς ανανέωσης της κράτησης, ενώ οι κατηγορίες σε βάρος του αναμένεται να οριστικοποιηθούν μετά και την ολοκλήρωση της αξιολόγησης του ανακριτικού υλικού από τη Νομική Υπηρεσία. Σε κάθε περίπτωση, η υπόθεση του φόνου του 26χρονου στα Κονιά παραμένει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των δικαστικών και δικαστικών Αρχών, με τις ανακριτικές ενέργειες να συνεχίζονται σε εντατικούς ρυθμούς.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΕ ΟΜΙΛΗΤΡΙΑ ΤΗΝ ΚΑ CHRISTINA HIOUREAS

Το Διεθνές Δίκαιο ως συντελεστής ισχύος για τα μικρά κράτη

Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (ΠΔΣ) διοργάνωσε στις 18 Νοεμβρίου 2025

στη Λεβέντιο Πινακοθήκη, στη Λευκωσία, υψηλού επιπέδου διάλεξη με θέμα «Μικρά Κράτη και ο Ρόλος του Διεθνούς Δικαίου», με κύρια ομιλήτρια την διεθνή διακεκριμένη νομικό, ελληνικής καταγωγής, κα Christina Hioureas, Συνέταιρο στη δικηγορική εταιρεία Foley Hoag LLP, με έδρα τις ΗΠΑ.

Η εκδήλωση συγκέντρωσε διακεκριμένους προσκεκλημένους, νομικούς, ακαδημαϊκούς και διπλωμάτες.

Στο καλωσόρισμά του, ο Πρόεδρος του ΠΔΣ, κ. Μιχάλης Βόρκας, τόνισε ότι για μικρά κράτη όπως η Κύπρος, «το διεθνές δίκαιο δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, αλλά ένα ζωτικό πλαίσιο που διασφαλίζει την κυριαρχία, προάγει τη σταθερότητα και προσφέρει μηχανισμούς δικαιοσύνης και λογοδοσίας». Υπενθύμισε, επίσης, τις πρόσφατες πρωτοβουλίες του Συλλόγου για την ενίσχυση της γνώσης επί του διεθνούς δικαίου, όπως το διήμερο Επιστημονικό Συνέδριο του Ιουλίου του 2024 με αφορμή τη συμπλήρωση των 50 χρόνων από την τουρκική εισβολή και την πρόσφατη διάλεξη του Καθηγητή Διεθνούς Δικαίου Sir Malcolm Evans.

Στην κεντρική της ομιλία, η Christina Hioureas παρουσίασε μια βαθιά και στρατηγική ανάλυση για το πώς τα μικρά κράτη μπορούν ν' αξιοποιήσουν το διεθνές

δίκαιο ως μοχλό προστασίας των δικαιωμάτων και συμφερόντων τους. Μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα, στα οποία η ίδια και η ομάδα της είχαν συμμετοχή - όπως η υπόθεση των Φιλιππίνων εναντίον της Κίνας για τη Νότια Σινική Θάλασσα, η πολυεπίπεδη στρατηγική του Μαυρικίου για την επιστροφή του Αρχιπελάγους Τσάγκος από το Ηνωμένο Βασίλειο και οι πρόσφατες διαδικασίες γνωμοδοτήσεων για την κλιματική αλλαγή - ανέδειξε πώς η μεθοδική νομική στρατηγική, η τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία και η επιλογή των κατάλληλων διεθνών φόρουμ μπορούν ν'

ανατρέψουν άνισες ισορροπίες και να επιφέρουν ουσιαστικά αποτελέσματα.

Τόνισε ότι το διεθνές δίκαιο λειτουργεί ως «πολλαπλασιαστής ισχύος για τα μικρά κράτη», μετατρέποντας τον πολιτικό λόγο σε δεσμευτική νομική πραγματικότητα, δημιουργεί διεθνείς συμμαχίες και καλλιεργεί πολιτική και διπλωματική δυναμική ακόμη και απέναντι σε πολύ ισχυρότερους δρώντες. Παρουσίασε επίσης μια πρακτική «Εργαλειοθήκη Μικρών Κρατών», επισημαίνοντας τα διαθέσιμα εργαλεία προσφυγής σε τομεακά καθεστώτα - όπως η πολιτική αεροπορία, οι ταχυδρομικές

υπηρεσίες και το δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων - στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής σε περιπτώσεις παράνομης κατοχής, διάκρισης ή καταναγκαστικών πρακτικών.

Η κα Chioureas τόνισε ότι «το κράτος δικαίου δεν είναι πολυτέλεια. Για τις μικρές χώρες, είναι ο δρόμος προς την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια και την ευημερία. Οι υποθέσεις που συζητήσαμε σήμερα αποδεικνύουν ότι, όταν οι μικρές χώρες επιλέγουν αυτόν τον δρόμο με προσοχή, σαφήνεια και θάρρος, η διεθνής κοινότητα - και το ίδιο το δίκαιο - κινούνται μαζί τους».

Ακολούθησε συζήτηση με

την κα Chioureas, η οποία συντονίστηκε από την Γραμματέα της Επιτροπής Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου του ΠΔΣ, κα Ελένη Γερασούδη.

Στην καταληκτική του παρέμβαση, ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Κερύνειας κ. Νικόλας Κωνσταντινίδης ευχαρίστησε θερμά την ομιλήτρια, υπογραμμίζοντας τη βαθιά συνάφεια του μηνυματός της με τον συνεχιζόμενο αγώνα της Κύπρου απέναντι στην παράνομη τουρκική κατοχή. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «η συνεχιζόμενη κατοχή του βόρειου τμήματος της πατρίδας μας υπενθυμίζει καθημερινά ότι η κυριαρχία δεν είναι δεδομένη - είναι κάτι που πρέπει να προσπαζόμαστε να διεκδικούμε και να αποκαθίσταται. Η δικαιοσύνη δεν προσφέρεται αυτόματα - χρειάζεται να την απαιτήσουμε, να την επιχειρηματολογήσουμε και να την υποστηρίξουμε ενόπιοι δικαστήριων και διεθνών οργάνων». Τόνισε επίσης ότι «το μέλλον μας στηρίζεται στην ακούραστη προσπάθεια όσων πιστεύουν στον νόμο, στη δικαιοσύνη και στις πανανθρώπινες αρχές που μας ενώνουν ως παγκόσμια κοινότητα».

Η εκδήλωση εντάσσεται στο ευρύτερο έργο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, με στόχο την ενίσχυση της νομικής παιδείας, την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και την έμπρακτη υποστήριξη του κράτους δικαίου ως πυλώνα προστασίας των μικρών εθνών και, πρωτίστως, της ίδιας της Κύπρου.

Η εκδήλωση παρουσιάστηκε από την Πρόεδρο της Επιτροπής Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου του ΠΔΣ, Δρ Σαλώμη Γιάλλουρου.

Ανι Tyagi: Φωτίζει με την ανθρωπιά και τη δράση του τις σχέσεις Ινδίας-Κύπρου

Οι γεύσεις των εστιατορίων του και η πολιτισμική του δράση σε Λεμεσό, Λευκωσία, Λάρνακα και Αγία Νάπα

Ο επιχειρηματίας, Αντιπρόεδρος του Cyprus India Cultural Association και ιδιοκτήτης της αλυσίδας εστιατορίων «Yummy India», Avi Tyagi

Η ανάδειξη της πολιτισμικής κοινότητας αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό των καιρών μας και συνάδει με τις αλληλεπιδράσεις και τον αμοιβαίο σεβασμό των πολιτισμών και των λαών. Η Ινδία ήταν ανέκαθεν μια χώρα φιλική προς την Κύπρο και οι δεσμοί ξεπερνούν τα κρατικά όρια αγγίζοντας τους ανθρώπους, τις φιλίες και τις ανθρώπινες δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων η συνεργασία και οι επιχειρηματικές δράσεις στη λογική βάση του αμοιβαίου σεβασμού και οφέλους.

Κάθε φθινόπωρο, κάπου ανάμεσα στον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο, χιλιάδες μικρά φώτα ανά-

Από αριστερά προς δεξιά, ο Αντιπρόεδρος του Cyprus India Cultural Association, Avi Tyagi, στη μέση η σύζυγός του και δεξιά της ο Πρόεδρος του Cyprus India Cultural Association, Κρις Μιχαήλ.

βουν σε σπία, αυλές και αίθουσες εκδηλώσεων σε όλον τον κόσμο. Είναι η Diwali, η παραδοσιακή «Γιορτή των Φώτων» της Ινδίας, που αγκαλιάζεται από εκατομμύρια ανθρώπους και συμβολίζει τη νίκη του φωτός απέναντι στο σκοτάδι, του καλού απέναντι στο κακό, της ελπίδας απέναντι στην αβεβαιότητα.

Τα τελευταία χρόνια, η Diwali έχει βρει τη θέση της και στην Κύπρο. Μάλιστα, όλο και περισσότεροι Κύπριοι αγκαλιάζουν την ινδική κουλτούρα, παρακολουθούν τελετές, φωτογραφίζουν πολύχρωμα rangoli και ανακαλύπτουν έναν πολιτισμό που μέχρι πρόσφατα έβλεπαν μόνο στις οθόνες και στα βιβλία. Τμήμα του πολιτισμού των λαών και των εθνών -όπως και του ινδικού- είναι πάντα η γαστρονομία. Έτσι και οι Κύπριοι

στρέφονται όλο και περισσότερο σε παραδοσιακές ξένες κουζίνες, μεταξύ των οποίων και η ινδική.

Πίσω από τις εικόνες και τον πολιτισμό κρύβονται άνθρωποι που εργάζονται νυχθημερόν για να κρατήσουν ζωντανό τον πολιτιστικό πλούτο της πατρίδας τους. Ένας από αυτούς είναι ο Ινδός επιχειρηματίας, Ανί Tyagi, ο οποίος ζει στην Κύπρο εδώ και δεκαεπτά χρόνια και μιλά για το νησί σαν να είναι η δεύτερη πατρίδα του. Παντρεμένος, πατέρας δύο παιδιών, με μόνιμη κατοικία τη Λάρνακα, ο κ. Tyagi έχει καταφέρει να συνδυάσει την επιχειρηματικότητα με την κοινωνική προσφορά, κτίζοντας γέφυρες ανάμεσα στην κυπριακή κοινωνία και την ινδική κοινότητα. Μάλιστα, ως αντιπρόεδρος του Cyprus India Cultural Association, πέραν της διοργάνωσης εκδηλώσεων, δραστηριοποιείται στον χώρο της εστίασης, όπου διαθέτει εστιατόριο με την επωνυμία «Yummy India» σε τέσσερις πόλεις, Λεμεσό, Λευκωσία, Λάρνακα και Αγία Νάπα. Τα εστιατόρια ινδικής κουζίνας που δημιούργησε ο Ανί Tyagi δεν προσφέρουν απλώς «κάτι διαφορετικό» στο κυπριακό κοινό. Εισάγουν, με συνέπεια και σεβασμό στις παραδόσεις, την αυθεντική ινδική γεύση – από τα σύνθετα μείγματα μπαχαρικών μέχρι τα κλασικά πιάτα

“

Διοργανώνει τακτικά πολιτιστικές εκδηλώσεις, βοηθά στην οργάνωση εορτασμών όπως η Diwali και φροντίζει ώστε οι συμπατριώτες του να νιώθουν ότι, ακόμη και μακριά από την Ινδία, οι παραδόσεις τους δεν χάνονται

που συνοδεύουν γιορτές όπως η Diwali. Οι θαμώνες του είναι κυρίως Ελληνοκύπριοι, αλλά και ξένοι, διότι εμπιστεύονται τη φιλοξενία και έχουν αγαπήσει τις παραδοσιακές γεύσεις που προσφέρει, μέσα σε ένα ανθρώπινο οικογενειακό περιβάλλον που τους συνδέει με την Ινδία.

Η δράση του Tyagi είναι πολύπλευρη, αφού διατηρεί κατάστημα ασιατικών μπαχαρικών στη Λάρνακα, προμηθεύοντας τόσο επαγγελματίες της εστίασης όσο και ιδιώτες που θέλουν να φέρουν στην κουζίνα τους κάπ από τα αρώματα της Ινδίας και της ευρύτερης Ασίας. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει ουσιαστικά στην τοπική οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας, στηρίζοντας προμηθευτές και εμπλουτίζοντας την κυπριακή αγορά με προϊόντα που μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν σχεδόν άγνωστα.

Η συμβολή του Ανί Tyagi, όμως, δεν περιορίζεται στη γαστρονομία. Ως άνθρωπος που δεν ξέχασε ποτέ την πατρίδα του, έχει επενδύσει ιδιαίτερα στη στήριξη της ινδικής κοινότητας στην Κύπρο. Διοργανώνει τακτικά πολιτιστικές εκδηλώσεις,

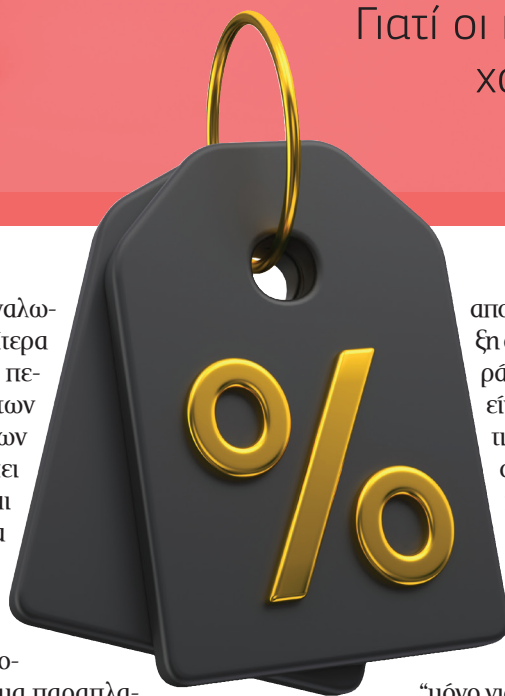
βοηθά στην οργάνωση εορτασμών όπως η Diwali και φροντίζει ώστε οι συμπατριώτες του να νιώθουν ότι, ακόμη και μακριά από την Ινδία, οι παραδόσεις τους δεν χάνονται. Η πρόσφατη γιορτή της Diwali, την οποία οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία μαζί με μέλη της κοινότητας, είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα: μια βραδιά φωτός, μουσικής και χορού, όπου Ινδοί και Κύπριοι μοιράστηκαν τον ίδιο χώρο και, σε μεγάλο βαθμό, το ίδιο συναίσθημα.

Ιστορίες όπως η «Γιορτή των Φώτων» και η δράση του Ανί Tyagi υπενθυμίζουν την απλή αλήθεια. Πίσω από τις κοινότητες κρύβονται άνθρωποι που αγαπούν την Κύπρο. Επενδύουν σε αυτή με ανθρωπιά, δημιουργώντας και φωτίζοντας, όπως τα λυχνάρια της Diwali, μια κοινωνία πιο ανοιχτή και πλούσια σε φιλία και αλληλοσεβασμό, αναδεικνύοντας αυτό που έχουμε άδολα κατά νουν, μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Οι «αόρατες» παγίδες του Black Friday

Γιατί οι καταναλωτές αγοράζουν χωρίς να χρειάζονται κάτι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Με την κυρίαρχη αγορά να γεμίζει κάθε Νοέμβριο από «τεράστιες προσφορές», «μοναδικές ευκαιρίες» και αντίστροφα ρολόγια που υπόσχονται εκπτώσεις λίγων ωρών, το Black Friday μετατρέπεται χρόνο με τον χρόνο σε μια περίοδο έντονης πίεσης για τους καταναλωτές. Πίσω από τις εντυπωσιακές βιτρίνες, όμως, κρύβονται φαινόμενα όπως πλασματικές τιμές, εξαντλημένα προϊόντα, καθυστερήσεις παραδόσεων και η ισχυρή επίδραση του FOMO, που οδηγεί σε αγορές χωρίς πραγματική ανάγκη.

Όπως αναδεικνύεται μέσα από δηλώσεις ειδικών, οι πολίτες βρίσκονται αντιμέτωποι τόσο με επιθετικές εμπορικές πρακτικές όσο και με ψυχολογικούς μηχανισμούς που «θολώνουν» τα όρια μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας.

Οι ειδικοί προειδοποιούν για τις παγίδες των υπερβολικών εκπτώσεων, τις παραπλανητικές τεχνικές που ενισχύονται διαδικτυακά και το πώς η κοινωνική πίεση και η εικόνα επηρεάζουν τις επιλογές μας, υπενθυμίζοντας ότι η κριτική σκέψη και ο σωστός προγραμματισμός αποτελούν τη μόνη ουσιαστική άμυνα του καταναλωτή.

Η ψευδαίσθηση της «ευκαιρίας» και η πίεση της αγοράς

Μιλώντας στη «Σημερινή», η Νομική Λειτουργός του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών, Βιργινία Χρίστου, ανέφερε ότι «οι Κύπριοι καταναλωτές είναι πιο ευάλωτοι σε σχέση με τις επιθετικές τεχνικές μάρκετινγκ που εφαρμόζονται κατά την περίοδο του Black Friday, ως αποτέλεσμα συνδυασμού ψυχολογικών, κοινωνικών και άλλων παραγόντων που προάγει η αγορά. Οι μεγάλες

αλυσίδες λιανικής πώλησης και οι διεθνείς ηλεκτρονικές πλατφόρμες αξιοποιούν στρατηγικές όπως η δημιουργία αίσθησης σπανιότητας («περιορισμένα τεμάχια», «μόνο για λίγες ώρες»), η τεχνητή διόγκωση αρχικών τιμών ώστε οι εκπτώσεις να φαίνονται εντυπωσιακές, καθώς και η εντατική ψηφιακή προβολή μέσω στοχευμένων διαφημίσεων. Παράλληλα, η κοινωνική πίεση και το φαινόμενο FOMO (Fear of Missing Out) ενισχύουν την τάση για παρορμητικές αγορές, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να οδηγούνται σε υπερκατανάλωση και συχνά σε επιλογές που δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές τους ανάγκες. Η μη ορθή καταναλωτική συνείδηση και η άγνοια των νομοθεσιών αφήνουν τους καταναλωτές εκτεθειμένους σε παραπλανητικές πρακτικές, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της ενημέρωσης και της κριτικής σκέψης πριν από την πραγματοποίηση οποιωνδήποτε αγορών».

Την ίδια ώρα ανέφερε ότι: «Οι πιο συνήθεις καταγγελίες που δέχεται ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών κατά την περίοδο του Black Friday αφορούν κυρίως: Παραπλανητικές εκπτώσεις, όπου οι τιμές παρουσιάζονται ως μειωμένες, ενώ στην πραγματικότητα έχουν προηγουμένως αυξηθεί, ώστε η «έκπτωση» να φαίνεται μεγαλύτερη. Μη διαθεσιμότητα προϊόντων, όπου ενώ οι επιχειρήσεις διαφημίζουν συγκεκριμένα προϊόντα σε χαμηλές τιμές τελικά ενημερώνονται ότι έχουν εξαντληθεί ή ότι δεν ήταν διαθέσιμα σε επαρκείς ποσότητες. Καθυστερήσεις στις παραδόσεις των προϊόντων. Ιδιαίτερα στις διαδικτυακές αγορές, οι καταναλωτές καταγγέλλουν μεγάλες καθυστερήσεις στην αποστολή και παραλαβή των προϊόντων τους, μερικές φορές πέραν του αναμενόμενου χρονικού πλαισίου».

Πώς αναγνωρίζεται μια ψεύτικη προσφορά

Στη συνέχεια επεσήμανε ότι

«ο καταναλωτής ιδιαίτερα κατά την περίοδο των εκπτώσεων θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός, ώστε να μην υποπέσει θύμα παραπλανητικών εκπτώσεων και πρακτικών επιχειρήσεων. Πρώτα απ' όλα, οι υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις σε προϊόντα (άνω του ποσοστού του 70%) δεν αντανάκλουν την πραγματικότητα της κυπριακής αγοράς και

“

«Η έλλειψη ουσιαστικών ελέγχων επιτρέπει σε πολλούς να παρουσιάζουν ψευδείς εκπτώσεις και παραπλανητικές τιμές»

αποτελούν ένδειξη ότι η προσφορά πιθανόν να είναι πλασματική. Συχνά οι απαιτές προσφορές συνοδεύονται από πίεση χρόνου, μέσω μηνυμάτων όπως «μόνο για λίγα λεπτά»

ή «τελευταία ευκαιρία», με σκοπό να οδηγήσουν τον καταναλωτή σε βιαστική απόφαση αγοράς του προϊόντος. Επιπλέον, η έλλειψη σαφών όρων αγοράς, τα έξοδα αποστολής ή οι επιπλέον χρεώσεις είναι στοιχεία που πρέπει να εγείρουν υποψίες. Ακόμη, η αξιοπιστία της επικοινωνίας, φυσική διεύθυνση ή θετικές αξιολογήσεις καταναλωτών είναι πιθανό να μην είναι αξιόπιστες. Σημαντικό είναι επίσης να προσέχει κανείς την ποιότητα της παρουσίασης. Ορθογραφικά λάθη, πρόχειρες εικόνες και κακή γλωσσική διατύπωση συχνά συνοδεύουν ψεύτικες προσφορές. Τέλος, η απαίτηση για πληρωμή μέσω μη ασφαλών μεθόδων, όπως τραπεζικά εμβάσματα χωρίς προστασία ή ύποπτες πλατφόρμες, αποτελεί σοβαρή ένδειξη κινδύνου. Συνοψίζοντας, ο καταναλωτής μπορεί να αναγνωρίσει μια μη πραγματική προσφορά αν παρατηρήσει υπερβολικές εκπτώσεις, πίεση χρόνου, ασαφείς όρους, έλλειψη αξιοπιστίας του καταστήματος, κακή παρουσίαση ή ύποπτους τρόπους πληρωμής. Η προσεκτική σύγκριση τιμών, η αναζήτηση αξιολογήσεων και η εμπιστοσύνη στο ένστικτο αποτελούν βασικά εργαλεία για την προστασία του από παραπλανητικές πρακτικές».

Στο πλαίσιο της συζήτησης για τις διαφοροποιήσεις στη συμπεριφορά των καταναλωτών, ανέφερε ότι «η διαφοροποίηση της καταναλωτικής συμπεριφοράς μεταξύ

ηλεκτρονικών και φυσικών αγορών είναι ουσιαστική, ιδιαίτερα ως προς τον κίνδυνο παραπλάνησης. Στις ηλεκτρονικές αγορές, οι καταναλωτές εκτίθενται σε ένα περιβάλλον όπου η πληροφόρηση παρέχεται αποκλειστικά μέσω ψηφιακών μέσων, γεγονός που αυξάνει την πιθανότητα παραπλανητικών πρακτικών. Η έλλειψη άμεσας επαφής με το προϊόν, η χρήση αλγορίθμων προσωποποιημένης διαφήμισης και η συχνή προβολή «μοναδικών» ή «περιορισμένου χρόνου» προσφορών ενισχύουν την παρορμητική κατανάλωση και δυσχεραίνουν την αξιολόγηση της πραγματικής αξίας. Αντίθετα, στις φυσικές αγορές ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να εξετάσει το προϊόν, να συγκρίνει ποιότητα και τιμή, καθώς και να λάβει άμεση πληροφόρηση από το προσωπικό του καταστήματος, στοιχεία που μειώνουν τον κίνδυνο παραπλάνησης. Ωστόσο, και στις δύο περιπτώσεις η εμπορική πίεση παραμένει ισχυρή, γεγονός που καθιστά απαραίτητη την εποπτεία της αγοράς, ώστε να διασφαλίζεται στον μέγιστο βαθμό η προστασία του καταναλωτή».

Ερωτηθείσα ποιες κατηγορίες προϊόντων εμφανίζουν τις πιο «ύποπτες» εκπτώσεις στην κυπριακή αγορά, ανέφερε ότι «οι πιο «ύποπτες» εκπτώσεις εντοπίζονται κυρίως σε κατηγορίες προϊόντων υψηλής ζήτησης αλλά και μεγάλης αξίας, όπως ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, καλλυντικά, προϊόντα ομορφιάς, έπιπλα και είδη σπιτιού, καθώς και είδη ένδυσης και υπόδησης. Σε αυτές τις κατηγορίες παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της πλασματικής αύξησης των τιμών λίγο πριν από την περίοδο εκπτώσεων, ώστε οι μειώσεις να φαίνονται ακόμη μεγαλύτερες. Αυτό δημιουργεί στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό, καθώς οι προσφορές εμφανίζονται ελκυστικές, αλλά στην ουσία δεν προσφέρουν ουσιαστικό οικονομικό όφελος στους καταναλωτές».

Γιατί οι καταναλωτές αγοράζουν χωρίς να χρειάζονται κάτι

Σε ερώτηση σχετικά με το κατά πόσον η τάση των Κυπρίων ν' αγοράζουν ακόμη κι όταν δεν το χρειάζονται οφείλεται στις εμπορικές πρακτικές ή στη δική τους απροσεξία, απάντησε ότι «η καταναλωτική συμπεριφορά στην Κύπρο χαρακτηρίζεται συχνά από την τάση των καταναλωτών να προχωρούν σε αγορές χωρίς να τις έχουν πραγματική ανάγκη. Από τη μία πλευρά, οι επιχειρήσεις αξιοποιούν εξελιγμένες στρατηγικές μάρκετινγκ, όπως επιθετική διαφήμιση, ψυχολογικές τεχνικές πειθούς, εκπτώσεις περιορισμένου χρόνου και προγράμματα επιβράβευσης, τα οποία δημιουργούν αίσθηση επείγοντος και ενισχύουν την παρορμητική κατανάλωση. Επιπλέον, η συνεχής προβολή προϊόντων μέσω ψηφιακών πλατφορμών και κοινωνικών δικτύων ενισχύει την καταναλωτική πίεση, καλλιεργώντας την αντίληψη ότι η αγορά συνδέεται με κοινωνικό κύρος και προσωπική επιτυχία. Από την άλλη πλευρά, η απροσεξία των καταναλωτών εκδηλώνεται μέσα από την έλλειψη προγραμματισμού και τη μη ορθή διαχείριση του οικονομικού τους προϋπολογισμού. Επιπρόσθετα, αρκετοί καταναλωτές αγοράζουν απλώς και μόνο για να συμβαδίσουν με τις τάσεις της μόδας ή για να μην αισθανθούν «εκτός» του καταναλωτικού ρεύματος. Συνεπώς, η υπερκατανάλωση δεν μπορεί ν' αποδοθεί αποκλειστικά στις επιχειρήσεις ή στους καταναλωτές· είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ εμπορικών πρακτικών που εκμεταλλεύονται ψυχολογικές αδυναμίες και της ευθύνης του πολίτη να καταναλώνει με κριτική σκέψη και οικονομική σύνεση».

Αναφερόμενη στο κατά πόσον το Black Friday «στραγγίζει» οικονομικά τους καταναλωτές ενόψει των Χριστουγέννων, υπογράμμισε ότι «ο θεσμός του Black Friday συχνά εγείρει ανησυχίες ως προς τις οικονομικές επιπτώσεις του στους καταναλωτές ενόψει της εορταστικής περιόδου. Η έντονη εμπορική πίεση και η επιθετική διαφήμιση οδηγούν πολλούς καταναλωτές σε παρορμητικές αγορές, με αποτέλεσμα να δεσμεύουν σημαντικό μέρος του διαθέσιμου εισοδήματός τους πριν από τα Χριστούγεννα, προκαλώντας έτσι οικονομική “στράγγιση” στις τσέπες των καταναλωτών. Παράλληλα, η υπερκατανάλωση ενισχύεται από την ψυχολογία της “μοναδικής ευκαιρίας”, η οποία συχνά οδηγεί σε αγορές προϊόντων που δεν είναι απαραίτητα. Ωστόσο, για τους καταναλωτές που προγραμματίζουν τις δαπάνες τους και ελέγχουν τον οικονομικό προϋπολογισμό τους, το Black Friday μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο εξοικονόμησης, καθώς τους επιτρέπει ν' αγοράσουν τα μόλις απαραίτητα γι' αυτούς προϊόντα. Συνεπώς, η επίδραση του Black Friday εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την καταναλωτική συνείδηση του καθενός από εμάς».

Οι βασικές συμβουλές προστασίας των καταναλωτών

Σε σχέση με τις πρακτικές συμβουλές που μπορούν να βοηθήσουν τους καταναλωτές ν' αποφύγουν παγίδες και παρορμητικές αγορές, ανέφερε ότι «ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών για την καλύτερη ενημέρωση και προετοιμασία των καταναλωτών, αλλά και για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η αγορά κατά τη διάρκεια της Black Friday και Cyber Monday, συστήνει στους καταναλωτές όπως διενεργήσουν έρευνα αγοράς εντοπίζοντας τα προϊόντα που πιθανόν τους ενδιαφέρουν και σημειώνοντας την τιμή τους, ώστε να έχουν την πραγματική εικόνα του ύψους των εκπτώσεων. Ν' αποφύγουν την αγορά προϊόντων από ηλεκτρονικά καταστήματα που διαθέτουν αμφίβολης νομιμότητας ιστοσελίδες ή διοικούνται την επικοινωνία αποκλειστικά μέσω social media εφαρμογών. Θα πρέπει να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή σε προϊόντα με πολύ μεγάλες εκπτώσεις, να μελετήσουν τα χαρακτηριστικά του προϊόντος που τους ενδιαφέρει και κρίσιμες πληροφορίες για τη διαθεσιμότητα και τον αναμενόμενο χρόνο αποστολής, ώστε να μη βιώσουν αργότερα δυσάρεσκα και απογοήτευση από υπερβολικούς ή/και απροσδιόριστους χρόνους αναμονής. Ν' αναζητήσουν κριτικές (reviews) μέσω της χρήσης του διαδικτύου που αφορούν το προϊόν, καθώς και την τιμή πώλησής του από άλλους προμηθευτές. Να ενημερώνονται για την πολιτική επιστροφών του καταστήματος, να λαμβάνουν απόδειξη πληρωμής και να την ελέγχουν πριν από την απομάκρυνση από το ταμείο και, για αγορές μέσω διαδικτύου ή και εκτός εμπορικού καταστήματος, να γνωρίζουν ότι έχουν δικαίωμα υπαναχώρησης μέχρι και 14 ημέρες μετά την παραλαβή του προϊόντος, εκτός εάν η αγορά πραγματοποιηθεί από ηλεκτρονική πλατφόρμα εταιρείας που δραστηριοποιείται σε τρίτες χώρες, οπότε το πιο πάνω δικαίωμα ενδεχομένως να μην εφαρμόζεται».

Ανεπαρκείς έλεγχοι στην αγορά

Σε ό,τι αφορά τον βαθμό συμμόρφωσης των κυπριακών επιχειρήσεων με τις υποχρεώσεις τους για σαφή και αληθή ενημέρωση των καταναλωτών στις περιόδους εκπτώσεων, ανέφερε ότι, «παρά το γεγονός ότι στην Κύπρο εφαρμόζεται ένα σαφές νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές για παροχή ορθής και αληθούς ενημέρωσης σε προ-συμβατικό στάδιο, παρατηρούμε ότι μερικές επιχειρήσεις παραβαίνουν αυτούς τους κανόνες, εκμεταλλευόμενες την αδράνεια του κράτους για επαρκείς ελέγχους στην αγορά. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων επικοινωνούν με τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών για κα-

θοδήγηση σχετικά με τον ορθό τρόπο παρουσίασης των εκπτώσεων, γεγονός που καταδεικνύει διάθεση συμμόρφωσης και επαγγελματισμού. Επιπρόσθετα, από το 2019 ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα προς τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές, με στόχο την ενημέρωση αυτών για το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και την καλλιέργεια επαγγελματικής κουλτούρας και διαφάνειας».

Κλείνοντας, σε ερώτηση για το κατά πόσον απαιτείται πιο αυστηρό πλαίσιο ελέγχου στις περιόδους εκπτώσεων, όπως το Black Friday, τόνισε ότι, «παρόλο που υπάρχει ήδη αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των καταναλωτών κατά τις περιόδους εκπτώσεων, το πρόβλημα εντοπίζεται στην ανεπάρκεια εφαρμογής του από την Εντεταλμένη Αρχή, η οποία είναι η Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή. Η έλλειψη ουσιαστικών ελέγχων και κυρώσεων επιτρέπει σε πολλές επιχειρήσεις να παρακάμπουν τους κανόνες, παρουσιάζοντας ψευδείς εκπτώσεις ή παραπλανητικές τιμές. Έτσι, η νομοθεσία χάνει την αποτελεσματικότητά της και οι καταναλωτές παραμένουν απροστάτευτοι. Η ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας και η επιβολή πραγματικών κυρώσεων θα μπορούσαν να μετριάσουν το υπάρχον

“
«Οι υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις, άνω του 70%, δεν αντανakλούν την πραγματικότητα της κυπριακής αγοράς»

πλαίσιο από θεωρητική προστασία σε ουσιαστική ασπίδα για τον πολίτη, ενισχύοντας παράλληλα την εμπιστοσύνη των καταναλωτών προς τον επιχειρηματικό κόσμο».

Η ψυχολογία πίσω από τις προσφορές

Μιλώντας στη «Σημερινή», η ψυχολόγος Ράνια Μιχαηλίδου εξήγησε ότι η λέξη «προσφορά» «ενεργοποιεί μέσα μας έναν μηχανισμό που συνδέεται με το αίσθημα του κέρδους και της ευκαιρίας», ενώ στην κυπριακή κοινωνία λειτουργεί και ως «δικαιολογία» για μεγαλύτερες αγορές χωρίς ενοχή. Όπως ανέφερε, το FOMO εμφανίζεται στην Κύπρο ακόμη πιο έντονα, αφού «ενεργοποιείται ο φόβος ότι θα χάσουμε κάτι “που πήραν οι υπόλοιποι”», οδηγώντας σε αγορές που δεν βασίζονται σε πραγματική ανάγκη. Η παρορμητική κατανάλωση, είπε, «λειτουργεί ως ένας γρήγορος τρόπος ικανοποίησης συναισθηματικών αναγκών», όπως η αυτο-επιβεβαίωση, η ανάγκη ελέγχου και η κοινωνική αποδοχή. Οι μεγάλες εκπτώσεις «θολώνουν τα όρια μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας», καθώς ο εγκέφαλος δημιουργεί αφηγήσεις όπως «μπορεί να το χρειαστώ» ή «δεν θα το βρω ξανά τόσο φθηνά». Για ν' αποφευχθούν παρορμητικές αγορές, τόνισε τη σημασία ενός «καταλόγου πραγματικών αναγκών», της διαφοροποίησης ανάγκης-επιθυμίας («Θα το αγοράζα στην αρχική του τιμή;»), του «κανόνα των 24 ωρών», του περιορισμού του social scrolling που ενισχύει το FOMO και του καθορισμού αυστηρού budget.

ΦΕΡΕΓΓΥΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

ΠΡΙΝ ΑΓΟΡΑΣΕΙΣ ΣΚΕΨΟΥ
«Το χρειάζομαι πραγματικά;»

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΜΙΑ ΛΙΣΤΑ με τις πραγματικές σου ανάγκες

Τμήμα
Αφερεγγυότητας
Δεύτερη Ευκαιρία, Νέα Προοπτική

<https://www.insolvency.gov.cy>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

“ Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Οι καθηγητές μέσης εκπαίδευσης πραγματοποίησαν το πρωί της Τετάρτης, 19 Νοεμβρίου, στάση εργασίας, από τις 07:30 μέχρι τις 11:00, έξω από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαμαρτυρόμενοι για το σχέδιο αξιολόγησης.

«Επικαιροποίηση» και έχει ο Θεός...

Ο πλούτος της ελληνικής γλώσσας προσφέρει διεξόδους και στους πολιτικούς, όταν θέλουν να κρύψουν κάτι από τον λαό, να διαστρεβλώσουν την πραγματικότητα με ψεύτικες εικόνες, επιλέγοντας λέξεις που τους υποβοηθούν σ' αυτό τους το εγχείρημα. Για παράδειγμα, όταν ο στρατός σου υποχωρεί ατάκτως, δεν λες ότι «αι ημέτεροι δυνάμεις το έβαλαν στα πόδια». Ανακοινώνεις ότι «αι ημέτεροι δυνάμεις αναδιπλώνονται»!

Ο πρόλογος αυτός ήταν αναγκαίος για να έρθω στο θέμα μου. Που είναι η κοινή απόφαση των Κυβερνήσεων Ελλάδας και Κύπρου να προχωρήσουν στην «επικαιροποίηση» των οικονομοτεχνικών παραμέτρων του έργου της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Κρήτης. Τώρα, το τι ακριβώς σημαίνει αυτή η «επικαιροποίηση», θα σας γελάσω. Ο καθένας μπορεί να το ερμηνεύσει όπως θέλει.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι η ηλεκτρική διασύνδεση θα καθυστερήσει και άλλο, αφού θα ανατεθεί σε ανεξάρτητο οίκο να διεξαγάγει νέα μελέτη βιωσιμότητας, η οποία, βεβαίως, θα πάρει αρκετό χρόνο. Το ερώτημα είναι τι θα γίνει αν η μελέτη καταδείξει ότι το έργο δεν είναι βιώσιμο. Θα εγκαταλειφθεί; Και όλα αυτά που ακούμε εδώ και τόσον καιρό για τη γεωστρατηγική σημασία του GSI και για το ενδιαφέρον ξένων επενδυτών και για τον τερματισμό

της ηλεκτρικής απομόνωσης της Κύπρου; Θα... ποντισθούν στα θαλάσσια βάθη μεταξύ Κύπρου και Κρήτης;

Διότι κανένας δεν μπορεί να διαβεβαιώσει ότι το έργο είναι βιώσιμο, πολύ περισσότερο που παλαιότερες μελέτες καταδεικνύουν ότι δεν είναι.

Μήπως, λοιπόν, η «επικαιροποίηση» είναι απλώς το πρόσχημα για να παραπεμφθεί η διασύνδεση στις ελληνικές καλένδες (και στις ελληνικές... υποχωρητικότητες);

Την Κυβέρνηση Μητσοτάκη, πάντως, δεν την χαλάει η καθυστέρηση, καθώς θα αποφύγει τον μπελά να προχωρήσει τώρα στις αναγκαίες βυθομετρήσεις και να ισοπυκνίσει τον σουλτάνο, που ήδη είναι εκνευρισμένος με τις συμφωνίες της Ελλάδας με αμερικανικούς ενεργειακούς κολοσσούς για έρευνες στα νότια της Κρήτης.

Όσο για τη Λευκωσία, βολεύεται κι αυτή με την «επικαιροποίηση», αφού ουσιαστικά δικαιώνεται ο Μάκης Κεραυνός, που αρνιόταν ν' ανοίξει... την «κάσιν» και να δώσει τα 25 εκατομμύρια, πιστεύοντας ότι το έργο δεν είναι βιώσιμο.

Θα περιμένουμε, λοιπόν, να δούμε τι θα βγάλει αυτή η «επικαιροποίηση». Ελπίζουμε ότι θα βγάλει την κυπριακή οικονομία από τη δύσκολη θέση να βρεθεί τελικά με το καλώδιο τυλιγμένο στον λαιμό της, προκαλώντας της ασφυξία!

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

Ο Εγκέλαδος πάντα επιστρέφει...

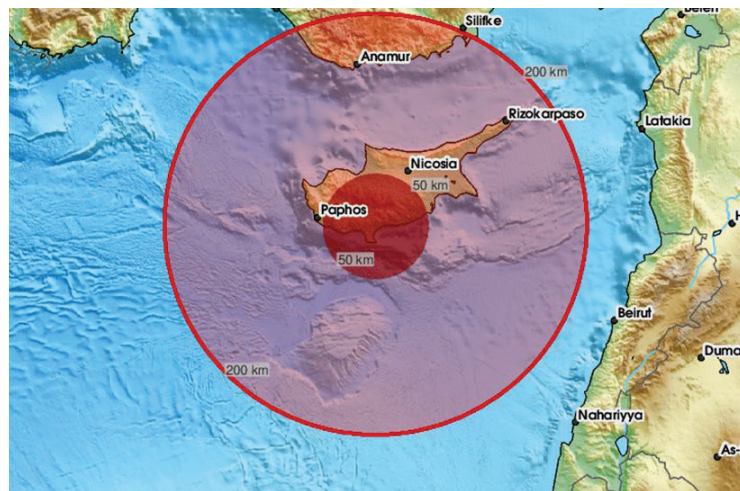
Κουνήθηκαν πολύ η Πάφος και η Λεμεσός τις τελευταίες ημέρες. Πιο πολύ ένιωσαν τον σεισμό οι Παφίτες. Οι Λεμεσιανοί, επειδή κουνιούνταν ήδη... στους ρυθμούς του Καρναβαλιού, δεν τους έκανε και μεγάλη αίσθηση.

Απρόσκλητος ήρθε πάλι στην ταλαίπωρη νήσο μας ο Εγκέλαδος, όπως άλλωστε συνηθίζει να κάνει εδώ και χιλιάδες χρόνια σ' αυτήν τη σεισμογενή περιοχή. Κουνιόμασταν και θα συνεχίσουμε να κουνιόμαστε, παρέα με τον κύριο Ρίχτερ, εις τους αιώνες των αιώνων, αμήν. Και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε ποτέ.

Αυτός ο τόπος κινδυνεύει μόνον από δύο πράγματα. Από τον Εγκέλαδο, που έρχεται από τα νότια και τον Απύλα, που έρχεται από τα βόρεια. Με μια μόνο διαφορά. Ο πρώτος έρχεται εντελώς απροειδοποίητα, ο δεύτερος σου στέλνει σαφή προειδοποιητικά μηνύματα προτού χτυπήσει. Σημασία έχει να είμαστε προετοιμασμένοι και για τα δύο.

Οι τελευταίες ισχυρές σεισμικές δονήσεις και οι εκατοντάδες μετασεισμοί που ακολούθησαν, φαίνεται να ανησυχούσαν για μια στιγμή τους επιστήμονες, αλλά ευτυχώς στη συνέχεια εξελίχθηκαν όλα ομαλά.

Οι ειδικοί μάς συμβουλεύουν να διατηρούμε την ψυχραιμία μας και να μην πανικοβαλλόμαστε, διότι ο πανικός είναι ο χειρότερος

σύμβουλος. Ναι, συμφωνούμε, είναι ο χειρότερος σύμβουλος. Αλλά είναι και... ο πιο διαθέσιμος όταν δεν έχεις κάποιον άλλον να συμβουλευθείς την κρίσιμη (και απρόβλεπτη) στιγμή.

Απ' ό,ι εξηγούν οι σεισμολόγοι, ο λόγος που έχουμε σεισμούς είναι ότι κάτω από την Κύπρο περνούν διάφορες λιθοσφαιρικές πλάκες, οι οποίες συγκρούονται μεταξύ τους και ταρακουνούν εμάς στην επιφάνεια. Εντάξει, συχνά είμαστε νησί... της πλάκας (πάνω στην πλάκα στείλαμε και έναν κλόουν στο Ευρωκοινοβούλιο), αλλά με τους σεισμούς δεν κάνεις πλάκα. Γι' αυτό ας ξαναδούμε το πόσο προετοιμασμένες είναι οι αρμόδιες υπηρεσίες

και το πόσο ενημερωμένος είναι ο κόσμος για το ενδεχόμενο νέου, ίσως και μεγαλύτερου, σεισμού.

Έχω την αίσθηση ότι οι περισσότεροι πολίτες δεν ξέρουν πώς ν' αντιδράσουν σε περίπτωση ενός ισχυρού σεισμού. Είναι ευθύνη της Πολιτείας και ειδικότερα της Πολιτικής Άμυνας να επιστρατεύσουν τα ψηφιακά και άλλα διαθέσιμα μέσα, ώστε ο κάθε πολίτης να γνωρίζει επακριβώς τι να κάνει στην επόμενη επίσκεψη του Εγκέλαδου. Ο οποίος είναι βέβαιο ότι θα επιστρέψει. Επειδή συμπεριφέρεται ακριβώς όπως ο εγκληματίας. Πάντοτε επιστρέφει στον τόπο του εγκλήματος...

ΜΠΟΞΕΡ

Εκπαιδευτικοί στα κάγκελα για την αξιολόγηση

Ειλικρινά, δεν μπορώ να καταλάβω για ποιο λόγο οι οργανώσεις των εκπαιδευτικών έχουν κηρύξει αυτόν τον ανελέητο και θορυβώδη πόλεμο εναντίον του νέου συστήματος αξιολόγησης. Δίνουν την εντύπωση ότι αγωνίζονται υπέρ βωμών και εστιών. Στην πραγματικότητα αγωνίζονται υπέρ διατήρησης ενός συστήματος ισοπεδωτικής αντιμετώπισης ικανών και ανικάνων, αρίστων και μετρίων, εργατικών και τεμπέλων εκπαιδευτικών.

Συμπεριφέρονται ως εάν η αξιολόγηση να είναι προορισμένη να καταστρέψει την Παιδεία. Όμως το υπάρχον απηρχαιωμένο σύστημα είναι απόλυτη ανάγκη να εκσυγχρονισθεί. Και όσοι αρνούνται την αξιολόγηση, στην ουσία αρνούνται την αξιοκρατία στην εκπαίδευση.

Δεν θέλουν, λένε οι εκπαιδευτικοί, να τους αξιολογούν οι Διευθυντές. Μα σε όλες τις υπόλοιπες κρατικές υπηρεσίες, είναι οι Διευθυντές που αξιολογούν τους υφιστάμενους. Οι εκπαιδευτικοί θέλουν, ουσιαστικά, να είναι οι μοναδικοί εργαζόμενοι στη χώρα που η δουλειά τους δεν θα αξιολογείται ποτέ και καθόλου!

Τι φοβούνται, όμως, οι εκπαιδευτικές οργανώσεις και δαιμονοποιούν με τέτοια ένταση το κυβερνητικό νομοσχέδιο, το οποίο κατέθεσε «μια γυναίκα, ολάν, που ήρτεν να μας κάμει την έξυπνην ύστερα που πενήντα γρόνια τζιαι ν' αλλάξει το σύστημαν αξιολόγησης», όπως είπε (το αποδίδω με

δικά μου λόγια, αλλά αυτό περίπου είπε) ο πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, Δημήτρης Ταλιαδωρός;

Την περασμένη Τετάρτη, οι καθηγητές έβαλαν λουκέτο στα σχολεία, από τις 7.30 μέχρι τις 11 το πρωί, αφήνοντας όλους σχεδόν τους μαθητές στο σπίτι ή στις καφετέριες, επειδή η Επιτροπή Παιδείας της Βουλής άρχισε τη συζήτηση του νομοσχεδίου για την αξιολόγηση. Υπό το φως των νέων δεδομένων, είναι εντελώς αχρείαστη, άτοπη και προκλητική οποιαδήποτε στάση εργασίας και των δασκάλων.

Αλήθεια, τι επιδιώκουν οι εκπαιδευτικοί με αυτές τις απεργιακές κινητοποιήσεις; Μήπως το κάνουν ως επίδειξη δύναμης και υπενθύ-

μιση ότι οι εκπαιδευτικοί και οι οικογένειές τους διαθέτουν ψήφο και αλίμονο στα κόμματα που θα ταχθούν υπέρ της αξιολόγησης; Διότι μόνον ως εκβιαστική κίνηση προς τους εκπροσώπους του λαού μπορούν να θεωρηθούν οι απεργίες και οι δυναμικές κινητοποιήσεις έξω από το Κοινοβούλιο.

Και το θέμα δεν είναι μόνον ότι αν δεν εγκριθεί η μεταρρύθμιση θα χάσουμε 60 εκατομμύρια ευρώ πουλάκια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Είναι, κυρίως, το ότι θα χάσουμε κάτι άλλο σημαντικό. Θα χάσουμε την ευκαιρία ν' αποκτήσουμε ένα σπουδαίο εργαλείο που θ' αναβαθμίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης.

ΜΠΟΞΕΡ

«The Voice of Greece» και οι εκλογές

Μουσικό χρώμα, το οποίο, μάλιστα, σχετίζεται με τον γνωστό μουσικό διαγωνισμό «The Voice of Greece», που μεταδίδεται από το «Σίγμα», απέκτησε το ψηφοδέλτιο του ΑΚΕΛ στη Λευκωσία! Μια 36χρονη μουσικός και καθηγήτρια πιάνου, η Αυγή Χατζηπαύλου, η οποία έχει περιληφθεί στο ψηφοδέλτιο της Αριστεράς, έκανε την εμφάνισή της στο «The Voice» με το τραγούδι «Ακρογιαλιές δειλινά» και μάλιστα εντυπωσίασε δύο από τους coaches, τον Μουζουράκη και τον Μάστορα, και τελικά επέλεξε να πάει στην ομάδα του πρώτου. Θα περίμενα, ωστόσο, αντί με το τραγούδι «Ακρογιαλιές δειλινά», να εμφανιζόταν η κ. Χατζηπαύλου με το τραγούδι... «Χαραυγή», για να είναι και πιο κοντά στο κόμμα. Ή με το «Τσε Γκεβάρα», του Θάνου Μικρούτσικου.

Αν δεν κάνω λάθος είναι η πρώτη φορά που έχουμε τραγουδίστρια και μουσικό σε ψηφοδέλτιο κόμματος στις βουλευτικές εκλογές.

Εν πάση περιπτώσει, η συμμετοχή υποψήφιας βουλευτού στον μουσικό διαγωνισμό μου έδωσε μια ιδέα. Σε πολιτικό επίπεδο, θα μπορούσε η επιλογή των υποψηφίων βουλευτών των κομμάτων να πραγματοποιείται με μια ανάλογη διαδικασία με το «The Voice». Δη-

λαδή θα κάθονται οι κομματικοί coaches στις καρέκλες τους, με την πλάτη γυρισμένη στους υποψηφίους, οι οποίοι θα εμφανίζονται στη σκηνή του «Political Voice» και θα αναπτύσσουν τις πολιτικές τους θέσεις, θα αναλύουν το όραμά τους, θα δείχνουν τις ρητορικές τους ικανότητες και γενικά θα προσπαθούν να κάνουν όσο καλύτερη εντύπωση μπορούν στους coaches. Οι οποίοι, βεβαίως, δεν θα έχουν οπτική επαφή με τον κάθε υποψήφιο, και έτσι θα διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα στην κρίση τους, που θα βασίζεται μόνο σε αυτά που θα ακούνε. Αν όλοι οι coaches ή κάποιοι από αυ-

τούς γυρίσουν την καρέκλα τους, αυτό θα σημαίνει ότι ο υποψήφιος περνά στην επόμενη φάση και θα μπορεί να εμφανιστεί, πλέον, ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος, που θα πάρει και την τελική απόφαση αν θα τον περιλάβει στο ψηφοδέλτιο.

Σκεφτείτε το και θα δείτε ότι πρόκειται για μια πρακτική, εφαρμόσιμη και προπαντός δίκαιη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων αντιπροσώπων του λαού. Και ως μη μου πει κανένας, άλλο η Βουλή και άλλο το «The Voice». Και τα δυο ανήκουν στην κατηγορία... του οδού!

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

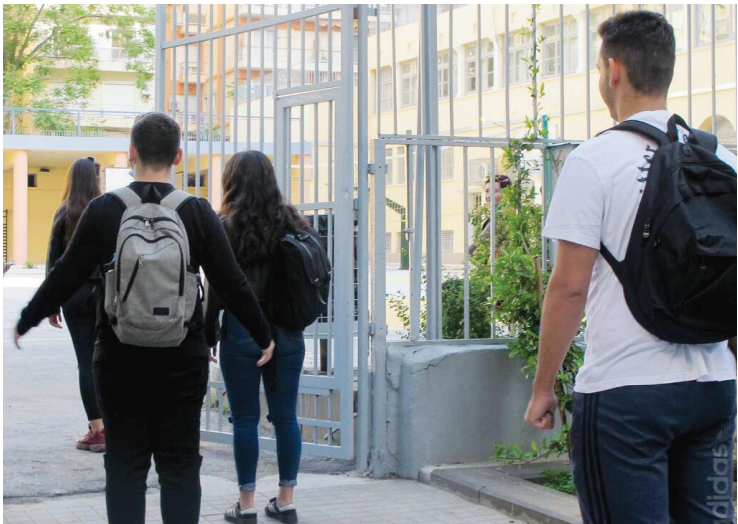
Έτσι ενισχύεται και η... ππαραπαιδεία!

Με αφορμή όλα όσα διαδραματίζονται τις τελευταίες ημέρες γύρω από το θέμα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, δίνεται η ευκαιρία να δούμε συνολικά τα προβλήματα της εκπαίδευσης. Να μη μείνουμε προσκολλημένοι στην αξιολόγηση και να αγνοήσουμε τις άλλες παραμέτρους, η βασικότερη από τις οποίες είναι και οι χαμηλές επιδόσεις των μαθητών μας. Δεν υποστηρίζουμε ότι φταίνει μόνον οι εκπαιδευτικοί γι' αυτήν την εικόνα, αλλά σίγουρα έχουν και αυτοί τις ευθύνες τους.

Δικαίως ή αδικίως, αυτήν την ώρα υπάρχει ένα αρνητικό κλίμα στην κοινωνία απέναντι στους εκπαιδευτικούς, κάτι που πρέπει να προβληματίσει τους ίδιους. Ναι, αρκετά από τα αιτήματά τους είναι δικαιολογημένα, αλλά με τον τρόπο που τα προωθούν, ομηροποιώντας τα παιδιά στις διεκδικήσεις τους, χάνουν το δίκιο τους.

Και δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και μια άλλη σημαντική παράμετρο, εκείνη της παραπαιδείας ως απότοκο των ελλείψεων στο δημόσιο σχολείο.

Το εκπληκτικό είναι ότι δεν καταφεύγουν μόνον οι μαθητές στην παραπαιδεία. Όπως άκουσα σε κάποια συζήτηση σε τηλεοπτικό σταθμό, ακόμα και εκπαιδευτικοί που επιδιώκουν διορισμό και παρακάθονται σε εξετάσεις, καταφεύγουν κι αυτοί σε φροντιστήρια, τα οποία ξεφυτρώνουν σαν τα μανιτάρια.

Είναι όντως πάρα πολλά τα εκατομμύρια που δαπανώνται για την παραπαιδεία. Με βάση αυτό το δεδομένο και ύστερα από γλωσσολογική μελέτη, κατέληξα στο ασφαλές συμπέρασμα ότι η λέξη παραπαιδεία είναι σύνθετη από τις λέξεις... ππαρας και παιδεία, οπότε θα ήταν καλύτερα να γράφεται ως... ππαραπαιδεία.

Η θεραπεία για την αντιμετώπιση της ππαραπαιδείας είναι να υπάρξει αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο δημόσιο σχολείο και εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Αλλά γι' αυτόν τον εκσυγχρονισμό πρέπει να επιδείξουν καλή θέληση και διάθεση για συμβιβασμούς όλοι οι εμπλεκόμενοι.

Και το λέω αυτό επειδή ακούω

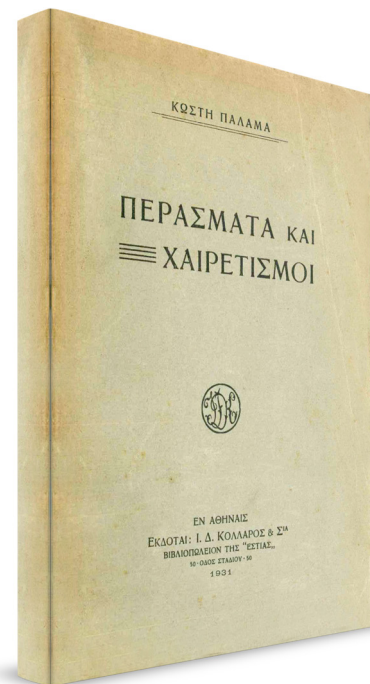
τις εκπαιδευτικές οργανώσεις να απειλούν με πιθανή κλιμάκωση των απεργιακών μέτρων αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους. Αλλά θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί, που διεκδικούν δυναμικά την ικανοποίηση των αιτημάτων τους, να μας πουν τι γίνεται και με τα αιτήματά... των μαθητών να μάθουν γράμματα!

Οι αρχαίοι ημών πρόγονοι έλεγαν «αργία μήτηρ πάσης κακίας». Εγώ θα έλεγα «αργία μήτηρ πάσης κακίας και... απεργία μήτηρ πάσης αμαθείας»!

Πάντως, εάν πράγματι προχωρήσουν σε νέες απεργιακές κινητοποιήσεις οι εκπαιδευτικοί, λυπούμαι αλλά δεν θα αντέξω και θα αναφωνήσω: «Αιδώς... απεργείοι»!

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

ART AERI “ Κωστής Παλαμάς

Ο Κωστής Παλαμάς γεννήθηκε στην Πάτρα στις 13 Ιανουαρίου 1859 και πέθανε στην Αθήνα στις 27 Φεβρουαρίου 1943. Ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, ιστορικός και κριτικός της λογοτεχνίας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, με σημαντική συνεισφορά στην εξέλιξη και ανανέωση της νεοελληνικής ποίησης. Αποτέλεσε κεντρική μορφή της λογοτεχνικής γενιάς του 1880, πρωτοπόρος, μαζί με τον Γεώργιο Δροσίνη.

Η οικογένεια του πατέρα του ήταν οικογένεια λογίων, με αξιόλογη πνευματική δραστηριότητα, και ασχολουμένων με τη θρησκεία. Ο προπάππος του Παναγιώτης Παλαμάς είχε ιδρύσει στο Μεσολόγγι την περίφημη «Παλαμαία Σχολή» και ο παππούς του Ιωάννης είχε διδάξει στην Πατριαρχική Ακαδημία της Κωνσταντινούπολης. Ο θείος του Ανδρέας Παλαμάς υπήρξε πρωτοψάλτης και υμνογράφος, τον οποίο ο Κωστής Παλαμάς αναφέρει στα «Διηγήματά» του.

Όταν ο ποιητής ήταν 6 χρονών έχασε και τους δύο γονείς του σε διάστημα σαράντα ημερών. Στενοί συγγενείς ανέλαβαν τότε τα τρία παιδιά της οικογένειας, τον μικρότερο αδερφό του η αδερφή της μητέρας του και εκείνον και τον μεγαλύτερο αδερφό του ο θείος τους, Δημήτριος Παλαμάς, που κατοικούσε στο Μεσολόγγι και ήταν εκπαιδευτικός. Εκεί έζησε από το 1867 ως το 1875 σε αιδώσφαιρα μάλλον δυσάρεστη και καταθλιπτική.

Μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο εγκαταστάθηκε στην Αθήνα το 1875, όπου γράφτηκε στη Νομική Σχολή. Σύντομα όμως εγκατέλειψε τις

σπουδές του αποφασισμένος να ασχοληθεί με τη λογοτεχνία. Το πρώτο του ποίημα το είχε γράψει σε ηλικία 9 ετών, μιμούμενος τα πρότυπα της εποχής του.

Από το 1875 δημοσίευσε σε εφημερίδες και περιοδικά διάφορα ποιήματα, φιλολογικά άρθρα, κριτικές και χρονογραφήματα. Το 1876 υπέβαλε στον Βουτιναίο ποιητικό διαγωνισμό την ποιητική συλλογή Ερώτων Έπη, σε καθαρεύουσα, με σαφείς τις επιρροές της Α' Αθηναϊκής Σχολής. Η συλλογή απορρίφθηκε με το χαρακτηρισμό «λογωτάτου γραμματικού ψυχρότητα σιχουργικά γυμνάσματα». Η πρώτη του αυτοτελής έκδοση ήταν το 1878 το ποίημα «Μεσολόγγι».

Ο Πάτροκλος Σταύρου στο βιβλίο του «Ο Παλαμάς και η Κύπρος», που κυκλοφόρησε το 1968, παρουσιάζει και αναλύει δέκα ανέκδοτα γράμματα του ποιητή προς Κύπριους ή που να γίνεται αναφορά αποκλειστικά για την Κύπρο, αναδεικνύοντας τη μεγάλη αγάπη του ποιητή για το νησί.

Πέθανε στις 27 Φεβρουαρίου του 1943 έπειτα από σοβαρή ασθένεια, 40 ημέρες μετά τον θάνατο της συζύγου του. Ο γιος του Λεάνδρος, σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κωνσταντίνου Τσάτσου, δεν επιθυμούσε η κηδεία του πατέρα του να πάρει εθνοπατριωτική διάσταση, επειδή φοβόταν πως οι παλικές Αρχές κατοχής θα του στερούσαν το διαβατήριό του. Η κηδεία του έμεινε ιστορική, καθώς μπροστά σε έκπληκτους Γερμανούς κατακτητές, χιλιάδες κόσμου τον συνόδευσαν στην τελευταία του κατοικία, στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών, ψάλλοντας τον Εθνικό Ύμνο. Ήταν υποψήφιος για το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 14 φορές.

Για περισσότερες πληροφορίες απολαύστε στο www.artaeri.com.

Μακαρίου 71, Α/σία.

Ειδικοί σύμβουλοι σε οικογενειακές επιχειρήσεις

Η καίρια σημασία της εξειδίκευσης και ο αντίκτυπος στην Κύπρο

ΡΕΝΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ*
ΑΘΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Οι οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά της κυπριακής οικονομίας. Με πολυετή παρουσία, βαθιές ρίζες στις τοπικές

κοινωνίες και μια επιχειρηματική κουλτούρα που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, στηρίζουν καθοριστικά την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. Ωστόσο, ακριβώς επειδή φέρουν το στοιχείο της οικογένειας, καλούνται να ισορροπήσουν ανάμεσα στις ανάγκες της αγοράς και στις σχέσεις μέσα στην ίδια την οικογένεια. Αυτή η διπλή διάσταση δημιουργεί μοναδικές προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες – και είναι ο λόγος που η συμβολή εξωτερικών και εξειδικευμένων συμβούλων έχει γίνει απαραίτητη περισσότερο από ποτέ.

Σε μια μικρή και ευέλικτη οικονομία όπως η κυπριακή, οι εξωτερικοί σύμβουλοι συχνά

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΦΟΥ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στο ακίνητο που αναφέρεται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 6/Π/3278/2025.

Πωλητής: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED, Γρηγόρη Αυξεντίου 8, 1096 Τρυπιώτης, Λευκωσία.

Αγοραστής: Κανάρης Ιωάννης, Νάξου 19, 8028 Άγιος Θεόδωρος, Πάφος.

Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/35966, Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 45/17/0/530/5, Είδος Ακινήτου: Χωράφι, Εμβαδόν: 2.174 τ.μ., Γεωγραφική Περιοχή: Πάφος, Ακάμας, Πέγεια, Τοποθεσία: «ΚΑΤΣΗΡΗΣ», Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακίν.: 1/4, Ποσό Πώλησης: €37.000,00.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το ακίνητο ενδέχεται να υπόκειται σε ΦΠΑ, ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΦΟΥ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στο ακίνητο που αναφέρεται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 6/Π/3231/2025.

Πωλητής: THEMIS PORTFOLIO MANAGEMENT HOLDING LIMITED, Αρμενίας 60, 2006 Άγιος Δημήτριος, Στρόβολος, Λευκωσία.

Αγοραστής: 1) FANT ANDREA, Ιταλία, 2) KOEBERLE MICHAEL, Ιταλία.

Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/195, Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 0/2-156-390/3/12/7, Είδος Ακινήτου: Χωράφι, Υποϊδιοκτησίες: Φυτεία Εσπεριδοειδών, Εμβαδόν: 3642 τ.μ., Γεωγραφική Περιοχή: Πάφος, Πόλη Χρυσοχούς, Νέα Δήμματα, Τοποθεσία: «ΚΟΛΛΕΚΤΙΒΑ», Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακίν.: 439/1821, Ποσό Πώλησης: €192.500,00.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το ακίνητο ενδέχεται να υπόκειται σε ΦΠΑ, ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Με την παρούσα καλούνται όλα τα μέλη του **Συνδέσμου Αποφοίτων και Φίλων Λαντείου (ΣΑΦΛ)** στην **Τακτική Γενική Συνέλευση**, που θα λάβει χώρα την **Τρίτη 2 Δεκεμβρίου 2025** και ώρα **18.00** στη βιβλιοθήκη του Λαντείου Λυκείου στη Λεμεσό.

Η ημερήσια διάταξη περιλαμβάνει τα ακόλουθα θέματα:

- Λογοδοσία Δ.Σ.
- Ταμειακή Έκθεση
- Εκλογές για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου

www.lanitioalumni.com

αποτελούν τον κρίσιμο παράγοντα που επιτρέπει σε μια οικογενειακή επιχείρηση να εξελιχθεί, να επεκταθεί και να προσαρμοστεί. Η ουδετερότητα και η τεχνική γνώση που φέρνουν μαζί τους ενισχύουν σημαντικά τις αποφάσεις και τις στρατηγικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων που μεγάλωσαν χάρη στη διορατικότητα της ιδρυτικής γενιάς, αλλά πλέον λειτουργούν σε μια εποχή με αυξημένες απαιτήσεις.

Μια βασική ανάγκη αφορά τον στρατηγικό σχεδιασμό. Πολλές κυπριακές οικογενειακές επιχειρήσεις λειτουργούν παραδοσιακά, χωρίς πάντα δομημένα επιχειρηματικά πλάνα. Ένας εξωτερικός σύμβουλος μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου business plan που λαμβάνει υπόψη χρηματοδότηση, marketing, λειτουργίες, εφοδιαστική αλυσίδα και τεχνολογική αναβάθμιση. Αυτό είναι κρίσιμο σε μια περίοδο κατά την οποία οι επιχειρήσεις επιδιώκουν ανάπτυξη μέσω νέων κλάδων ή ξένων αγορών, αλλά χρειάζονται τεchnοκρατική καθοδήγηση για να το κάνουν βιώσιμα. Εννοείται πως, σε κάθε περίπτωση, η έκταση και το βάθος του επιχειρηματικού πλάνου καθορίζονται από τις ιδιόζουσες συνθήκες της κάθε επιχείρησης.

Ειδικότερα, σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που αλλάζει συνεχώς, η τεχνολογική εξέλιξη, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός και η ψηφιακή μετάβαση απαιτούν νέες στρατηγικές. Ένας εξειδικευμένος σύμβουλος μπορεί να αναλύσει τις τάσεις και τους κινδύνους, να προτείνει νέα μοντέλα και να βοηθήσει στην υιοθέτηση καινοτομιών που δεν είναι πάντα ορατές εσωτερικά.

Η άντληση χρηματοδότησης είναι επίσης μια ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία. Οι επιλογές – τραπεζικός δανεισμός, ευρωπαϊκά προγράμματα, κρατικές χορηγίες ή επενδυτικά / εξωτερικά κεφάλαια – απαιτούν εξειδικευμένη κατανόηση. Ο σωστός σύμβουλος μπορεί να εντοπίσει τις καταλληλότερες πηγές, να προετοιμάσει το

απαραίτητο υλικό και να εξηγήσει τις υποχρεώσεις κάθε επιλογής, σε μια περίοδο κατά την οποία η Κύπρος επιδιώκει να ενισχύσει το οικοσύστημα καινοτομίας.

Η σωστή διαχείριση ταμειακών ροών και κεφαλαίου κίνησης αποτελεί εξίσου καθοριστική πρόκληση. Πολλές επιχειρήσεις δυσκολεύονται στην πρόβλεψη ρευστότητας και στην οργάνωση των λειτουργιών με τρόπο που μειώνει το κόστος. Οι σύμβουλοι διαθέτουν εργαλεία που μεταμορφώνουν τη χρηματοοικονομική λειτουργία και ενισχύουν τη σταθερότητα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει και η σωστή διαχείριση φορολογικών υποχρεώσεων – εταιρικών και προσωπικών. Η Κύπρος προσφέρει ανταγωνιστικό φορολογικό καθεστώς, όμως αυτό συνεπάγεται την ανάγκη συνεχούς συμμόρφωσης και παρακολούθησης αλλαγών. Ένας φορολογικός σύμβουλος βοηθά στην αξιοποίηση κινήτρων και στην οργάνωση της συνολικής φορολογικής στρατηγικής, κάτι κρίσιμο όταν η περιουσία της οικογένειας και της επιχείρησης είναι στενά συνδεδεμένες.

Όσον αφορά τη διεθνή επέκταση, πολλοί κυπριακοί οργανισμοί στοχεύουν αγορές στη Μέση Ανατολή, την Ευρώπη και πέραν αυτών. Η κατανόηση διεθνών κανονισμών, φορολογικών υποχρεώσεων και πολιτισμικών διαφορών απαιτεί καθοδήγηση από ειδικούς που μπορούν να διευκολύνουν συνεργασίες, δημιουργία υποκαταστημάτων και προσαρμογή στρατηγικής.

Η τεχνολογία και η κυβερνοασφάλεια αποτελούν πλέον θεμελιώδη στοιχεία. Πολλές κυπριακές επιχειρήσεις χρειάζονται αναβάθμιση συστημάτων ή προστασία από αυξανόμενες κυβερνοαπειλές. Οι εξειδικευμένοι σύμβουλοι βοηθούν στην ενίσχυση της ψηφιακής ασφάλειας και στη δημιουργία υποδομών που βελτιώνουν παραγωγικότητα και προστατεύουν κρίσιμα δεδομένα.

Το θέμα της διαδοχής παραμένει ίσως το πιο ευαίσθητο ζήτημα για τις κυπριακές οικογενειακές επιχειρήσεις. Η έλλειψη σχεδιασμού μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις ή απώλεια αξίας. Εξωτερικοί σύμβουλοι βοηθούν με ουδετερότητα στον καθορισμό διαδόχων και στο χρονοδιάγραμμα και τον τρόπο μετάβασης.

Καθώς η επιχείρηση αλλά και η οικογένεια μεγαλώνουν, η μετάβαση σε πιο επαγγελματικές δομές διοίκησης, διαδικασιών και διακυβέρνησης καθίσταται ολοένα πιο αναγκαία. Οι εν λόγω δομές πρέπει να εσπάζουν στην καινοτομία, στη διαφάνεια, στην ορθή επικοινωνία και πληροφόρηση και στην ορθολογιστική διαχείριση των αυξανόμενων κινδύνων. Οι σύμβουλοι βοηθούν στη δημιουργία εσωτερικών πολιτικών και μηχανισμών ελέγχου (internal audit και risk management), που ενισχύουν την αξιοπιστία και την προστασία της επιχείρησης.

Τέλος, η πώληση ή μερική εκποίηση μιας οικογενειακής επιχείρησης – είτε για στρατηγικούς λόγους είτε λόγω απουσίας διαδόχου – απαιτεί τεχνική και συναισθηματική υποστήριξη. Οι ειδικοί μπορούν να βοηθήσουν στην αποτίμηση, στην εξεύρεση αγοραστή και στη διασφάλιση ότι η οικογένεια λαμβάνει την πραγματική αξία της δουλειάς μιας ζωής.

Σε μια εποχή ραγδαίων αλλαγών, οι κυπριακές οικογενειακές επιχειρήσεις χρειάζονται συμμάχους που προσφέρουν γνώση, αντικειμενικότητα και στρατηγική προοπτική. Η συνεργασία με εξειδικευμένους συμβούλους μπορεί να κάνει τη διαφορά μεταξύ στασιμότητας και της βιωσιμότητας και της ανάπτυξης, διασφαλίζοντας την επιτυχία τους για τις επόμενες γενιές.

*Διοικητικός Σύμβουλος,
Restructuring and Debt Advisory,
Επικεφαλής τομέα Οικογενειακών
Επιχειρήσεων, KPMG Κύπρου
**Senior Manager, Restructuring &
Debt Advisory, KPMG Κύπρου

ΤΑΣΟΣ
ΓΙΑΣΕΜΙΔΗΣ

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί την πιο καθοριστική τεχνολογική τομή της εποχής μας, μια δύναμη που ήδη μεταμορφώνει την παγκόσμια οικονομία, τις επιχειρήσεις, την εργασία και τις κοινωνικές δομές. Μέσα σε λίγα μόλις χρόνια από την εμφάνιση των προηγμένων συστημάτων παραγωγικής ΤΝ, οι δυνατότητες της τεχνολογίας αυτής έχουν επεκταθεί με ρυθμούς που ξεπερνούν κάθε προηγούμενη καινοτομία. Ωστόσο, όσο γρήγορα αυξάνονται οι προσδοκίες, άλλο τόσο εντείνονται και τα ερωτήματα για το κατά πόσον ο κλάδος μπορεί ν' αντέξει τη δική του ταχύτητα ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, οι προσδοκίες για νέες μορφές παραγωγικότητας και πλούτου συνυπάρχουν με τον φόβο ότι η ΤΝ μπορεί να προκαλέσει οικονομικές φούσκες, κοινωνικές εντάσεις και συγκέντρωση ισχύος χωρίς ιστορικό προηγούμενο.

Το επιχειρηματικό οικοσύστημα που αναπτύχθηκε γύρω από την ΤΝ παρουσιάζει μια δομή που θυμίζει τις προηγούμενες εποχές, όπου κυριαρχούσε η λογική του «ο νικητής τα παίρνει όλα». Όπως συνέβη στις δεκαετίες του '90 και του 2000 με τα λειτουργικά συστήματα, τις διαδικτυακές αναζητήσεις και τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, έτσι και η ΤΝ δημιούργησε έναν νέο χώρο ανταγωνισμού, όπου λίγοι παίκτες διεκδικούσαν την κορυφή. Τα πρώτα χρόνια της εξάπλωσης των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων, η OpenAI βρέθηκε στο επίκεντρο αυτής της συγκέντρωσης ισχύος. Το ChatGPT έγινε σημείο αναφοράς σε κάθε συζήτηση για την ΤΝ, με εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους να το χρησιμοποιούν κάθε εβδομάδα και επιχειρήσεις κάθε είδους να σπεύδουν να το ενσωματώσουν στις λειτουργίες τους.

Ωστόσο, αυτή η κυριαρχία άρχισε να αμφισβητείται. Η OpenAI αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια μια σημαντική απόκλιση ανάμεσα στη φήμη και την οικονομική της κατάσταση. Οι ζημιές της έχουν αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να προκαλούν ανησυχίες για το μοντέλο ανάπτυξης που έχει επιλέξει, την ώρα που οι επενδύσεις της σε υποδομές υπολογιστικής ισχύος φτάνουν πλέον σε δυσθεώρητα επίπεδα. Η απόφαση της εταιρείας να δεσμευτεί σε μακροχρόνιες συμφωνίες δαπανών που συνολικά ξεπερνούν το 1 τρισεκατομμύριο δολάρια προκάλεσε έντονο προβληματισμό στις αγορές, καθώς το κενό μεταξύ προσδοκώμενων εσόδων και πραγματικής κερδοφορίας διευρύνεται. Ακόμη και ο ισχυρισμός ότι η εταιρεία μπορεί να χρειαστεί κρατική στήριξη στο μέλλον αντιμετωπίστηκε με δυσπι-

στιά, σε αντίθεση με τις τράπεζες του 2008, όπου η συστημικότητα δικαιολογούσε ανάλογες παρεμβάσεις.

Την ίδια στιγμή, το ιαπίο απέκτησε νέους ισχυρούς παίκτες. Η Microsoft και η Nvidia, δύο από τους πιο στρατηγικούς συμμάχους της OpenAI, έστρεψαν πρόσφατα σημαντικό μέρος του ενδιαφέροντός τους προς την Anthropic, έναν από τους ταχύτερα ανερχόμενους ανταγωνιστές στην παραγωγική ΤΝ. Η συμφωνία των δύο εταιρειών να επενδύσουν δεκάδες δισεκατομμύρια στην Anthropic, και να την ενισχύσουν τεχνολογικά μέσω πρόσβασης σε προηγμένα chips και cloud υποδομές, ανέδειξε μια μετατόπιση που πριν από λίγο καιρό θα φαινόταν αδιανόητη. Οι αγορές, αντί να ενθουσιαστούν όπως παλιότερα με ανάλογες συνεργασίες, αντέδρασαν με επιφυλακτικότητα, δείχνοντας ότι ο κλάδος έχει μπει σε φάση αμφισβήτησης των υπερβολικών αποτιμήσεων.

Παράλληλα, η Google προχώρησε σε αντεπίθεση. Η παρουσίαση του Gemini 3 σηματοδότησε τη διάθεση της εταιρείας να διεκδικήσει εκ νέου την πρωτοκαθεδρία στην ΤΝ, ενσωματώνοντας το μοντέλο της σε υπηρεσίες όπως η αναζήτηση, η παραγωγικότητα και ο προγραμματισμός. Με εκατοντάδες εκατομμύρια ενεργούς χρήστες και μείωση κόστους χάρη στην εκπαίδευση των μοντέλων της σε δικά της εξειδικευμένα chips, η Google εμφανίζεται έτοιμη να πάρει ξανά τη θέση που κάποτε θεωρούσε αυτονόητη. Οι αγορές ανταποκρίθηκαν θετικά, οδηγώντας τη μετοχή της Alphabet σε ιστορικά υψηλά.

Μέσα σε αυτό το περίπλοκο περιβάλλον, η Nvidia παραμένει ο «κατασκευαστής της εποχής»: η

εκρηκτική ζήτηση για τα προηγμένα chips της όχι μόνο συγκράτησε τους φόβους για ύφεση στον κλάδο, αλλά και ενίσχυσε την εντύπωση ότι η τεχνητή νοημοσύνη βρίσκεται ακόμη στην αρχή ενός τεράστιου κύκλου ανάπτυξης. Ωστόσο, αρκετοί αναλυτές προειδοποιούν ότι πίσω από τη φαινομενική ευφορία μπορεί να κρύβονται κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία. Καθώς οι μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας στηρίζουν μεγάλο μέρος της κεφαλαιοποίησής τους στις μελλοντικές αποδόσεις της ΤΝ, μια περίοδος απογοητευτικών αποτελεσμάτων θα μπορούσε να πυροδοτήσει έντονες πωτικές πιέσεις στα χρηματιστήρια. Πάντως η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων

επόμενα χρόνια (πολλές εταιρείες τεχνολογίας με σημαντική ιστορία συνεχίζουν να καταγράφουν υψηλές κεφαλαιοποιήσεις).

Παρά τους κινδύνους των αγορών, οι πραγματικές οικονομικές επιπτώσεις της ΤΝ είναι μάλλον πιο πολυεπίπεδες. Βραχυπρόθεσμα, η τεχνολογία έχει αυξήσει την παραγωγικότητα σε πλήθος κλάδων: οι επιχειρήσεις αξιοποιούν αλγορίθμους για να μειώσουν κόστη, να αυτοματοποιήσουν διαδικασίες και να βελτιώσουν τη λήψη αποφάσεων. Η αγορά εργασίας επίσης μεταβάλλεται: εργασίες επαναλαμβανόμενες και διοικητικού τύπου αυτοματοποιούνται, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούνται νέες ειδικότητες σε τομείς όπως η ανάλυση δεδομένων

ξη αυτή δεν θα είναι ισορροπη. Οι μεγάλες εταιρείες που διαθέτουν πρόσβαση σε δεδομένα, υπολογιστική ισχύ και κεφάλαιο πιθανότατα θα ενισχύσουν περαιτέρω την κυριαρχία τους. Αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε ένα νέο είδος τεχνολογικού ολιγοπωλίου, με σημαντικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, στην καινοτομία και στη διανομή του οικονομικού οφέλους.

Μακροπρόθεσμα, οι επιπτώσεις της ΤΝ μπορεί να είναι ακόμη πιο βαθιές. Εφόσον αναπτυχθούν συστήματα γενικής Τεχνητής Νοημοσύνης (AGI), οι μηχανές θα μπορούν να επιτελούν γνωστικές και δημιουργικές λειτουργίες που μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν αποκλειστικά ανθρώπινες. Αυτή η εξέλιξη θα μπορούσε να οδηγήσει σε δραστική μείωση των ωρών εργασίας, σε νέα οικονομικά μοντέλα βασισμένα στο άυλο κεφάλαιο και σε καθεστώς όπου η παραγωγή δεν θ' αποτελεί πλέον το κύριο πρόβλημα των κοινωνιών. Αντίθετα, το απαιτητικό ζήτημα θα είναι η δίκαιη κατανομή του πλούτου, μέσω πολιτικών όπως το καθολικό βασικό εισόδημα ή τα «ψηφιακά μερίσματα» από την αξιοποίηση των δεδομένων.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί πράγματι ν' αποτελέσει το κλειδί για μια εποχή αφθονίας, αλλά μπορεί εξίσου εύκολα να γίνει μοχλός συγκέντρωσης ισχύος και κοινωνικής αποσταθεροποίησης. Το μέλλον της θα εξαρτηθεί τελικά από τις αποφάσεις που θα ληφθούν στα επόμενα χρόνια: τις επιλογές των κυβερνήσεων, τη στάση των κοινωνιών απέναντι στην τεχνολογία και το κατά πόσον οι άνθρωποι θα μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν την ΤΝ για ευρύτερη κοινωνική πρόοδο.

Οι προοπτικές και οι κίνδυνοι της Τεχνητής Νοημοσύνης

Μπορεί ο κλάδος ν' αντέξει τη δική του ταχύτητα ανάπτυξης;

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί πράγματι ν' αποτελέσει το κλειδί για μια εποχή αφθονίας, αλλά μπορεί εξίσου εύκολα να γίνει μοχλός συγκέντρωσης ισχύος και κοινωνικής αποσταθεροποίησης

της την εβδομάδα που μας πέρασε οδήγησε σε νέα άνοδο τη μετοχή.

Σήμερα, οι 20 μεγαλύτερες εταιρείες του δείκτη S&P 500 αντιπροσωπεύουν πάνω από το μισό της συνολικής του αξίας: πολλές από αυτές στηρίζουν τις επενδυτικές τους αφηγήσεις στην ΤΝ. Αυτό σημαίνει ότι πιθανή ανατροπή των προσδοκιών μπορεί να προκαλέσει σημαντικό συστημικό κίνδυνο. Υπάρχουν τοποθετήσεις ότι οι κεφαλαιοποιήσεις αυτών των εταιρειών δεν στηρίζονται σε θεσμικά οικονομικά στοιχεία, αλλά αυτό μένει ν' αποδειχτεί τα

και η κυβερνοασφάλεια. Αυτές οι αλλαγές, ωστόσο, δεν κατανέμονται ομοιόμορφα. Οι εργαζόμενοι με υψηλή κατάρτιση έχουν πλεονέκτημα, ενώ όσοι απασχολούνται σε ρόλους μεσαίων δεξιοτήτων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη αβεβαιότητα.

Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, η ΤΝ τείνει να λειτουργήσει ως «γενική τεχνολογία», δηλαδή ως θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχθούν σχεδόν όλοι οι τομείς της παραγωγής. Διεθνείς Οργανισμοί εκτιμούν ότι μέχρι το 2035 η συμβολή της στο παγκόσμιο ΑΕΠ μπορεί να ξεπεράσει το 7-10%. Όμως, η ανάπτυ-

Το κοινωνικό και οικονομικό στοίχημα για την επάρκεια των συντάξεων

Τι φέρνει η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση και ποιες κατευθύνσεις προτείνουν οικονομολόγοι και κοινωνικοί εταίροι

ΜΑΡΙΑ
ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ
karaiskou@
sigmatv.com

Η επάρκεια των συντάξεων, η ενίσχυση του δεύτερου ασφαλιστικού πυλώνα (Ταμεία Προνοίας), η αποπληρωμή του δανεισμού της Κυβέρνησης στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) και ο εκουγχρονισμός της επενδυτικής του πολιτικής αποτελούν τις βασικές επιδιώξεις της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης, σύμφωνα με τον Υπουργό Εργασίας, Γιάννη Παναγιώτου. Με τις συναντήσεις της αρμόδιας Επιτροπής να βρίσκονται σε εξέλιξη για την ετοιμασία του πλαισίου, και τον Υπουργό να θέτει ως στόχο την ψήφιση των νομοσχεδίων πριν από τις ερχόμενες βουλευτικές εκλογές, οικονομολόγοι και κοινωνικοί εταίροι αναλύουν στην εφημερίδα «Σημερινή» τις κατευθυντήριες γραμμές που θα πρέπει να χαρακτηρίζουν τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση για ένα μέλλον που θα εξασφαλίζει ασφάλεια για όλους.

Ο καθηγητής Χρηματοοικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου, Ανδρέας Μιλιδώνης, θέτει ως προτεραιότητα την ίδρυση Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής για συντάξεις και ασφαλιστικά προϊόντα, τονίζοντας ότι ένας τέτοιος θεσμός θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών και την κουλτούρα αποταμίευσης. Για την ανάγκη για επενδυτική πολιτική του ΤΚΑ με υψηλότερες αποδόσεις, που θα επιφέρουν και υψηλότερες συντάξεις, κάνει λόγο ο

οικονομολόγος Γιάννης Τελώνης, για να προσθέσει ότι υπάρχουν καλά παραδείγματα άλλων χωρών, κυρίως στη Βόρεια Ευρώπη.

Ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ, Μιχάλης Αντωνίου, επισημαίνει την ανάγκη η μεταρρύθμιση να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του συστήματος χωρίς αύξηση εισφορών, καθώς και την ανάγκη δημιουργίας αποθεματικού στο ΤΚΑ που να διέπεται με κανόνες σώφρονος διαχείρισης. Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματέα της ΠΕΟ, Σωτηρούλα Χαραλάμπους, η μεταρρύθμιση θα πρέπει να επιλύει περαιτέρω ζητήματα όπως το χάσμα συντάξεων ανδρών και γυναικών και το πέναλτι 12%.

«Κλειδί» η δημιουργία Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής

Την ανάγκη για εκουγχρονισμό στην εποπτεία του συνταξιοδοτι-

η βιωσιμότητα του συστήματος, ανέδειξε ο καθηγητής Χρηματοοικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου, Ανδρέας Μιλιδώνης, στη «Σ».

χής για Συντάξεις και ασφαλιστικά προϊόντα. Η ανεξαρτησία αυτού του θεσμού είναι το κλειδί. Θα ενισχύσει τη θεσμική εμπιστοσύνη και την κουλτούρα αποταμίευσης», ανέφερε συγκεκριμένα.

Οι βασικοί στόχοι της εποπτείας των ασφαλιστικών συνταξιοδοτικών προϊόντων, σύμφωνα με τον κ. Μιλιδώνη, έχουν να κάνουν με:

- Την προστασία των ασφαλισμένων και των δικαιούχων συντάξεων.

- Την παρακολούθηση της φερεγγυότητας των ασφαλιστών και της χρηματοδότησης των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων.

- Τη διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

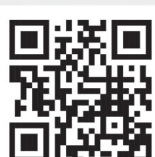
Α. Μιλιδώνης: «Η πιο σημαντική μεταρρύθμιση που μπορεί να γίνει είναι η δημιουργία Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής για Συντάξεις και ασφαλιστικά προϊόντα»

κού συστήματος στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης, ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών, η προστασία των συνταξιούχων και

«Η πιο σημαντική μεταρρύθμιση που μπορεί να γίνει για το συνταξιοδοτικό είναι η δημιουργία της Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρ-

We accelerate what's possible
so you can
turn vision into value

pwc

- Την προώθηση της δικαιοσύνης και της διαφάνειας.

Στην Κύπρο, οι ασφαλιστικές εταιρείες και τα Ταμεία Προνοίας εποπτεύονται από τον Έφορο Ασφαλιστικών Εταιρειών και τον Έφορο Ταμείων Προνοίας / Συντάξεων που υπάγονται στα Υπουργεία Οικονομικών και Εργασίας αντίστοιχα. Συνεπώς, ο Ανδρέας Μιλιδώνης υπογραμμίζει πως το κριτήριο της ανεξαρτησίας δεν ικανοποιείται αφού τα δύο Υπουργεία έχουν πολιτικούς προϊσταμένους.

Ο καθηγητής Ανδρέας Μιλιδώνης, ως ιδανική λύση, προτείνει τη δημιουργία Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής, που θα καλύπτει τόσο τον ασφαλιστικό τομέα όσο και τον τομέα των επαγγελματικών συντάξεων (Ταμεία Προνοίας), η οποία θα λειτουργεί καθαρά με τεχνοκρατικά κριτήρια, κάτω από την ομπρέλα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόσθεσε ότι, σε περίπτωση που δεν θα δημιουργηθεί μια νέα Ανεξάρτητη Εποπτική Αρχή, όπως προνοούσε το νομοσχέδιο που είχε υποβληθεί στη Βουλή πριν από μερικά χρόνια, τότε η δεύτερη καλύτερη λύση θα ήταν ίσως η κοινή εποπτεία για τον ασφαλιστικό τομέα όσο και τον τομέα των επαγγελματικών συντάξεων (Ταμεία Προνοίας), να μεταφερθεί κάτω από την Κεντρική Τράπεζα (ΚΤ) για τους εξής λόγους:

- Η αξιοπιστία της Κεντρικής Τράπεζας μεταξύ των πολιτών της Κύπρου βρίσκεται σε ιστορικά ψηλά επίπεδα και έχει τη μεγαλύτερη διαφορά από αυτήν της Κεντρικής Κυβέρνησης, δηλαδή και των Υπουργείων (2013-2025) με βάση τα στοιχεία του Trust Index της Stockwatch.

- Τίθεται θέμα Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας αφού τα υφιστάμενα περιουσιακά στοιχεία των Συνταξιοδοτικών Ταμείων (2ος πυλώνας) ανέρχονται στο 13% του ΑΕΠ (4,26 δισ. ευρώ).

- Υπάρχει ήδη σημαντική τεχνογνωσία και υποδομή που μπορεί ν' αξιοποιηθεί (οικονομίες κλίμακας).

- Μέρος του Ευρωσυστήματος: τεχνογνωσία σε τομείς όπως η καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

- Η επερχόμενη Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων εκθέτει καταναλωτές σε επενδυτικό κίνδυνο μέσω των ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών προϊόντων τους.

- Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ηγείται της Κυπριακής Επιτροπής Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού και Παιδείας και η χρηματοοικονομική παιδεία συνδέεται άμεσα με την αποταμιευτική κουλτούρα και τη συνταξιοδοτική επάρκεια.

Γ. Τελώνης: Ανάγκη για ενθάρρυνση της προσωπικής αποταμίευσης

Ως προτεραιότητες της μεταρρύθμισης, ο οικονομολόγος Γιάννης Τελώνης προτάσσει τη βιωσιμότητα του ΤΚΑ και την επενδυτική του πολιτική.

«Όσο αφορά την επενδυτική πολιτική, υπάρχουν διεθνή πρότυπα και καλά παραδείγματα άλλων

χωρών, τόσο στην Αμερική όσο και στην Ευρώπη, ειδικότερα στις Σκανδιναβικές χώρες. Θα πρέπει μέσω της επενδυτικής πολιτικής να ψηλώσουμε τις αποδόσεις, οι οποίες θα φέρουν υψηλότερες συντάξεις», ανέφερε ο κ. Τελώνης στη «Σ».

Καθώς οι συντάξεις από το ΤΚΑ δεν είναι επαρκείς, ο Γιάννης Τελώνης θεωρεί ότι η μεταρρύθμιση θα πρέπει να περιλαμβάνει πρόνοιες που να ενθαρρύνουν την προσωπική αποταμίευση για σύνταξη.

«Δηλαδή, τα χρήματα τα οποία

Μ. Αντωνίου: «Πιεσμένες οι συναφείς με την απασχόληση εισφορές»

ο πολίτης θα μαζεύει, για να συμπληρώνουν τη βασική σύνταξη του Ταμείου. Όσο πιο νωρίς ξεκινήσει κάποιος να αποταμιεύει για τη σύνταξη του, τόσο το καλύτερο», διευκρίνισε.

Μ. Αντωνίου: Απαραίτητη η ισορροπία

Σύμφωνα με τον γενικό διευθυντή της ΟΕΒ, Μιχάλη Αντωνίου, λόγω των δημογραφικών αλλαγών, η βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι εξαιρετικής σημασίας όχι μόνο για την ποιότητα ζωής των ατόμων που βρίσκονται σε συντάξιμη ηλικία, αλλά και για την ευρωστία της οικονομίας.

«Οι συνταξιούχοι σταδιακά μετατρέπονται στο 1/3 του συνόλου του πληθυσμού σ' όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Οπότε, είναι πάρα πολύ σημαντικό η καταναλωτική τους ικανότητα να είναι αξιοπρεπής καθώς και τα επίπεδα διαβίωσής τους. Αυτό χρειάζεται προγραμ-

ματισμό, ενίσχυση του πρώτου πυλώνα, δηλαδή του εθνικού συστήματος συνταξιοδοτικών παροχών, καθώς και ενίσχυση του 2ου και 3ου πυλώνα», ανέφερε ο κ. Αντωνίου στη «Σ».

Υψίστης σημασίας, κατά τον κ. Αντωνίου, είναι να βρεθεί η ισορροπία που δεν θα οδηγήσει σε αύξηση των εισφορών.

«Είναι αρκετά πιεσμένες οι συναφείς με την απασχόληση εισφορές και για τους εργαζόμενους και για τις επιχειρήσεις. Οπότε θα πρέπει να δούμε μια βελτίωση των συνταξιοδοτικών ωφελημάτων κυρίως με τη διαχείριση και τη συντάξιμη ηλικίας. Θα πρέπει να δούμε πού καθορίζουμε τη συντάξιμη ηλικία, πού τις εισφορές και πού το ύψος των συντάξεων», εξήγησε.

Την ίδια ώρα, υπέδειξε πως θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πραγματικό αποθεματικό στο ΤΚΑ, με κανόνες σώφρονος διαχείρισης και που ν' αποδίδει λίγο υψηλότερα.

«Αυτό είναι μία σταδιακή διαδικασία, που χρειάζεται μελέτη», κατέληξε ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ, Μιχάλης Αντωνίου.

Σ. Χαράλαμπος: Ο κάθε πολίτης να εξασφαλίζει αξιοπρεπή σύνταξη

Κατευθυντήρια γραμμή του συνταξιοδοτικού, κατά τη Γενική Γραμματέα της ΠΕΟ, Σωτηρούλα Χαράλαμπος, θα πρέπει να είναι η διατήρηση του ΤΚΑ ως βασικού πυλώνα, μέσα από το οποίο ο κάθε πολίτης να εξασφαλίζει αξιοπρεπή σύνταξη, που να μην τον κατατάσσει στους φτωχούς.

«Ταυτόχρονα θα πρέπει να επεκταθεί ο θεσμός των Ταμείων Προνοίας για να καλύψει όλους τους εργαζόμενους. Αυτό το ζήτημα είναι συυφασμένο και με τη συζήτηση για μέτρα, μέσα από τα οποία θα αυξηθεί ο αριθμός των εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές

συμβάσεις», δήλωσε στη «Σ».

Ανέφερε ότι μια παράμετρος που την έχει αναδείξει ο Υπουργός και βρίσκει σύμφωνη την ΠΕΟ, είναι η ανάγκη να επιλυθεί το πρόβλημα με το χάσμα των συντάξεων μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η κ. Χαράλαμπος επισήμανε ότι θα πρέπει επίσης ν' αποκατασταθεί η άνιση μεταχείριση όσον αφορά τους άνδρες δικαιούχους σύνταξης χηρείας.

Συν τοις άλλοις, μέσω της μεταρρύθμισης, όπως είπε, θα πρέπει να επιλυθούν ζητήματα που

Σ. Χαράλαμπος: «Να επεκταθεί ο θεσμός των Ταμείων Προνοίας»

εκκρεμούν, όπως είναι το πέναλτι 12% στην πρόωρη αφυπηρέτηση.

«Η θέση μας είναι πολύ συγκεκριμένη. Με βάση τα χρόνια εισφορών που έχει ο καθένας στο σύστημα, το 12% θα πρέπει να μειώνεται, μέχρι και τον μηδενισμό», διευκρίνισε.

Την ίδια ώρα, ανέφερε ότι το συνταξιοδοτικό σύστημα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ομάδες εργαζομένων που αφυπηρείονται στα 63 τους χρόνια επειδή οι συνθήκες εργασίας τους είναι δύσκολες.

«Απαραίτητη είναι και η δημιουργία πλαισίου για επίλυση του ζητήματος του χρέους του κράτους προς το ΤΚΑ. Η πρόταση της ΠΕΟ αφορά στο να επανεκκινήσει το πρόγραμμα ετήσιας καταβολής δόσης και να σταματήσει ο δανεισμός. Όταν δημιουργηθεί πραγματικό αποθεματικό και υπό την προϋπόθεση ύπαρξης ρυθμιστικού πλαισίου, το Ταμείο θα μπορεί να αναπτύξει επενδυτική πολιτική

χαμηλού ρίσκου με κοινωνικό χαρακτήρα. Ενδεικτικά, θα μπορούσε να επενδύει σε ανεγέρσεις κτηρίων που θα ενοικιάζονται στο κράτος ή σε έργα κοινωνικής στέγης μέσω σύμπραξης του κράτους με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με αυτήν τη διαδικασία να προσφέρει κοινωνική στέγη και ταυτόχρονα να έχει και έσοδα», τόνισε η κ. Χαράλαμπος.

Πώς οι χαμηλοί μισθοί ανοίγουν μελλοντική δημοσιονομική «τρύπα»

Η ενίσχυση της επάρκειας των μισθών, όπως ανέφερε ο Υπουργός Εργασίας Γιάννης Παναγιώτου στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής

Γ. Τελώνης: «Χαμηλοί μισθοί επιφέρουν χαμηλές συντάξεις, και αυτό κτυπά στην πολιτική του κράτους»

κατά την εξέταση του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας (17/11), είναι συνυφασμένη με την ενίσχυση της επάρκειας των συντάξεων. «Οι χαμηλοί μισθοί, που για ορισμένες εταιρείες και Οργανισμούς είναι ελκυστικοί για σκοπούς κερδοφορίας, έχουν αλυσιδωτές επιπτώσεις», είπε, ανάμεσα σε άλλα.

Ο οικονομολόγος Γιάννης Τελώνης, μιλώντας στη «Σ», εξήγησε πως οι χαμηλοί μισθοί επιφέρουν χαμηλές συντάξεις, και αυτό «κτυπά» στην πολιτική του κράτους.

«Όταν έχεις χαμηλούς μισθούς, τότε έχεις χαμηλές συντάξεις. Σημαίνει ότι αυτό το άτομο που θα πάρει ελάχιστη σύνταξη, θα χρειαστεί κοινωνική στήριξη. Αν αυξηθούν οι μισθοί θα κλείσουμε μια δημοσιονομική τρύπα του μελλοντος», ανέφερε ο κ. Τελώνης.

Γ. Παναγιώτου: Το χρονοδιάγραμμα και οι στόχοι

Ο Υπουργός Εργασίας Γιάννης Παναγιώτου ανέφερε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών (17/11) πως ο στόχος είναι να κατατεθούν τα νομοσχέδια της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης στη Βουλή εντός του 2025, να ψηφιστούν πριν από τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές και η μεταρρύθμιση να εφαρμοστεί το 2027.

Ιδιαίτερη έμφαση, σύμφωνα με τον Υπουργό, δίνεται στην αύξηση των χαμηλών συνταξιοδοτικών αμοιβών, στη διασφάλιση αξιοπρεπών συντάξεων και στην ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα. Παράλληλα, έμφαση δίνεται στον εκσυγχρονισμό της επενδυτικής πολιτικής του ΤΚΑ, με επενδύσεις εκτός Δημοσίου. Ο κ. Παναγιώτου ανέφερε ότι μέσω της μεταρρύθμισης θα ξεκινήσει η αποπληρωμή του εσωτερικού δανεισμού της Κυβέρνησης στο ΤΚΑ, με στόχο τη δημιουργία αποθεματικού και θωράκισης της βιωσιμότητάς του.

Τελεσίγραφο Τραμπ: Τραγικά διλήμματα για Ζελένσκι και Ε.Ε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΩΡΓΑΛΛΗΣ

Ο Ντόναλντ Τραμπ έβαλε επισημως το Κίεβο μπροστά σε ένα σκληρό δίλημμα, δίνοντας στον Βολοντίμιρ Ζελένσκι προθεσμία μέχρι τις 27 Νοεμβρίου για ν' απαντήσει στο αμερικανικό ειρηνευτικό σχέδιο 28 σημείων για τον τερματισμό του πολέμου στην Ουκρανία.

Το σχέδιο, που διαμορφώθηκε σε κλειστά δωμάτια μεταξύ Ουάσιγκτον και Μόσχας, προβλέπει βαθιές παραχωρήσεις από την ουκρανική πλευρά – από την οριστική απώλεια εδαφών έως τον δραστικό περιορισμό των στρατιωτικών δυνατοτήτων και την εγκατάλειψη της προοπτικής ένταξης στο ΝΑΤΟ. Την ίδια ώρα, ένα κύμα σκανδάλων και καταγγελιών διαφθοράς αποδυναμώνει πολιτικά το καθεστώς Ζελένσκι, μειώνοντας τα περιθώρια ελιγμών του στο εσωτερικό. Οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αιφνιδιασθηκαν, καθώς ενημερώθηκαν εκ των υστέρων για ένα σχέδιο που ανατρέπει συνολικά την αρχιτεκτονική ασφάλειας στην ήπειρο και επαναφέρει λογικές «μεγάλων συνεννοήσεων» ερήμην τους. Μετά το πρώτο σοκ, Παρίσι, Βερολίνο, Λονδίνο και Βρυξέλλες εξετάζουν πλέον δική τους αντιπρόταση, επιχειρώντας να επανακτίσουν ρόλο συνομιλητή και εγγυητή σε μια κρίση που καθορίζει το μέλλον της Ευρώπης.

Τα 28 σημεία του τελεσιγράφου

Το αμερικανικό σχέδιο 28 σημείων συνιστά στην ουσία έναν συνολικό «ανασχεδιασμό» του ουκρανικού κράτους και της θέσης του στον γεωπολιτικό χάρτη. Προβλέπει παύση των εχθροπραξιών με βάση τις υφιστάμενες γραμμές αντιπαράθεσης, αναγνώριση από το Κίεβο της ρωσικής κυριαρχίας σε κατεχόμενα εδάφη, θεσμική δέσμευση ότι η Ουκρανία δεν θα ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, αλλά και δραστικό περιορισμό του μεγέθους και των δυνατοτήτων των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων. Ως «αντάλλαγμα» προσφέρονται εγγυήσεις ασφαλείας τύπου ΝΑΤΟ από τις ΗΠΑ και ευρωπαϊκές χώρες,

πακέτα ανοικοδόμησης που θα χρηματοδοτηθούν εν μέρει από παγωμένα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία, καθώς και οδικός χάρτης για πολιτική σταθεροποίηση και εκλογές σε αυστηρό χρονοδιάγραμμα. Για τους επικριτές του, το κείμενο ισοδυναμεί με «ελεγχόμενη συνθηκολόγηση» του Κιέβου· για τον Λευκό Οίκο, είναι η μόνη ρεαλιστική διεξόδος από έναν πόλεμο φθοράς χωρίς ορατό τέλος.

Η κυβέρνηση Ζελένσκι υπό ασφυκτική πίεση

Οι πιέσεις προς τον Ζελένσκι ν' απομακρύνει τον πολυετή επικεφαλής της προεδρικής του διοίκησης, Αντρί Γιερμάκ, που πολλοί θεωρούν de facto αντιπρόεδρο της χώρας, αυξάνονται.

Ούτε ο Ζελένσκι ούτε ο Γιερμάκ κατηγορούνται από τους ανακριτές για οποιαδήποτε εμπλοκή. Παρ' όλα αυτά, πολιτικοί αντίπαλοι αλλά και κυβερνητικοί σύμμαχοι, ανήσυχτοι για τη συνοχή του κυβερνητικού συνασπισμού, υποστηρίζουν ότι απαιτείται λογοδοσία σε ανώτατο επίπεδο για ν' αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών.

Η θητεία του Ζελένσκι έληξε τυπικά τον Μάιο του 2024, ωστόσο συνεχίζει να κυβερνά χωρίς εκλογές, υποστηρίζοντας ότι δεν μπορούν να διεξαχθούν όσο η Ρωσία κατέχει το ένα πέμπτο της χώρας. Οι επικριτές του τονίζουν ότι η ενίσχυση της αξιοπιστίας της κυβέρνησης είναι κρίσιμη και για τη διατήρηση της Δυτικής υποστήριξης, που παραμένει ζωτικής

σημασίας τόσο για τη διεξαγωγή του πολέμου όσο και για οποιαδήποτε μελλοντική διαδικασία ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων.

Η Αναστασία Ραντίνα, επικεφαλής της κοινοβουλευτικής επιτροπής κατά της διαφθοράς, προειδοποίησε ότι είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς πως ένα τόσο εκτεταμένο σχέδιο μίζων λειτουργούσε χωρίς πολιτική κάλυψη. Κατηγόρησε τον Ζελένσκι ότι με τη στάση του απέναντι στον Γιερμάκ «προκαλεί ακόμη

και υπαινικτική γλώσσα. Σε ορισμένες συνομιλίες αναφέρεται ένας πανίσχυρος παράγοντας με την κωδική ονομασία «Αλί Μπαμπά», του οποίου η ταυτότητα παραμένει άγνωστη.

Το σκάνδαλο ξέσπασε την ώρα που ρωσικοί βομβαρδισμοί είχαν αφήσει εκατομμύρια Ουκρανούς χωρίς ρεύμα, γεγονός που ενέτεινε την οργή. Νωρίτερα φέτος, ο Ζελένσκι είχε δεχθεί επικρίσεις για τις προσπάθειές του να περιορίσει τις αρμοδιότητες των ιδίων των ερευνητών που τώρα διεξάγουν την έρευνα.

Ποιος είναι ο Γιερμάκ

Οι πολιτικοί του αντίπαλοι θεωρούν αδιανόητο ένα τόσο μεγάλο κύκλωμα διαφθοράς να λειτουργούσε χωρίς γνώση του Γιερμάκ, ο οποίος τα τελευταία έξι χρόνια αποτελεί τον πιο ισχυρό σύμβουλο του Προέδρου, αν και δεν έχουν παρουσιάσει κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

Ο Γιερμάκ γνώρισε τον Ζελένσκι πριν από περισσότερο από 15 χρόνια, όταν ήταν ακόμη δικηγόρος που έκανε τα πρώτα του βήματα στην τηλεοπτική παραγωγή και ο Ζελένσκι ήταν ήδη διάσημος κωμικός. Από τότε εξελίχθηκε σε κορυφαίο παράγοντα στη διαχείριση των σχέσεων της Ουκρανίας με τις ΗΠΑ και τις Δυτικές χώρες, αλλά και στη διαμόρφωση πιθανών σεναρίων για κατάπαυση του πυρός με τη Ρωσία.

Ανέλαβε επιτελικό ρόλο στην πρώτη ομάδα του Ζελένσκι για τα διεθνή θέματα και το 2020 προή-

χθη σε επικεφαλής του προεδρικού γραφείου. Από τον Φεβρουάριο του 2022 συνοδεύει τον Ζελένσκι σε κάθε ταξίδι στο εξωτερικό, ενώ η στενή σχέση εμπιστοσύνης τους έχει καταστήσει την επιρροή του σχεδόν απροσμέτρητη. Στο εσωτερικό, περιγράφεται ως ο «φύλακας της πύλης» του Προέδρου, με φήμη ότι έχει αποφασιστικό λόγο σε όλες τις κρίσιμες κυβερνητικές τοποθετήσεις, από πρωθυπουργούς μέχρι υπουργούς.

Κινδυνεύει η ενότητα του μετώπου

Καθώς ξεδιπλώνεται το σημαντικότερο σκάνδαλο διαφθοράς της θητείας του, αντίπαλοι που επί χρόνια είχαν σιγήσει επανεμφανίζονται και συγκροτούν το πρώτο μεγάλο αντι-Ζελένσκι μέτωπο από το 2022. «Η χώρα είδε επιτέλους τι σημαίνει πραγματικά ο όρος ματωμένα χρήματα», ανέφερε σε ανακοίνωσή του το κόμμα του Ποροσένκο, κατηγορώντας το πολεμικό υπουργικό συμβούλιο του Ζελένσκι ως «ανίκανο και διεφθαρμένο».

Από την άλλη, κανένας σημαντικός πολιτικός δεν ζητά την παραίτηση του Προέδρου, αφού με τις εκλογές παγωμένες λόγω στρατιωτικού νόμου, δεν μπορεί ν' απομακρυνθεί από την κάλπη. Ωστόσο, το κίνημα που συγκροτείται γύρω από το σκάνδαλο αποτελεί, σύμφωνα με αναλυτές, σοβαρή απειλή. Η διογκούμενη αντιπολίτευση ενδέχεται να απειλήσει τον έλεγχο του Ζελένσκι επί του Κοινοβουλίου, καθώς βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος μεταπηδούν στους ανεξάρτητους, υπονομεύοντας έτσι την ικανότητά του να περνά κρίσιμα νομοθετήματα με την ταχύτητα που απαιτούν οι συνθήκες του πολέμου.

Οι δημοσκοπήσεις αποτυπώνουν εντυπωσιακή υποχώρηση της εμπιστοσύνης προς το πρόσωπο του Προέδρου, στο περίπου 50%, από το σχεδόν 90% που είχε αγγίξει στην αρχή της εισβολής.

Οι κατηγορίες περί διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο μπορεί ν' αλλάξουν τους συσχετισμούς δυνάμεων στο Κοινοβούλιο, τονίζουν πολιτικοί αναλυτές, επαναφέροντας μια πραγματικότητα γνώριμη στη σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ουκρανίας, δηλαδή Προέδρους αντιμέτωπους με ένα Κοινοβούλιο όπου κυριαρχεί η αντιπολίτευση. Σε περίοδο πολέμου, τέτοιες εσωτερικές ρωγμές ενδέχεται ν' αξιοποιηθούν από τη Ρωσία.

Οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αιφνιδιασθηκαν, καθώς ενημερώθηκαν εκ των υστέρων για ένα σχέδιο που ανατρέπει συνολικά την αρχιτεκτονική ασφάλειας στην ήπειρο

μεγαλύτερη εσωτερική κρίση».

Η έρευνα των ουκρανικών Αρχών κατά της διαφθοράς εμπλέκει υψηλόβαθμους αξιωματούχους, που φέρονται να πίεζαν εργολάβους να πληρώνουν μίζες έως και 15% σε αντάλλαγμα για έργα της κρατικής εταιρείας πυρηνικής ενέργειας, Energoatom. Οι ανακριτές είχαν συγκεντρώσει περισσότερες από 1.000 ώρες υποκλοπών, στις οποίες χρησιμοποιούνταν κωδικοί

Η Τουρκία χωρίς προσωπείο

ΑΠΟΨΗ “
ΔΑΝΟΣ Π.
ΣΟΥΚΙΟΥΡΟΓΛΟΥ*

Ξέρουμε πραγματικά τι είναι η Τουρκία; Δεν κρύβει τις προθέσεις της. Δεν προσποιείται. Μιλά με πράξεις: εισβολές, κατοχές, απειλές, παραβιάσεις. Κα, όμως, η Δύση σωπαίνει. Η Κύπρος ανέχεται. Η Ευρώπη αδρανεύει. Η Τουρκία αποθρασύνεται.

Ο αείμνηστος Νεοκλής Σαρρής, κορυφαίος τουρκολόγος, είχε προειδοποιήσει: «Όλα τα κράτη έχουν ιστορία. Η Τουρκία έχει ποινικό μητρώο». Από τη γενοκτονία των Αρμενίων (1915), των Ασσυρίων, των Ελλήνων του Πόντου (1914-1922), μέχρι τον ΑΤΤΙΛΑ του 1974 και την καταστολή των Κούρδων, η Τουρκία οικοδόμησε την κρατική της υπόσταση πάνω σε βία, εκκαθαρίσεις και επεκτατισμό.

Αυτή η πραγματικότητα δεν είναι καινούργια. Ο Βίκτωρ Ουγκώ το είχε διατυπώσει ήδη το 1876: «Όπου βλέπεις καταστροφή, θάνατο, ληστεία και βία, να ξέρεις ότι πέρασαν οι Τούρκοι». Και δεν ήταν μόνος. Πολλοί Ευρωπαίοι ηγέτες και στοχαστές, από τον Gladstone και τον Lloyd George μέχρι τον Montesquieu και τον Leibniz, κατέγραψαν την ίδια εικόνα: μια δύναμη που φέρνει ερείπωση και αστάθεια όπου πατήσει.

Ο William Gladstone χαρακτήρισε την οθωμανική κυβέρνηση «την πιο απεχθή και διεφθαρμένη που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα» και ζητούσε να εκδιωχθεί από κάθε ίχνος ευρωπαϊκού εδάφους.

Και δεν έχει αλλάξει! Σήμερα, η Τουρκία, μέλος του ΝΑΤΟ, αμφισβητεί σύνορα, εργαλειοποιεί προσφυγικές ροές, εκβιάζει την ΕΕ και τους συμμάχους της.

Το 1920, ο Lloyd George ήταν εξίσου σαφής: «Οι Τούρκοι ήταν αναξιοίποιοι και παρηκμασμένοι... όπου πήγαν έφεραν ερήμωση...». Από την εισβολή στην Κύπρο μέχρι τις γεωτρήσεις στην ΑΟΖ, η «αναξιοπιστία» και η «ενόχληση» παραμένουν χαρακτηριστικά της τουρκικής πολιτικής.

Ακόμα νωρίτερα, ο Montesquieu (1721) έγραφε: «Το σώμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είναι άρρωστο και διατηρείται μόνο με ισχυρά φάρμακα». Η σύγχρονη Τουρκία, παρά την εικόνα ισχύος, στηρίζεται σε αυταρχισμό και οικονομικά τεχνάσματα για ν' αποφύγει την κατάρρευση. Η «ασθένεια» μεταφράζεται σε εσωτερική κρίση και εξωτερική επιθετικότητα.

Ο Έρασμος χαρακτήριζε τους Τούρκους «βάρβάρους ακαθόριστους καταγωγής», ενώ ο Francis Bacon θεωρούσε τον πόλεμο εναντίον τους «δικαιολογημένο από τους νόμους της φύσης». Ο Leibniz προέβλεπε ότι «η Ανατολή περιμένει έναν ελευθερωτή». Και ο όρος «Ασθενής της Ευρώπης», που χρησιμοποίησε ο Τσάρος Νικόλαος Α', παραμένει επίκαιρος: η Τουρκία είναι θεσμικά και οικονομικά ασταθής, αλλά επικίνδυνη λόγω επιθετικής εξωτερικής πολιτικής.

Και πριν από τη Σμύρνη, υπήρξαν τα Άδανα. Τον Απρίλιο του 1909, η Οθωμανική Κιλικία βάφτηκε με αίμα: 30.000 Αρμένιοι, εκατοντάδες Ασσύριοι και Έλληνες σφαγιάστηκαν σε μια οργανωμένη εκστρατεία βίας. Οι πόλεις Άδανα, Ταρσός, Χαιζίν και Σις έγιναν πεδία μαζικών εκτελέσεων και πυρπολήσεων. Οι σφαγές στα Άδανα δεν ήταν τυχαίο ξέσπασμα. Ήταν πρόδρομος της Γενοκτονίας των Αρμενίων, απόδειξη ότι η βία ήταν

ήδη εργαλείο πολιτικής.

Το 1914, στη Φώκαια, οργανωμένες τουρκικές συμμορίες εισέβαλαν στην πόλη και σφάγιασαν αμάχους. Ο Γάλλος αυτόπτης μάρτυρας Manciet περιγράφει: «Είδα το πιο φρικτό θέαμα που μπορεί να φανταστεί κανείς... Ήταν καθαρά σφαγή». Η λεηλασία ήταν μεθοδική: εκατόν καμήλες φορτωμένες με το πλιάτσικο της πόλης. Οι σκηνές πανικού και οι εκτελέσεις δείχνουν ότι η εξόντωση των χριστιανικών πληθυσμών ήταν οργανωμένη πολιτική.

Ο George Horton, Αμερικανός

Πρόξενος και αυτόπτης μάρτυρας της καταστροφής της Σμύρνης το 1922, έγραψε: «Καμία πράξη που διέπραξε η τουρκική φυλή σε όλη την αιματοβαμμένη ιστορία της δεν χαρακτηρίστηκε από περισσότερη βαρβαρότητα... Ήταν ένα σατανικό φινάλε στο τρομερό δράμα της εξόντωσης του Χριστιανισμού στη Μικρά Ασία». Και προσθέτει για την αδιαφορία της Δύσης: «Οι Τούρκοι διέπραξαν τις φρικαλεότητες με την πεποίθηση ότι δεν θα συναντήσουν

αντίσταση, ούτε καν κριτική από τις Ηνωμένες Πολιτείες».

Αυτές οι μαρτυρίες δεν είναι απλώς ιστορία. Είναι το ίδιο μοτίβο που βλέπουμε σήμερα στη Συρία, στη Λιβύη, στην Κύπρο. Η βία δεν είναι εξαίρεση, αλλά μέθοδος της τουρκικής επεκτατικής πολιτικής.

Η ανοχή απέναντι στην Τουρκία δεν είναι στρατηγική. Είναι αυταπάτη. Και η αυταπάτη πληρώνεται ακριβά. Η Τουρκία δεν είναι παρεξήγηση, αλλά διαρκής απειλή, είναι κατάρρα. Όσο η Δύση την ανέχεται, τόσο η κατάρρα βαθαίνει, όχι μόνο για την

Κύπρο και την Ελλάδα, αλλά για την ανθρωπότητα. Αυτό πρέπει να κατανοήσει η Δύση, αν θέλει να παραμείνει πιστή στις αρχές της ελευθερίας και της δικαιοσύνης, πριν η ανοχή μετατραπεί σε συνενοχή και η αδράνεια σε ιστορικό στίγμα.

Η Κύπρος, από την πλευρά της, σιωπά. Δεν αντιστέκεται. Δεν καταγγέλλει με την ένταση που απαιτείται. Δεν κινητοποιεί τη διεθνή κοινότητα. Η εθνική στρατηγική δείχνει να έχει αδρανήσει, ενώ η Τουρκία προωθεί τη διχοτόμηση ως τετελεσμένο.

Η Ευρώπη δεν μπορεί να συνεχίσει να κρύβεται πίσω από οικονομικά συμφέροντα και γεωπολιτικούς συμβιβασμούς. Η ανοχή απέναντι στην παραβίαση του διεθνούς δικαίου υπονομεύει τις ίδιες τις αξίες της. Αν η Δύση δεν αντιδράσει τώρα, η επόμενη κρίση δεν θα αφορά μόνο την Κύπρο ή το Αιγαίο, αλλά την ίδια την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Η ανοχή απέναντι στην Τουρκία δεν είναι στρατηγική· είναι αυταπάτη. Και η αυταπάτη πληρώνεται ακριβά. Η Τουρκία δεν είναι παρεξήγηση, αλλά διαρκής απειλή - μια κατάρρα που βαθαίνει όσο η Δύση σιωπά. Η σιωπή είναι συνενοχή. Η δράση είναι καθήκον. Όσο η Δύση εθελουφλεί, η Τουρκία γράφει το επόμενο κεφάλαιο βίας. Ποιος θα τολμήσει να πει «ως εδώ»;

- Την προσεχή Κυριακή το Β' Μέρος.
*Μόνιμος κάτοικος Μελβούρνης

Αναζωογόνηση της δημοκρατίας

ΑΠΟΨΗ “
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΟΜΗΡΟΥ*

Η σταδιακή είσοδος στην προεκλογική περίοδο ενόψει των βουλευτικών εκλογών του προσεχούς Μαΐου εγείρει το μέγα ζήτημα για την ίδια τη λειτουργία της δημοκρατίας στη σημερινή εποχή.

Σήμερα, η δημοκρατία χρειάζεται έναν καινούργιο ζωογόνο άνεμο αξιοκρατίας, αξιοπρέπειας και εμπιστοσύνης, έναν άνεμο που θα σαρώσει τις στρεβλώσεις των πολιτειακών σχέσεων και τις κάθε είδους διαμεσολαβήσεις στο κράτος για την προάσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Ο λαός μας, ενώ αναγνωρίζει την κρίση της πολιτικής, θέλει ταυτόχρονα να διαψεύσει και τις Κασσάνδρες που προέβλεψαν το τέλος της πολιτικής. Γι' αυτό θα πρέπει ν' απορρίψουμε τη συνεχή κριοιολογία, τη μίζερη μεμψιμοιρία των μηδενιστών και των καταστροφολόγων της πολιτικής. Δηλώνοντας αποφασισμένοι να

κινήσουμε τις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας.

Οι συντηρητικές πολιτικές, η εμμονή στην εξυπηρέτηση πελατειακών συμφερόντων και ο φόβος μπροστά στο καινούργιο κρατούν την κυπριακή κοινωνία «όμηρο» του παρελθόντος. Εμποδίζουν τη μετεξέλιξη των θεσμών, τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών του κράτους, τις αλλαγές που ζητά η κοινωνία στο πολιτικό σύστημα, ενώ ακυρώνουν τον απαραίτητο έλεγχο στο πλέγμα των δομών εξουσίας.

Τα περιθώρια έχουν εξαντληθεί. Οι αλλαγές είναι επιταγή. Για την Κύπρο, για καθεμία και καθέναν από εμάς, δεν υπάρχει άλλη επιλογή.

Ή θα προχωρήσουμε τώρα στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και αλλαγές, ή θα προχωρήσουμε σε έναν δρόμο χωρίς γυρισμό, με τελική κατάληξη ένα κράτος αναποτελεσματικό και παράλυτο και ένα πολιτικό σύστημα απαξιωμένο, χωρίς επαφή με την κοινωνία.

Η εφιαλτική αυτή προοπτική οδηγεί σε μιαν Κύπρο αδύναμη, αποκομμένη από τα σύγχρονα ρεύματα και τις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Σε μια κοινωνία στατική, χωρίς προοπτικές εξέλιξης. Σε μια οικονομία διαχείρισης, χωρίς ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή.

Μια νέα κοινωνική συμφωνία, που να στηρίζεται σε δύο βασικούς

άξονες, είναι αναγκαία.

Μεταρρύθμιση του κράτους, με τη θεσμοθέτηση σύγχρονων τρόπων διοίκησης και διαδικασιών που διασφαλίζουν διαφάνεια, αποτελεσματικότητα, ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή.

Αλλαγή στο πολιτικό σύστημα, με τομές που ενισχύουν τη συμμετοχή των πολιτών, τον έλεγχο της εξουσίας, την καλύτερη λειτουργία των αντιπροσωπευτικών θεσμών που μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα της δημοκρατίας μας και να ξαναφέρουν την κοινωνία κοντά στην πολιτική λειτουργία. Μακριά από φαινόμενα διακωμώδησης της πολιτικής που εκχυδαίζουν τον δημόσιο βίο.

Η μάχη ενάντια στη συντήρηση είναι μάχη δύσκολη. Όμως η μάχη πρέπει να δοθεί. Και αυτήν τη μάχη οφείλουμε όχι μόνο να την δώσουμε, αλλά και να την κερδίσουμε. Με συγκεκριμένες δράσεις.

Με δημοκρατικό έλεγχο κάθε εξουσίας. Σύγκρουση με κάθε κατεστημένο που νέμεται ασύδοτα τη θέση του σε βάρος των συμφερόντων του λαού. Όχι με κηρύγματα ηθικολογίας, αλλά με δημοκρατικό έλεγχο και κοινωνική λογοδοσία.

Με βαθιά τομή στο πολιτικό σύστημα. Ενίσχυση των δυνατοτήτων συμμετοχής του πολίτη, θωράκιση των θεσμών, διαφάνεια στα οικονομικά πολιτικών φορέων και προσώπων.

Δυνατότητα λαϊκής πρωτοβουλίας για τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, με αίτημα που θα υπογράφεται από το 1/5 του αριθμού των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων.

Τελικά, ένας εκσυγχρονισμός του πολιτικού συστήματος με ριζοσπαστικές αλλαγές και τολμηρό κοινωνικό περιεχόμενο είναι η μεγάλη πρόκληση για μια δημοκρατία που ν' ανταποκρίνεται στις ανάγκες της νέας εποχής.

*Πρώην Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων

“
Τα περιθώρια έχουν εξαντληθεί. Οι αλλαγές είναι επιταγή. Για την Κύπρο, για καθεμία και καθέναν από εμάς, δεν υπάρχει άλλη επιλογή

Τουρκία - Ερχιουρμάν: Εύθραυστη ισορροπία και επιλογές της Λευκωσίας

ΑΠΟΨΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΡ.
ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ*

Η εκλογή του Τουφάν Ερχιουρμάν στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας σηματοδότησε μίαν απρόσμενη πολιτική ανατροπή στα κατεχόμενα και, ταυτόχρονα, ένα ρήγμα στο καθεστώς εξάρτησης από την Άγκυρα. Με ποσοστό άνω του 60%, ο ηγέτης του «Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος» ανέτρεψε τον φιλοτουρκικό συσχετισμό που είχε παγιωθεί επί Ταϊάρ και ανέδειξε τη βαθιά κόπωση μίας κοινωνίας που επιθυμεί ένα πιο αυτόνομο και αξιοπρεπές πλαίσιο πολιτικής ζωής. Η εκλογή του δεν είναι απλώς αλλαγή προσώπου, αλλά δοκιμή αντοχής στις σχέσεις Άγκυρας - κατεχομένων. Πώς δηλαδή η Τουρκία θα διαχειριστεί μια ηγεσία που δηλώνει πίστη στο ομοσπονδιακό μοντέλο λύσης και προσανατολισμό προς το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο.

Από τις πρώτες ώρες μετά τ' αποτελέσματα, η Άγκυρα προσπάθησε να κρατήσει τυπικό ύφος κανονικότητας. Ο Τούρκος Πρόεδρος απέστειλε συγχαρητήριο μήνυμα, διαβεβαιώνοντας ότι η Τουρκία θα συνεχίσει «να στηρίζει αταλάντευτα» τους Τουρκοκυπρίους. Πίσω από τη διπλωματική ευγένεια, όμως, κρυβόταν αμνηχανία. Για πρώτη φορά μετά από χρόνια, ένας Τουρκοκύπριος ηγέτης εξελέγη χωρίς την καθοριστική εύνοια της Άγκυρας. Εθνικιστικοί κύκλοι στην Τουρκία τον χαρακτήρισαν «άνθρωπο των Βρυξελλών» και «εκφραστή της παλαιάς ενδοτικής γραμμής», ενώ φιλοκυβερνητικά μέσα υπαινίχθηκαν «δυτική παρέμβαση» με στόχο την αποδυνάμωση της γραμμής

των «δύο κρατών».

Παρά τις εσωτερικές αυτές αντιδράσεις, ο Τούρκος Πρόεδρος γνωρίζει ότι μια ανοιχτή σύγκρουση θα είχε πολιτικό κόστος. Η Τουρκία διατηρεί απόλυτο στρατιωτικό, οικονομικό και θεσμικό έλεγχο στα κατεχόμενα, όμως η τουρκοκυπριακή κοινωνία έχει αλλάξει. Η επιβολή ισλαμικού προτύπου, οι παρεμβάσεις στην εκπαίδευση και η δημογραφική αλλοίωση έχουν προκαλέσει δυσαρέσκεια. Ο Ερχιουρμάν, έχοντας γνώση των ισορροπιών, επιδιώκει έναν προσεκτικό διάλογο με την Άγκυρα, χωρίς να φαίνεται ότι αποκλίνει από τη θέση υπέρ της διζωνικής δικαιοσύνης ομοσπονδίας. Αυτή η στάση συγκρούεται με τη γραμμή των «δύο κρατών», αλλά ο Τούρκος Πρόεδρος προς το παρόν επιλέγει «σιωπηλή παρακολούθηση».

Η πρώτη εξ αποστάσεως επικοινωνία των δύο ανδρών ήταν ψυχρή και τυπική. Η Άγκυρα αναγνώρισε το αποτέλεσμα, υπενθυμίζοντας ωστόσο ότι «οι δεσμοί της Τουρκίας με την ΤΔΒΚ είναι υπεράνω πολιτικών προσώπων», μήνυμα σαφές ότι η ανοχή έχει όρια. Το ίδιο και με τις διφορούμενες δηλώσεις μετά τη συνάντησή τους. Ο Ερχιουρμάν, αντιλαμβανόμενος το πλαίσιο, επιλέγει μετρημένη ρητορική, εστιάζοντας στην οικονομία και στην καθημερινότητα, ενώ υπαινίσσεται την ανάγκη επανέναρξης των συνομιλιών, προβάλλει διφορούμενες προϋποθέσεις, και τονίζει τη σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης στη μελλοντική λύση.

Η Άγκυρα βρίσκεται σε δилημ-

μα. Αν συγκρουστεί ανοιχτά με τον Ερχιουρμάν, ενδέχεται να ενισχύσει τα προοδευτικά ρεύματα στα κατεχόμενα και να προκαλέσει διεθνή δυσφορία σε μια περίοδο κατά την οποία χρειάζεται σταθερές σχέσεις με ΗΠΑ και Ε.Ε. Αν τον ανεχθεί, κινδυνεύει να χάσει σταδιακά τον απόλυτο έλεγχο και να αναζωπυρωθεί η προοπτική ομοσπονδιακής λύσης. Έτσι, ο Ερντογάν φαίνεται να επιλέγει μια στρατηγική «ελεγχόμενης στήριξης». Διατηρεί αποστάσεις, κάνει ήπιες δηλώσεις μετά τη συνάντηση με τον νέο Τουρκοκύπριο

επιχειρεί διαύλους επικοινωνίας με την ελληνοκυπριακή πλευρά. Από την άλλη, μια υπερβολικά θερμή ή πρόωγη προσέγγιση θα μπορούσε να εκληφθεί από την Άγκυρα ως πρόκληση. Η κυπριακή Κυβέρνηση οφείλει να κινηθεί με ψυχραιμία και στρατηγικό σχεδιασμό, επιμένοντας σε λύση που θα είναι δίκαιη, λειτουργική και επωφελής.

Η Λευκωσία χρειάζεται, επίσης, να ενεργοποιήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΗΕ, ζητώντας πολιτική και τεχνική στήριξη για βήματα που ενισχύουν την ειρηνευτική διαδικα-

παράγοντες σταθερότητας.

Ο Ερχιουρμάν γνωρίζει ότι χωρίς τουρκική ανοχή και στήριξη δεν μπορεί να κινηθεί, αλλά κατανοεί και ότι η μακροπρόθεσμη προοπτική των Τουρκοκυπρίων περνά μέσα από την ευρωπαϊκή νομιμότητα και τη συνύπαρξη. Η Άγκυρα, πιεσμένη εσωτερικά και διεθνώς, αναζητεί ισορροπία ανάμεσα στην εθνικιστική της βάση και στην ανάγκη να δείξει υπευθυνότητα έναντι των Δυτικών συμμάχων της. Για τη Λευκωσία, αυτή η συγκυρία είναι ίσως η πρώτη ύστερα από χρόνια που προσφέρει δυνατότητα ανάκτησης της διπλωματικής πρωτοβουλίας, εφόσον κινηθεί με σύνεση, αποφεύγοντας τόσο την ευφορία, όσο και τη δυσπιστία.

Συμπερασματικά, η σχέση Ερχιουρμάν - Άγκυρας μοιάζει σήμερα με ισορροπία σε λεπτό σχοινί. Αν η Τουρκία επιμένει στον έλεγχο και στις παρεμβάσεις, η νέα ηγεσία θα περιοριστεί σε διαχειριστικό ρόλο και η προοπτική αποτελεσματικών συνομιλιών θα χαθεί. Αν, όμως, επιτρέψει ένα περιθώριο πολιτικής αυτονομίας, μπορεί να αναζωπυρωθεί η δυναμική μιας δίκαιης και λειτουργικής λύσης, με τη Λευκωσία να επανέρχεται ως ενεργός πρωταγωνιστής. Το ζητούμενο είναι να αξιοποιηθεί σωστά ο χρόνος, πριν οι εσωτερικές ισορροπίες στην Τουρκία αλλάξουν ξανά. Διότι, όπως έχει δείξει η ιστορία του Κυπριακού, οι ευκαιρίες για πραγματικό διάλογο είναι σπάνιες και εύκολα χάνονται μέσα στον θόρυβο των μεγάλων γεωπολιτικών παγίων.

**Πανεπιστημιακός-Ανθρωπολόγος, πρώην Πρόεδρος*

Η κυπριακή Κυβέρνηση οφείλει να κινηθεί με ψυχραιμία και στρατηγικό σχεδιασμό, επιμένοντας σε λύση που θα είναι δίκαιη, λειτουργική και επωφελής

ηγέτη, μιλά για νέες συνθήκες, και τον παρακολουθεί αν θα κινηθεί εντός των «επιτρεπών» ορίων. Όμως, η σημερινή συγκυρία είναι διαφορετική. Η οικονομική κρίση στην Τουρκία, η πολιτική φθορά του καθεστώτος και οι πιέσεις από τις ΗΠΑ για σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο περιορίζουν την τουρκική επιθετικότητα.

Για τη Λευκωσία, η εκλογή Ερχιουρμάν θεωρείται από κάποιους ως ευκαιρία, αλλά και ως παγίδα από άλλους. Από τη μια, στα υποελη στην Τουρκία κατεχόμενα αναδεικνύεται ηγεσία που επαναφέρει το ομοσπονδιακό πλαίσιο και

οία, αποφεύγοντας κινήσεις που θα μπορούσαν να εκληφθούν ως έμμεση αναγνώριση της υποτέλειος στη Τουρκία «ΤΔΒΚ». Μια ευρωπαϊκή ομπρέλα προστασίας θα διασφαλίσει τη διαδικασία από τουρκικές αντιδράσεις και θα ενισχύσει τη θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως αξιόπιστου συνομιλητή. Παράλληλα, πρέπει να υπάρχει ετοιμότητα για τουρκικές πιέσεις, είτε οικονομικές είτε ενεργειακές, ακόμη και με προκλήσεις στην ΑΟΖ. Ο εθνικός συντονισμός, η ενίσχυση των συνεργασιών με εταίρους και η θεσμικά αποδεκτή επικοινωνία με την τουρκοκυπριακή κοινωνία είναι καθοριστικοί

Όλοι θα κριθούν από τις πράξεις και/ή παραλείψεις τους

ΑΠΟΨΗ

ΛΟΡΙΑ
ΜΑΡΚΙΔΗ*

Ο ιστορικός και τουρκολόγος Νεοκλής Σαρρής είχε προβλέψει, με αγωγή, ότι η μεγαλύτερη επιτυχία της Τουρκίας θα είναι όταν Έλληνες θα μιλούν ως Τούρκοι. Υιοθετώντας το τουρκικό αφήγημα στα εθνικά μας θέματα, φαίνεται πως έχει δικαιοσύνη! Φαίνεται πως κάποιοι είναι «ένοχοι, σχεδόν μηδίζοντες» όπως κραυγάζει ο ποιητής.

Πολλά λέχθηκαν τελευταίως για το στοιχειωμένο Κραν Μοντανά, οκτώ χρόνια μετά το ναυάγιο που ηθελημένα προκάλεσε η κατοικική Τουρκία για να προχωρήσει απερίσπαστη στην επίτευξη του στόχου της, της λύσης δύο κρατών στην Κύπρο, σε πρώτο στάδιο. Τα οποία θα συνδεθούν εν ευθέτω χρόνω εν είδει συνομοσπονδίας, ώστε να δύναται η Άγκυρα να ελέγχει πλήρως τη Νήσο.

Η παρέμβασή μου αυτή γίνεται για να ενημερωθεί η κοινή γνώμη επί του τι ακριβώς συνέβη στη διεθνή διάσκεψη του Κραν Μοντανά βάσει της μαρτυρίας αξιόπιστου συμμετέχοντος στην όλη διαδικασία. Έχω ακούσει μετά προσοχής μεγάλης τα όσα αναφέρθηκαν από τον κ. Άντρο Κυπριανού και, συγκεκριμένα, για την ενημέρωση της οποίας έτυχε από τον Αλέξη Τσίπρα, που δεν συμμετείχε στη διάσκεψη, ότι η ευθύνη για το ναυάγιο οφείλεται στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Υιοθέτησε, δηλαδή, το τουρκικό αφήγημα. Ανέτρεξα στο βιβλίο του ευπαίδευτου ακαδημαϊκού, πολιτικού και πρώην Υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδος, Νίκου Κοτζιά, με τίτλο «Κύπρος, 2015 - 2018, Μια τριετία που άλλαξε το Κυπριακό», ο οποίος εκπροσωπούσε την Ελλάδα

και συμμετείχε ενεργά στις εργασίες της διάσκεψης τηρώντας ενήμερο τον Πρωθυπουργό Αλ. Τσίπρα. Ο Ν. Κοτζιάς συνέβαλε τα μάλα, ώστε να τεθεί για πρώτη φορά στο τραπέζι το θέμα της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Στις σελίδες 36-37 του βιβλίου παραθέτει την ομιλία του στη Βουλή των Ελλήνων με αντικείμενο τις εξελίξεις στο κυπριακό ζήτημα, την 11η Ιουλίου 2017, και τη στάση της τουρκικής αντιπροσωπίας στο Κραν Μοντανά. Μεταξύ άλλων, αναφέρει: «...Διότι η Τουρκία, στις συναντήσεις που είχε με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, υποσχέθηκε ν' αποδεχτεί συμβιβαστικές λύσεις. Και όταν ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, στις πρώινες ώρες, στις 2 η ώρα το πρωί, ενώπιον της άρνησης της Τουρκίας να υποβάλει γραπτά τις προτάσεις

που του είχε διατυπώσει, ανέλαβε να τις διατυπώσει ο ίδιος σε μια παράγραφο, η Τουρκία αρνήθηκε ότι είχε κάνει τέτοια συζήτηση με τον Γενικό Γραμματέα. Απέσυρε την όποια συμβιβαστική της πρόταση και υποχρέωσε επιτόπου τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να δηλώσει ότι αυτή η Διάσκεψη τελειώνει διότι η Τουρκία άλλα μού είπε, άλλα λέει εδώ και παίρνω πάνω μου το βάρος ότι παρανόησα τις προτάσεις της Τουρκίας». Και πρόσθεσε την εξής ενδιαφέρουσα στιχομυθία με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, Τούρκο τότε Υπουργό Εξωτερικών. «Στη διαπραγμάτευση οι Τούρκοι αναγκάστηκαν, υπό τη δική μας επιμονή, να εξηγήσουν τι τα θέλουν αυτά που ζητούν (παρεμβατικά δικαιώματα, παραμονή στρατευμάτων), ο Τσαβούσογλου επί ώρες έλεγε «τα

έχω εξηγήσει στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ». Και στο τέλος είπε «να σας πω τι τα θέλω, να μπορεί η Τουρκία να επεμβαίνει όποτε θέλει και όποτε χρειαστεί». Πώς να επεμβαίνει; Στρατιωτικά. Αυτές είναι αποκαλύψεις στη σελίδα 39 του βιβλίου.

Υπενθυμίζεται, περαιτέρω, η δήλωση στην οποία προσέβη ο Ν. Κοτζιάς ευρισκόμενος στη Λευκωσία στις 18 Ιουλίου 2017, στην παρουσία του τότε Υπουργού Εξωτερικών, Γ. Κασουλίδη: «Εκεί, στο Κραν Μοντανά, είδαμε μια Τουρκία η οποία έπαιζε με τις λέξεις, αλλά όταν ήρθε η στιγμή των αποφάσεων έδειξε ότι δεν είχε καμία διάθεση, δεν ήταν ακόμα έτοιμη για ουσιαστική λύση».

Και ο νόων νοείτω.

*Πρέσβης ε.λ.

Επίσκεψη-αστραπή του Υπουργού Εξωτερικών στο Ισραήλ

ΑΠΟΨΗ “
ΚΡΙΣ
ΜΙΧΑΗΛ

Η επίσκεψη-αστραπή του Υπουργού Εξωτερικών της Κύπρου στο Ισραήλ πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο κατά την οποία οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο τρέχουν με ρυθμούς που δύσκολα επιτρέπουν καθυστερήσεις ή αμφιταλαντεύσεις. Το πολιτικό κλίμα είναι φορτισμένο, τα ενεργειακά δεδομένα μεταβάλλονται συνεχώς και οι συμμαχίες στην περιοχή επαναπροσδιορίζονται σχεδόν σε χρόνο πραγματικό. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η συνάντηση του Κύπριου Υπουργού με τον Ισραηλινό ομόλογό του αποκτά βαρύνουσα σημασία, καθώς αποτελεί ένδειξη ότι η Λευκωσία επιδιώκει να ενισχύσει τη θέση της μέσα από στοχευμένες διπλωματικές πρωτοβουλίες.

Στις συζητήσεις μεταξύ των δύο πλευρών κυριάρχησαν θέματα ασφάλειας, ενέργειας και περιφερειακής σταθερότητας. Σύμφωνα με πληροφορίες, οι δύο Υπουργοί αντάλλαξαν εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εξελίξεις, με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που επιδιώκει να διαδραματίσει η Τουρκία στην περιοχή. Η Άγκυρα παραμένει παράγοντας που επηρεάζει άμεσα το περιφερειακό ισοζύγιο ισχύος και αυτό δεν περνά απαρατήρητο ούτε από τη Λευκωσία ούτε από το Τελ

Αβίβ. Η Κύπρος, ως χώρα πρώτης γραμμής στα ενεργειακά τεκταινόμενα, αντιλαμβάνεται ότι η σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη.

Η επίσκεψη είχε και μια ξεκάθαρη πολιτική διάσταση: επιβεβαίωσε ότι η Κύπρος και το Ισραήλ μοιράζονται κοινές ανησυχίες και κοινές προσεγγίσεις σε κρίσιμα ζητήματα. Η συνεργασία των δύο χωρών δεν είναι μια συγκυριακή επιλογή, αλλά προϊόν μιας μακροχρόνιας σύμπλευσης που βασίζεται σε τεχνικά, πολιτικά και στρατηγικά θεμέλια. Το Ισραήλ βλέπει στην Κύπρο έναν σταθερό και προβλέψιμο εταίρο, σε αντίθεση με την αβεβαιότητα που συχνά χαρακτηρίζει τις σχέσεις του με άλλες χώρες της περιοχής. Από την πλευρά της, η Λευκωσία έχει κάθε λόγο να επενδύσει σε αυτήν τη συνεργασία, όχι ως υποκατάστατο άλλων συμμαχιών, αλλά ως ένα ισχυρό στήριγμα της κυπριακής εξωτερικής πολιτικής.

Την ίδια ώρα, είναι εμφανές ότι η ενίσχυση των κυπροϊσραηλινών σχέσεων δεν συναντά πάντοτε την ίδια αποδοχή από τρίτες χώρες. Διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι ορισμένα διεθνή κέντρα εξουσίας παρακολουθούν με επιφύλαξη τη στενότερη σύμπραξη Κύπρου-Ισραήλ, επιθυμώντας διαφορετικές

περιφερειακές ισορροπίες.

Παράλληλα, η πίεση που ασκείται προς το Ισραήλ από ορισμένες χώρες για εξομάλυνση των σχέσεων με την Τουρκία δημιουργεί ένα περιβάλλον στο οποίο η Κύπρος καλείται να κινηθεί προσεκτικά, αλλά και αποφασιστικά.

Ωστόσο, το Ισραήλ δείχνει να αναγνωρίζει ότι η συνεργασία με την Κύπρο και την Ελλάδα παρέχει ένα σταθερό πλαίσιο σχέσεων, που δεν υπόκειται στους συχνούς και απότομους μετασχηματισμούς που συχνά χαρακτηρίζουν τις περιφερειακές εξελίξεις. Αυτή η σταθερότητα προσφέρει σημαντικό πλεονέκτημα στη Λευκωσία, η οποία μπορεί να αναπτύξει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες σε τομείς όπως η ενέργεια, η ασφάλεια υποδομών και η ανταλλαγή τεχνολογίας.

Κεντρικός άξονας αυτής της συζήτησης παραμένει το ζήτημα των υδρογονανθράκων στην Κυπριακή ΑΟΖ. Η παρουσία σημαντικών ενεργειακών κοιτασμάτων έχει αναβαθμίσει τον ρόλο της Κύπρου στην περιοχή, αλλά ταυτόχρονα έχει αυξήσει και το επίπεδο γεωπολιτικής πίεσης. Το ενεργειακό μέλλον της Ανατολικής Μεσογείου δεν μπορεί να σχεδιαστεί χωρίς συνεργασία. Η Κύπρος έχει μπροστά της μια μο-

ναδική ευκαιρία να λειτουργήσει ως κόμβος σταθερότητας και συνεργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι θα επενδύσει σε σχέσεις που προσφέρουν πραγματικό στρατηγικό βάθος.

Η συνεργασία με το Ισραήλ μπορεί να προσφέρει αυτό που συχνά λείπει από την κυπριακή εξωτερική πολιτική: σταθερότητα, προβλεψιμότητα και κοινό όραμα για την περιοχή. Το Τελ Αβίβ διαθέτει εμπειρία, τεχνολογία και διεθνή επιρροή που μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τα κυπριακά συμφέροντα. Για να αποδώσει όμως αυτή η συνεργασία, η Κύπρος καλείται να επιδείξει συνέπεια και αποφασιστικότητα. Δεν αρκεί η πολιτική βούληση: απαιτείται και συγκεκριμένη δράση, ιδιαίτερα τώρα που η συγκυρία μοιάζει ευνοϊκή.

Οι εξελίξεις στην περιοχή δεν αφήνουν περιθώρια για χρονοτριβές. Η Κύπρος βρίσκεται μπροστά σε μια κρίσιμη καμπή, όπου οι αποφάσεις που θα ληφθούν τους επόμενους μήνες ενδέχεται να καθορίσουν τη θέση της χώρας για τις επόμενες δεκαετίες. Οι ενεργειακές εξορύξεις, οι περιφερειακές εντάσεις, η πορεία του Κυπριακού και οι διεθνείς ισορροπίες συνθέτουν ένα σύνθετο αλλά και γεμάτο

δυνατότητες σκηνικό.

Σε αυτό το περιβάλλον, η ενίσχυση της συνεργασίας με το Ισραήλ δεν είναι απλώς μια επιλογή, αλλά μια στρατηγική αναγκαιότητα. Η Κύπρος χρειάζεται ισχυρά ερείσματα, χρειάζεται συνεργασίες που να ενισχύουν την ασφάλεια και την αντοχή της σε περιόδους έντασης και αβεβαιότητας. Η σχέση με το Ισραήλ μπορεί να αποτελέσει έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες αυτής της προσπάθειας, προσφέροντας όχι μόνο αλληλοϋποστήριξη, αλλά και συγκεκριμένα οφέλη σε τομείς όπως η ενέργεια, η άμυνα και η τεχνολογία.

Η επίσκεψη του Υπουργού Εξωτερικών στο Ισραήλ υπενθυμίζει ότι υπάρχουν στιγμές κατά τις οποίες η διπλωματία οφείλει να είναι ταχεία, λειτουργική και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα. Οι εξελίξεις δεν περιμένουν. Η Κύπρος μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει τις συμμαχίες που διαθέτει, να ενισχύσει τη θέση της στην περιοχή και να χαράξει μια ξεκάθαρη στρατηγική πορεία.

Το ζητούμενο πλέον δεν είναι αν υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας με το Ισραήλ. Το ζητούμενο είναι μέχρι πού θέλει -και μπορεί- να φτάσει η Κύπρος σε αυτήν τη συνεργασία.

Το ΡΙΚ στήνει αφήγημα: Από το '74 στα κομματικά ποσοστά

ΑΠΟΨΗ “
ΕΙΡΗΝΗ
ΠΟΓΙΑΤΖΗ*

Πρόσφατα το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου παρουσίασε μια δημοσκοπηση σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορά το πραξικόπημα και την εισβολή στην Κύπρο και το δεύτερο κυρίως την πρόθεση ψήφου στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές.

Παρακολουθήσαμε το πρώτο μέρος, που αποτελεί ομολογούμενως μια διαφορετική δημοσκοπηση, από την οποία μπορεί κάποιος να πει πως, μελετώντας την, διαφαίνεται η κοινή γνώμη για το πραξικόπημα και την εισβολή.

Η δημοσκοπηση κατέδειξε ότι συνεχίζει να υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για τα γεγονότα του '74, αφού το 79% δήλωσαν πως τα συζητούν συχνά. Αυτό φυσικά δεν θα έπρεπε να μας ξαφνιάζει. Γιατί η εισβολή άφησε πίσω της τουρκικά στρατεύματα, νεκρούς, αγνοουμένους, πρόσφυγες, εκτοπισμένους. Αφησε επίσης συναισθήματα λύπης, οργής, θυμού. Πώς μπορεί, λοιπόν, κάποιος να ξεχάσει; Είναι απλό. Δεν μπορεί. Μεγαλώσαμε με το «Δεν ξεχνώ».

Ενδιαφέρον αποτελεί επίσης το

γεγονός ότι το 55% των ερωτηθέντων απάντησαν πως υπήρξαν θύματα στην οικογένειά τους από την εισβολή και το πραξικόπημα. Η διατύπωση της συγκεκριμένης ερώτησης θεωρείται λανθασμένη. Γιατί, μπορούν τουρκικά εισβολή και πραξικόπημα να εξισωθούν; Το πραξικόπημα (το οποίο σαφώς και καταδικάζουμε) λειτούργησε στοχευμένα. Ο πόλεμος, όμως; Οι Τούρκοι μπήκαν, βασάνισαν, σκότωσαν, βίασαν. Αφησαν οπίσσω τους, χαλάσματα.

Στην ερώτηση για το ποιοι ξένοι παράγοντες ευνόησαν την τουρκική εισβολή, οι περισσότεροι απάντησαν η Μεγάλη Βρετανία και ακολουθούν ΗΠΑ, με επίσης μεγάλα ποσοστά, Ελλάδα και μετά ΝΑΤΟ. Οι περισσότεροι, επίσης, θεωρούν ότι η Ελλάδα μπορούσε να βοηθήσει στον 2ο Απρίλη αλλά δεν το έπραξε.

Υπήρξαν και άλλα ερωτήματα που αφορούν το πραξικόπημα, τις εκδηλώσεις για τις αντίστοιχες επετείους, τις πηγές ενημέρωσης, κλπ, αλλά δεν θα επεκταθούμε περισσότερο.

Το ερώτημα που εγείρει η συγκεκριμένη δημοσκοπηση είναι πού αποσκοπεί; Αποσκοπεί να διαφανεί κατά πόσον τα αποτελέσματα του πρώτου μέρους της έρευνας είναι αλληλένδετα με τα αποτελέσματα του δεύτερου μέρους της δημοσκοπησης, η οποία αφορά κυρίως την πρόθεση ψήφου στις επερχόμενες βουλευτικές; Σημειώνεται ότι το παρόν κείμενο γράφεται πριν από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων του δεύτερου μέρους αυτής της δημοσκοπησης.

Σκόπημα. Γιατί το πρώτο μέρος της έρευνας δεν είναι αλληλένδετο με το δεύτερο. Δεν είναι γιατί τα παραδοσιακά κόμματα κυρίως έχουν μεταλλαχθεί και δεν υποστηρίζουν μία συγκεκριμένη ξεκάθαρη ιδεολογία ή και αφήγημα στο θέμα του Κυπριακού ή αυτή η ιδεολογία τους έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό, αποκτώντας έτσι έναν διαφορετικό ιδεολογικό χαρακτήρα.

Ζούμε σε μία ημικατεχόμενη πατρίδα εδώ και μισό αιώνα. Υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Υπάρχουν άνθρωποι που ακόμη ψάχνουν τους δικούς τους, που έχουν ψυχικά και σωματικά τραυματιστεί ανεπανόρθωτα. Είναι τα αποτελέσματα του πολέμου που άφησε πίσω της η τουρκική εισβολή. Και μόνο αυτή. Κανείς άλλος.

Η ουσία, λοιπόν, ποια είναι; Πόσα ποσοστά θα καρπωθεί το κάθε κόμμα στις επόμενες εκλογές; Ποιοι και ποιους θα ψηφίσουν;

Από το πρώτο μέρος της δημοσκοπησης πιο έντονα διαφαίνεται πως για τους περισσότερους η τουρκική εισβολή παραμένει χαραγμένη στην καρδιά τους. Άλλωστε μας το υπενθυμίζουν καθημερινά η Πράσινη Γραμμή, η τουρκική σημαία στον Πενταδάκτυλο, η επαναλαμβανόμενη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε αυτόν τον τόπο, λοιπόν, η ουσία θα έπρεπε να είναι πώς προχωρούμε και τι κάνουμε για να αποδοθεί δικαιοσύνη, για να αγαλλιάσει η ψυχή των ανθρώπων που βίωσαν βάρβαρες καταστάσεις, που εκδιώχθηκαν από τα σπίτια τους. Για να αποδοθεί δικαιοσύνη στους νεκρούς που θυσιάστηκαν.

Για να αποδοθεί τιμή και σεβασμός σε όλους τους ήρωες αυτού του τόπου που πολέμησαν για ελευθερία, για ένωση, για αυτοδιάθεση. Σε όλους, μα όλους που αγάπησαν τον τόπο τους, την πατρίδα τους.

Η ουσία είναι σήμερα να αγαπήσουμε την πατρίδα μας πραγματικά και πάνω απ' όλα. Μόνο έτσι θα μπορέσει ο χρόνος να σταματήσει εδώ, στα πενήντα ένα χρόνια. Χρειάζεται αυτογνωσία, παραδοχή, ΕΝΟΤΗΤΑ. Δεν χωράνε εγωισμοί και αντιπαλότητες, μόνο ένας κοινός στόχος. Να δούμε τον τόπο μας ελεύθερο, χωρίς κατοχικά στρατεύματα, σεβόμενοι πάντα τους αγώνες των προγόνων μας.

Τι σχέση έχει, λοιπόν, αυτή η πραγματική ουσία, με τα ποσοστά των εκάστοτε κομμάτων; Δεν εξισώνεται το εθνικό μας πρόβλημα με την επιβίωση ή την ενίσχυση κανενός κόμματος! Είτε αυτό προέρχεται από την Αριστερά είτε από τη Δεξιά. Απέναντι και δίπλα μας έχουμε τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα! Αυτή είναι η ουσία!

*Πολιτικές Επιστήμες και Διεθνείς Σχέσεις

Πώς η Έκθεση Βιβλίου ενώνει τον πολιτισμό

Η Άννα Μαραγκού μιλά για τον ρόλο του πολιτισμού στη σύγχρονη Κύπρο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η 4η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού πραγματοποιείται στους Χαρυπόμυλους Λα-νίτη από τις 21 έως τις 23 Νοεμβρίου, με κεντρική φετινή θεματική «Ο Άνθρωπος. Πρωταγωνιστής και Θεατής».

Η συμμετοχή της Άννας Μαραγκού στην Έκθεση έρχεται ως μια ακόμη συμβολή σε έναν θεσμό που, όπως η ίδια σημειώνει, έχει ήδη αποκτήσει πλατύ κοινό και ουσιαστικό αντίκτυπο στον πολιτισμό του τόπου. Με λόγο άμεσο και βαθιά ανθρώπινο, μιλά στη «Σημερινή» για την ανάγκη εξωστρέφειας, για τη σημασία της διεθνούς παρουσίας, για την αξία του βιβλίου ως ζωντανού φορέα μνήμης και πολιτισμού, αλλά και για τη φετινή θεματική «Ο Άνθρωπος. Πρωταγωνιστής και Θεατής», που κατά την ίδια αντανακλά τη διττή φύση κάθε δημιουργού και κάθε αναγνώστη.

Ακολουθεί η συνέντευξη:

Πώς βιώνετε τη συμμετοχή σας στην 4η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού, έναν θεσμό που αναπτύσσεται σταθερά και δυναμικά;

Είναι τιμή να συμπεριλαμβάνονται τα συγγράμματά μου σ' έναν θεσμό που απέκτησε ήδη ένα πλατύ κοινό. Ό,τι ποιοτικό και οσοβαρό γίνεται σήμερα στον τόπο μας για τον πολιτισμό είναι κέρδος. Είναι σημαντικό οι συγγραφείς, οι λογοτέχνες, οι καλλιτέχνες ν' αποκτήσουν ερείσματα στην Κύπρο του 2025 για ν' αποδείξουν ότι ο τόπος αντιστέκεται και κρατά καλά και έχει μέλλον. Μόνον ο πολιτισμός μπορεί να διαψεύσει το τραγικό This is Cyprus.

Η Έκθεση συγκεντρώνει εκθέτες, ομιλητές και δράσεις από την Κύπρο και το εξωτερικό. Τι πιστεύετε ότι καθιστά αυτήν τη διοργάνωση τόσο σημαντική για το νησί;

Το άνοιγμα των ματιών και φτερών μας στον υπόλοιπο πλανήτη είναι ανάγκη. Δεν είμαστε μόνον εμείς ο επιούσιος λαός του Κυρίου. Είμαστε ένας τόπος με έναν πολιτισμό αιώνων που συμπορεύεται και είναι ισάξιος με τους μεγάλους πολιτισμούς της Μεσογείου θαλάσσης. Δεν είμαστε μόνοι μας, είμαστε μέρος του όλου, και η γνώση των δεδομένων και των πεπραγμένων και του γύρω κόσμου ωφελεί στην αυτογνωσία μας και κυρίως στο απαραίτητο «μέτρο».

Ποια θεωρείτε ότι είναι η

συμβολή μιας τέτοιας μεγάλης πολιτιστικής διοργάνωσης στην ενίσχυση της φιλαναγνωσίας και της σχέσης του κοινού με το βιβλίο;

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αυτό το γεγονός έχει λαϊκό έρεισμα, είναι ζωντανός και έχει παλμό. Δεν είναι «δήθεν». Ο κόσμος αρέσκεται στο να βρίσκεται και να περιφέρεται ανάμεσα σε βιβλία, ανθρώπους του πολιτισμού, να βλέπει παραστάσεις, να μετέχει ενεργά σε συζητήσεις. Το βιβλίο, άρα και ο πολιτισμός, ανοίγεται για όλους, μικρούς, μεγάλους, ακαδημαϊκούς ή λάτρεις αστυνομικών μυθιστορημάτων. Ένας μεγάλος και όμορφος χώρος κυριεύεται από πολιτισμό. Λίγο είναι;

Η φετινή θεματική, «Ο Άνθρωπος. Πρωταγωνιστής και Θεατής», δίνει μια στοχαστική διάσταση στο πρόγραμμα. Πώς συνομιλεί αυτή η ιδέα με τον τρόπο που εσείς προσεγγίζετε την ιστορία και τον πολιτισμό;

Αυτοί που δημιουργούν τον πολιτισμό είναι οι άνθρωποι, που κάποιες φορές είναι και πρωταγωνιστές και κάποιες φορές θεατές. Άρα ο κόσμος που θα επισκεφθεί

το φεστιβάλ θα γνωρίσει το υπόστρωμα, το προζύμι του πολιτισμού μας, θ' αντιληφθεί το εύρος της καλλιτεχνίας, της παράδοσης, των τεχνών και, κυρίως, του γραπτού λόγου. Γιατί ένα βιβλίο αντανακλά έναν κόσμο μέσα από τα μάτια ενός ατόμου, ενός υπαρκτού ανθρώπου.

“

«Η γαλλική λογοτεχνία, η ιστοριογραφία, η περιηγητική λογοτεχνία έχουν πολλούς δεσμούς με την Κύπρο»

Η Έκθεση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη διεθνή παρουσία και στη διασύνδεση με άλλες χώρες. Πώς βλέπετε αυτήν την προσπάθεια διεύρυνσης;

Σημαντική και αναγκαία. Ένα Άγγλος ποιητής, ο John Donne, έγραψε κάτι που με αγγίζει πολύ, «No man is an island». Πρέπει να γνωρίζουμε τους πέριξ, να απογα-

λακτοποιούμε από τα χιλιεπιωμένα που αφορούν ένα μικρό νησί, σε ένα μεγάλο πέλαγος με μια τεράστια ιστορία. Εξερευνούμε, ακούμε, μαθαίνουμε, συγκρίνουμε, γνωρίζουμε, συζητούμε για θέματα που είναι κοινά, για αξίες που είναι δυσεύρετες, για βρίσκουμε απαντήσεις, λύσεις, παραδειγματιζόμαστε, καταλαβαίνουμε ότι είμαστε μέρος του όλου!

Με ξέι σκηνές και δεκάδες δράσεις, η Έκθεση λειτουργεί ως πολυφωνικός χώρος διάλογου. Πώς εκτιμάτε ότι αυτό επηρεάζει το επίπεδο και το εύρος των συζητήσεων γύρω από το βιβλίο;

Οτιδήποτε ανοίγει λεωφόρους γνώσης και διαλόγου είναι καλοδεχούμενο και, κυρίως, αναγκαίο. Το βιβλίο είναι η έκφραση ενός γεγονότος, ενός συναισθήματος, μιας καταγεγραμμένης σκέψης, μιας συγκεκριμένης στιγμής που πλέον φεύγει από τον συγγραφέα και παραδίδεται στην αιωνιότητα. Είναι μια προσωπική κατάθεση για το σύνολο, ξεπερνά το ιδιωτικό και το προσωπικό, παραδίνεται στην κρίση του «άλλου» και για τούτο η γραφή είναι μια γενναία και τολμηρή πράξη.

Πόσο σημαντικό θεωρείτε ότι είναι για το έργο των Κύπριων δημιουργών να παρουσιάζεται σε ένα τέτοιο, διεθνούς προσανατολισμού, περιβάλλον;

Μετέχουμε με τα μικρά και τα μεγάλα μας ως πράξη συνύπαρξης. Τα έργα των Κυπρίων δημιουργών είναι σήμερα εφάμιλλα και ανταγωνίζονται επάξια έργα άλλων. Είναι πολύ σημαντικό να βρίσκονται στο σύγχρονο προσκήνιο μιας παγκόσμιας καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Φέτος υπάρχει εστίαση στη γαλλική λογοτεχνία και κουλ-

τούρα. Πώς αξιολογείτε την παρουσία τέτοιων αφιερωμάτων μέσα σε μια βιβλιακή έκθεση;

Η γαλλική λογοτεχνία, η ιστοριογραφία, η περιηγητική λογοτεχνία έχουν πολλούς δεσμούς με την Κύπρο, να θυμίσω μόνον ότι η Κύπρος από τον 12ο μέχρι και τα τέλη του 15ου αιώνα βρισκόταν κάτω από την κυριαρχία των Γάλλων Λουζινιάν. Οι τρεις αυτοί αιώνες άφησαν ένα μεγάλο απόθεμα πολιτισμού, που λανθασμένα οι παλαιότερες γενιές περιφρόνησαν, γιατί δεν ήταν ούτε ελληνικό ούτε ορθόδοξο. Τα πράγματα όμως άλλαξαν ευτυχώς και η γαλλική παράδοση έχει περάσει όχι μόνο στο πανέμορφο γλωσσικό μας ιδίωμα αλλά και στην ίδια τη φύση της πολιτιστικής παραγωγής του νησιού. Ένας σύγχρονος ερευνητής, λογοτέχνης, καλλιτέχνης, ένας ελεύθερος δημιουργός, τέλος πάντων, έχει επίγνωση των επιρροών και των επιδράσεων, αλλά γνωρίζει ταυτόχρονα ότι αυτές συμβάλουν ώστε το έργο του να είναι πολυδιάστατο και όχι μονολιθικό και να εκφράζει ακριβώς την ιδιαιτερότητα και τον χαρακτήρα που είχε πάντα το νησί μας.

Στη σκηνή θα συνομιλήσετε με την Κωνσταντία Σωτηρίου για τη ζωή και το έργο σας. Τι περιμένετε να αναδειχθεί μέσα από αυτήν τη δημόσια συζήτηση;

Η Κωνσταντία Σωτηρίου εκφράζει τη νεότερη λογοτεχνική γενιά. Εγώ εκπροσωπώ έναν παλαιότερο κόσμο, δεν ξέρω ποια από τις δυο μας είναι πιο τυχερή. Ίσως αυτό βγει από τις κουβέντες μας. Ίσως ακόμη, παρά τη διαφορά ηλικίας, να συνειδητοποιήσουμε ότι αμφότερες αντλούμε από την ίδια μάνα, που είναι η ιστορία και οι ιστορίες του τόπου. Η Κωνσταντία βγήκε μπροστά με γενναία και τολμηρά βιβλία, που αγγίζουν και νοματίζουν και το παρόν και το παρελθόν. Εγώ είμαι ακόμη βαθιά νυχτωμένη και συνεπαρμένη μέσα σε μια Κύπρο που ποθώ και πεθυμώ.

Ως άνθρωπος με βαθιά σχέση με τον πολιτισμό, τι θεωρείτε ότι αποκομίζει ένας επισκέπτης φεύγοντας από τη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού;

Λίγες ώρες μακριά από τα τεκταινόμενα και τις αλήθειες της βραχονησίδας. Λίγες ώρες ανάπαυλας από την καταναλωτική και επιφανειακή ζωή, από τα λάθη και τα καθημερινά πάθη, από την αβάσταχτη ελαφρότητα των ημερών μας, ξεκινώντας από το κυκλοφοριακό, περνώντας μέσα από το υδατικό για να καταλήξουμε στο Κυπριακό. Ο πολιτισμός προσφέρει ανάπαυλα και ελπίδα και είναι μεγάλο δώρο η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου της Λεμεσού και την ευχαριστώ.

Έρανος

Βάσει της εκδοθείσας Άδειας Διενέργειας Έρανου Αρ. Φ.Π.01/2025, διενεργήθηκε έρανος κατά την περίοδο από 9 Μαΐου 2025 μέχρι 9 Ιουνίου 2025, από τον κ. Χαράλαμπο Κασάπη, για τον Σύνδεσμο Στήριξης Ατόμων με Άνοια «ΙΘΑΚΗ». Τα συνολικά έσοδα που συγκεντρώθηκαν, ανήλθαν στο ποσό των €2.200, ενώ δεν προέκυψαν καθόλου έξοδα.

Γενική Συνέλευση

Ο Σύνδεσμος Προστασίας της Ψυχικής Υγείας θα πραγματοποιήσει τη Γενική Συνέλευσή του τη Δευτέρα, 1 Δεκεμβρίου 2025 και ώρα 6.00 μ.μ., στο MIKEL HOGAR's CAFÉ, Σταυρού 79 (απέναντι από περίπτερο ΟΚΤΑΓΩΝΟ), Στρόβολος, 2035 Λευκωσία, τηλ.: 22312207. Θέματα: 1. Απολογισμός πεπραγμένων, 2. Ενημέρωση για την ταμειακή κατάσταση, 3. Ενημέρωση για τις δράσεις του, 4. Διάφορα. Η παρουσία όλων είναι απαραίτητη.

Φορέστε με περηφάνια το Φυλακτό 2026 και στηρίξτε τον ΠΑΣΥΚΑΦ

Υγεία. Αγάπη. Χαρά. Ευτυχία. Τέσσερεις λέξεις γεμάτες φως, για να μας θυμίζουν όσα έχουν αληθινή αξία στη ζωή. Το νέο φυλακτό του 2026 από τον ΠΑΣΥΚΑΦ είναι αφιερωμένο σε αυτές τις αξίες, σε όλα όσα μας ενώνουν, μας δίνουν δύναμη και μας εμπνέουν να προχωράμε. Είναι μια υπενθύμιση πως, μαζί μπορούμε να καταφέρουμε πολλά! Με μια συμβολική εισφορά των €15, αποκτώντας το Φυλακτό 2026, στηρίζετε τις δωρεάν Υπηρεσίες και τα Προγράμματα του ΠΑΣΥΚΑΦ, που προσφέρονται παγκυπρώς στα άτομα με εμπειρία καρκίνου και στις οικογένειές τους. Το φυλακτό είναι κατασκευασμένο από ασήμι 925°, διαθέσιμο με κόκκινο ή μαύρο κορδόνι, και μπορεί ν' αποτελέσει ένα ξεχωριστό δώρο για εσάς και τους αγαπημένους σας. Μπορείτε να το αποκτήσετε στην τιμή των €15 απ' όλα τα γραφεία του ΠΑΣΥΚΑΦ ή μέσω του ηλεκτρονικού καταστήματος στο www.pasyka.org. Για πληροφορίες και παραγγελίες καλέστε Λευκωσία - 22345444, Λεμεσός - 25474750, Λάρνακα - 24665798, Πάφος - 26222929 και Αμμόχωστος - 23730460.

Η Alpha Bank Κύπρου συμμετέχει γι' ακόμη μια χρονιά στην εκστρατεία Movember

Με συνέπεια και έμπρακτη δέσμευση στην πρόληψη και την ενημέρωση, η Alpha Bank Κύπρου συμμετείχε και φέτος στην εκστρατεία για τον «Μήνα Ευαισθητοποίησης για την Υγεία του Άνδρα», στηρίζοντας την προσπάθεια του Movember Cyprus για τη διάδοση του μηνύματος της έγκαιρης διάγνωσης και φροντίδας της ανδρικής υγείας. Η φεινή δράση είχε ξεχωριστή σημασία, καθώς αποτέλεσε την πρώτη κοινή συμμετοχή του διευρυμένου ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας, μετά την ολοκλήρωση της ενσωμάτωσης του προσωπικού της πρώην AstroBank, αναδεικνύοντας, έτσι, τη νέα ενότητα, συνοχή και δυναμική που χαρακτηρίζει πλέον την Alpha Bank Κύπρου. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Εταιρικής Υπευθυνότητας, πραγμα-

τοποιήθηκε εκδήλωση "Shave-off", τη Δευτέρα, 17 Νοεμβρίου, στα κεντρικά γραφεία της Τράπεζας στη Λευκωσία. Το MAN-VAN, το ειδικά διαμορφωμένο κινητό κουρείο του Movember Cyprus, στάθμευσε στον εξωτερικό χώρο της Τράπεζας, όπου επαγγελματίες μπαρμπερνδες ξύρισαν μέλη του προσωπικού. Η συμμετοχή στο "Shave-off" αποτέλεσε μια συμβολική πράξη ευαισθητοποίησης και ομαδικού πνεύματος, μέσα από την οποία το προσωπικό της Τράπεζας έστειλε μήνυμα στήριξης σε όσους δίνουν μάχη με τον καρκίνο του προστάτη. Με την παρουσία της στην εκστρατεία Movember, η Alpha Bank Κύπρου επαναλαμβάνει το μήνυμα ότι η πρόληψη σώζει ζωές και ότι η ευαισθητοποίηση για την υγεία του άνδρα είναι υπόθεση όλων.

Η Πετρολίνα ενισχύει διαχρονικά το έργο του Cans for Kids

Ο Κυπριακός Ανθρωπιστικός Σύνδεσμος για Παιδιά «Cans for Kids», παρουσία της κας Έλενας Νικολάου, Επικεφαλής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Petrolina (Holdings) Public Limited, παρέδωσε στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας το σύγχρονο σύστημα επανεκπαίδευσης βάδισης LiteGait 200P, αξίας €15.000, το οποίο αγοράστηκε με έσοδα από την ανακύκλωση μετάλλων. Η Πετρολίνα, πιστή στις αξίες και τις αρχές της, λειτουργεί με υπευθυνότητα απέναντι στην κοινωνία και στηρίζει δράσεις που ενισχύουν την υγεία και συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος. Εφαρμόζοντας διαχρονικά μια συγκροτημένη πολιτική εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, στηρίζει τον Σύνδεσμο «Cans for Kids», με τη χορήγηση δωρεάν καυσίμων στα οχήματά του. Στην τελετή παράδοσης, η κα Έλενα Νικολάου δήλωσε: «Στηρίζουμε τον Σύνδεσμο Cans for Kids από το 2000, αναγνωρίζοντας

το σημαντικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό έργο που επιτελεί. Θα συνεχίσουμε να είμαστε στο πλευρό του, συμβάλλοντας στην ενίσχυση των νοσοκομείων μας και στην προώθηση της ανακύκλωσης στην Κύπρο». Από την πλευρά του, ο κ. Γιώργος Εγγλέζου, Ταμίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου, ευχαρίστησε θερμά την Πετρολίνα, υπογραμμίζοντας ότι, χάρη στη συνεχή αυτή στήριξη, ο Σύνδεσμος μπορεί να επιτελεί απρόσκοπτα το έργο του προς όφελος των παιδιών και της κοινωνίας. Τον ιατρικό εξοπλισμό παρέλαβε ο Οικονομικός Διευθυντής του Νοσοκομείου, Μάριος Μιχαήλ, μαζί με την υπεύθυνη φυσιοθεραπευτριά Στάλω Μηνά Στυλιανού. Αξίζει να σημειωθεί ότι, από το 1990 μέχρι σήμερα, ο Σύνδεσμος έχει δωρίσει ιατρικό εξοπλισμό αξίας περίπου €350.000, στους Παιδιατρικούς Θαλάμους των Νοσοκομείων της Κύπρου.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κραμβής Σ. Κλεάνθης, Καλλιπόλεως 12 Γ- Δ, δίπλα από το ταχυδρομείο Λυκαβηττού, τηλ.: 22761699, 22516577. Οικονομίδου – Κεφάλα Μάρλεν, Ιθάκης 84 Γ- Δ, έναντι Απολλώνιου Νοσοκομείου, Έγκωμη, τηλ.: 22352933, 99664343. Λαζάρου Λίτσα, Λεωφ. Αγ. Γεωργίου 106, κοντά στα McDonald's Λακατάμειας, τηλ.: 22381581, 22383120. Περίσιου Βασιλική, Λεωφ. Κένεντι 72, απέναντι από την Pizza Hut, τηλ.: 22250888. Καγκελλάρη Χριστίνα, Καντάρας 152, κατ. Β, Στρόβολος, τηλ.: 22315795. Ραγκαβάς Ιωάννης, Λεωφ. Αρχ. Μακαρίου Γ 115, 100 μ. από Β Δημοτικό Σχολείο Λατσιών και απέναντι από το ανθοπωλείο Casa Di Fiori, Λατσιά, τηλ.: 22486488, 22492717.

ΛΕΜΕΣΟΣ

Ζήνωνος Ανδρέας, Φραγκλίνου Ρούσβελτ 258 Β, Ζακάκι (έναντι Πετρολίνας), τηλ.: 25821555, 99649599. Τσογκαράκης Αλέξιος, Ναυπλίου 20, δρόμος Πολυκλινικής Υγεία, τηλ.: 25355624, 99692879. Ζαΐμη Μαριάννα, Πέτρου Τσίρου 35, κατ. 2, 140 μέτρα βόρεια του πολυκαταστήματος ERA Apollon, περιοχή Naafi,

τηλ.: 25770727, 99933342. Κολοκοτρώνη Δέσποινα, Ομήρου 63, Άγιος Νικόλαος, δίπλα από το κατάστημα Shoebox, Χαλκούτσα, Άγιος Νικόλαος, τηλ.: 25313123. Κωνσταντινίδου Ιωάννα, Λεωφ. Αμαθούντος 100, Άγιος Τύκωνας, πλυσίον Four Seasons Hotel, τηλ.: 25310554, 25723437.

ΛΑΡΝΑΚΑ

Γιώρκας Γεώργιος, Ζακύνθου 24, φώτα Splish-Splash προς Shoebox, τηλ.: 24657657, 99960123. Ιωαννίδου Χρυστάλλα, 1ης Απριλίου 29, τηλ.: 24650565, 99917405. Τσαγγάρη Νικόλας, Γεωργίου Σεφέρη 2, απέναντι από Super Discount Store, Αραδίππου, τηλ.: 24644490.

ΠΑΦΟΣ

Ροΐδη Σοφία, Αγίων Αναργύρων 21, έναντι εκκλησίας Αγίων Αναργύρων, Κάτω Πάφος, τηλ.: 26221300, 26931985. Σωκράτους Σωκράτης, Λεωφ. Μακαρίου Γ & Ευαγόρα Παλληκαρίδη 6, Πόλις Χρυσοχούς, τηλ.: 26321253, 99725006.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Γέρημου Δέσποινα, Αγίου Δημητρίου 105, κατ. 1, Παραλίμνι, τηλ.: 23730220. Χριστοφίδου Νικολέττα, Πάνου Ιωάννου 2, Φρέναρος, τηλ.: 23742270, 95967731.

ΚΕΝΤΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ ΠΙ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 22502019, Ιπποκράτειο Νοσοκομείο, 6-12 Ψαρών, 2408 Έγκωμη. **ΛΕΜΕΣΟΣ:** ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 25200194, Mediterranean Hospital, Στυγός 9, 3117 Αγία Φύλα. **ΛΑΡΝΑΚΑ:** ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 24636343, Ιατρικό

Κέντρο Αγία Μαρίνα, Παύλου Βαλδασερίδη 10, 6018 Λάρνακα. **ΠΑΦΟΣ:** ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 26848113, Ιδιωτικό Νοσοκομείο Ευαγγελισμού, Βασιλέως Κωνσταντίνου 82, 8021 Πάφος. **ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ:** ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 23849400, Πολυκλινική Λητώ, Λεωφόρος Σωτήρας 8, 5286 Παραλίμνι.

Η Blue Island σε συνεργασία με τη CYMEPA πραγματοποίησαν εθελοντικό καθαρισμό της παραλίας στο Λιμανάκι Ζυγίου

Η Blue Island, στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής της Ευθύνης και υποστηρίζοντας ενέργειες για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, υλοποίησε την Πέμπτη, 13 Νοεμβρίου, εθελοντικό καθαρισμό της παραλίας στο λιμανάκι Ζυγίου σε συνεργασία με τη CYMEPA. Η ομάδα εθελοντών προχώρησε στη συλλογή σημαντικής ποσότητας απορριμμάτων, μεταξύ των οποίων τενεκεδάκια, πλαστικά και ογκώδη αντικείμενα. Όταν ολοκληρώθηκε ο καθαρισμός, ο κ. Γιάννος Κρεμμός, CEO της Blue Island, δήλωσε χαρακτηριστικά: «Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αλιείας, η εταιρεία μας συμμετέχει για δεύτερη φορά, μαζί με τη CYMEPA, στον εθελοντικό καθαρισμό της

παραλίας στο λιμανάκι Ζυγίου. Η δράση αυτή εκφράζει τη δέσμευσή μας για την προστασία των θαλάσσιων πόρων και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Ευχαριστώ θερμά όλους όσους συμμετέχουν και στηρίζουν την προσπάθεια. Με τη συλλογική μας δράση δείχνουμε ότι η προστασία της φύσης είναι ευθύνη όλων μας. Οι ψαραγορές Blue Island μάς φέρνουν πιο κοντά στον πλούτο των θαλασσών μας και σε πρωτοβουλίες που τις υπερασπίζονται». Η Blue Island παραμένει πάντα προσηλωμένη στη διατήρηση ενός υγιούς θαλάσσιου περιβάλλοντος, επενδύοντας σε δράσεις που ενισχύουν τη βιωσιμότητα και προσφέρουν στην κοινωνία και τον τόπο.

ΟΤΑΝ ΛΕΜΕ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΣΤΟΝ «ΑΣΟ»!!!

Από την έναρξη της σεζόν, στις περισσότερες ομάδες του BIG8, ο βασικός τερματοφύλακας δεν κάθεται πλέον κάτω από τα δοκάρια

ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΚΑΚΚΑΡΙΔΗΣ

Όταν άρχιζε η σεζόν, για να είμαστε πιο ακριβείς όταν έμπαιναν σε βάθος οι προετοιμασίες, το τοπίο σε ό,τι αφορά τη θέση του τερματοφύλακα έμοιαζε καθαρό. Σε ό,τι αφορά τις ομάδες που δήλωναν διεκδικητές τίτλου, Ευρώπης και εξάδας. Τέλος πάντων στους BIG8. Ένα τοπίο, όμως, που είχε τεράστια αλλαγή στην πορεία. Σπάνιο φαινόμενο, ειδικά στη θέση κάτω από τα δοκάρια. Αφού, με βάση τον σχεδιασμό και τις μετεγγραφές, μόνο τρεις εξ αυτών των οκτώ ομάδων έχουν ως βασικό τερματοφύλακα αυτόν που προέβλεπε το πλάνο τους. Για διάφορους λόγους.

Αυτό προβλεπόταν

As πάμε στο αρχικό τοπίο με βάση και την περσινή βαθμολογία. Η Πάφος, μετά την αποχώρηση Ίβουσις, έφερε θεωρητικά έναν πολλά υποσχόμενο αντικαταστάτη. Στα 25 του, «προϊόν» των ακαδημιών του Αγιάξ. Χωρίς πολλές συμμετοχές, αλλά με φάκελο πολύ έλκυστικό. Ο Άρπς είχε τη λύση του Βανά Άλβες,

αλλά αποφάσισε πως έπρεπε να φέρει και 2η επιλογή με εμπειρία, ώστε να φέρει και ανταγωνισμό. Εξ ου και απέκτησε τον 34χρονο Άγγλο Φοδέρνχαμ. Με βαρύ βιογραφικό, ειδικά στην τετραετία στη Ρένιτζερς. Η Ομόνοια είχε την πλέον σταθερή και ποιοτική επιλογή, τον Φαμπιάνο. Η ΑΕΚ λογικά συνέχισε με Αλομέροβιτς, αν και η περσινή ιστορία με την πορεία του Σέρβου πορτιέρε είναι απίστευτη. «Αποδιομπαίος τράγος» για τον πρόωρο αποκλεισμό από την Ευρώπη. Έμενε γιατί δεν βρισκόταν τρόπος να φύγει. Από τον Αύγουστο του 2024 μέχρι τον Απρίλιο του 2025 καταγράφει μία συμμετοχή στο Κύπελλο (τον Οκτώβριο). Απρίλιο, κάπ προκύπτει με τον Αθανασιάδη, ο Αλομέροβιτς φοράει γάντια και από τότε είναι εξαιρετικός. Ηρώας στην κατάκτηση του Κυπέλλου, πρωταγωνιστής παντού σε Κύπρο και Ευρώπη. Το καλοκαίρι, ένα από τα αρκετά σίριαλ του «Αρχαγγέλου» ήταν το κατά πόσον θα έμενε ο Βιντ Μπέλετς. Τελικά έμεινε και άρα ήταν λογικά και η πρώτη επιλογή. Ο Απόλλωνας κράτησε τους δύο ξένους του τερματοφύλακες, αλλά προφανώς για Νο1 λογίζονταν ο Λέουβενμπεργκ. Η ΑΕΛ ένιωθε επίσης άνετη, όταν ξεκίνησε προετοιμασία και πρωτάθλημα, έχοντας τον εξαιρετικό Μπράγκα. Τέλος, η Ανόρθωση απέκτησε τον Παναγή. Όμως, ήταν προφανές ότι ο σχεδιασμός ήθελε τον επίσης νεοαποκτηθέντα Ρόγκιτς

να γεμίζει το τέρμα. Στα 30 του ο Κροάτης με καλή καριέρα πίσω του και κυρίως γεμάτες χρονιές.

Οι δύο συν ένας

Από τους «8», λοιπόν, μέχρι και τη 10η αγωνιστική, υπήρχε μία τριάδα χωρίς καμία αμφισβήτηση για τη θέση του «άσου». Ο Φαμπιάνο, που βγαίνει γενικώς μόνο αν είναι τραυματίας (παίρνει τότε λεπτά ο Ουζόχο) και ο Αλομέροβιτς.

Παναγή, Περέιρα, Νεοφύτου και Φοδέρνχαμ έβαλαν γάντια βασικού, ενώ ήδη ο Κουν άρχισε και πίεση στον Λέουβενμπεργκ

Ο τρίτος αδιαμφισβήτητος ήταν ο Λέουβενμπεργκ. Αλλά η απόφαση του Αυγουστή να επιλέξει για πρώτη φορά βασικό τον Κουν την προηγούμενη αγωνιστική, αλλάζει και εδώ το τοπίο. Είναι αλήθεια πως ο Λέουβενμπεργκ, παρά τα προσόντα του, έδειξε μία κάμψη στην απόδοσή του και με τον εξίσου ικανό Κουν σαν επιλογή, το σενάριο αλλαγής κάτω από τα δοκάρια υπήρχε.

Οι πέντε ανατροπές

Στην Πάφο, ο Γκόρτερ ήρθε τις μέρες που ξεκινούσαν οι ευρωπαϊκές υποχρεώσεις. Λογικά ομιλούντες, η ομάδα ξεκίνησε με τον Νεόφυτο Μιχαήλ, μέχρι να είναι έτοιμος ο Ολλανδός. Μέχρι να... Ο Μιχαήλ έπιασε την ευκαιρία από τα μαλλιά και κάνει την καλύτερή του χρονιά. Μόλις πρόσφατα άρχισε να δέχεται πραγματικό ανταγωνισμό από τον Γκόρτερ, με τον Κασέδο να του δίνει αγώνες. Αλλά μέχρι σήμερα από ένα σχεδόν γύρο πρωταθλήματος και 10 αγώνες στην Ευρώπη, ο Μιχαήλ είναι το Νο1. Κυρίως λόγω απόδοσης, αλλά και επειδή ο Γκόρτερ είχε θέματα.

Η σεζόν ξεκινά στον Άρη. Βασικός και στα 4 ευρωπαϊκά παιχνίδια, αλλά και στους 4 πρώτους αγώνες πρωταθλήματος. Με μικρά σημάδια ότι δεν είναι στα καλύτερά του (σε σύγκριση πάντα με τα προηγούμενα χρόνια). Στην 4η αγωνιστική πάντως δέχεται ένα σημαντικό γκολ στο τελευταίο λεπτό με την ΑΕΚ, έχοντας σοβαρή ευθύνη. Έκτοτε ο Άλβες είναι στον πάγκο και βασικός για έξι παιχνίδια είναι πλέον ο Φοδέρνχαμ. Μάλιστα τα ρεπορτάζ περί πιθανής μετακίνησης του Βανά τον Ιανουάριο έρχονται να προστεθούν στο σενάριο που φέρνει ξεκάθαρα πλέον τον Άγγλο ως Νο1.

Ο νεαρός Περέιρα έδειξε πέρσι προς το τέλος της σεζόν ότι έχει τα προσόντα για να υπερασπίσει την εστία του ΑΠΟΕΛ. Αλλά ο Μπέλετς ξεκίνησε βασικός. Στα πρώτα τρία

παιχνίδια πρωταθλήματος, και αυτό ήταν ένα σημάδι για τη συνέχεια. Όμως!!! Στο 4ο, ο Γκαροσία επιλέγει τον Περέιρα και από τότε τον επιπτεύεται. Παρόλο που σε κάποιες στιγμές ο νεαρός έκανε κάποια... νερά, έχει το πακέτο και ο τεχνικός της ομάδας τον στηρίζει ξεκάθαρα.

Αναιροπή και στην Ανόρθωση. Ο Παναγή βασικός από την πρώτη μέρα και κάνοντας με βάση όλα τα δεδομένα μία πολύ καλή σεζόν. Ο Κροάτης Ρόγκιτς έκατσε αρχικά στον πάγκο. Έκανε ντεμπούτο στον αγώνα με την Ομόνοια, δέχτηκε γκολ με την έναρξη και συνολικά πέντε. Την επόμενη αγωνιστική επέστρεψε στον πάγκο. Προφανώς δεν πείθει και τον Ιανουάριο θα μείνει μόνο αν η Ανόρθωση δεν μπορεί να κάνει μετεγγραφές.

Ιδιάζουσα περίπτωση

Και τέλος η περίπτωση της ΑΕΛ. Ειδική. Ιδιάζουσα περίπτωση. Ο Μπράγκα αρχίζει τη σεζόν. Αρχές Σεπτεμβρίου ζητά να αποχωρήσει (για Σαουδική Αραβία) και τελικά φεύγει. Η ΑΕΛ ψάχνει άμεσα για άνεργο τερματοφύλακα και βρίσκει τον Οτσοά. Στα 40 του, ο τεράστιος αυτός πορτιέρε πάει Λεμεσό. Με 151 συμμετοχές στην Εθνική Μεξικού, που έφαγε με το κουτάλι Μουνιάλ και Κόπα Αμέρικα, που έχει σπουδαία καριέρα και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, έχει την όρεξη και φυσικά όλο το πακέτο για ν' αγωνιστεί στην Κύπρο.